

ŽELEZAR

TEDNIK – GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 24. SEPTEMBRA 1981

ŠTEVILKA: 37 • LETO: XXX

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarka začel izhajati 26. januarja 1937. Železarka izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstodnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl – Naslov: Uredništvo Železarka, SŽ – Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: uredništvo 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

ANALIZA STROŠKOV PROIZVODNJE V AVGUSTU

V mesecu avgustu so bili proizvodni stroški glede na planirane nižji za 96,7 milijonov dinarjev. Razen temeljnih organizacij Jeklarna, Žičarna, žebeljarna in Remontne delavnice so vse ostale ta mesec zaključile z nižjimi stroški, kot je bilo načrtovano.

V temeljni organizaciji Jeklarna je prekoračitev stroškov znašala 61,7 milijonov dinarjev. Višji od načrtovanih so bili stroški v SM jeklarni, elektro jeklarni in na kontilivu. Od 26,1 milijonov dinarjev zvišanja v SM jeklarni odpade 12,5 milijonov dinarjev na prekoračitve pri vložku, čemur je vzrok večja poraba domačega surovega železa, slabši izplen in obremenitve s strani valjarn za drugokvalitetno proizvodnjo in izmeček. Pri predelavi pa so bili stroški višji za 14,5 milijonov dinarjev, od tega zaradi večje porabe mazuta za 9,8 milijonov dinarjev. Višji so bili tudi stroški vzdrževanja, transporta in fiksni stroški.

V tem mesecu so nastali stroški presegle načrtovane tudi v elektro jeklarni in to za 20,7 milijonov dinarjev. Zaradi prekinjenega obratovanja ASEA in elektro peči so predelavni stroški na tono proizvodnje porasli za 6.703 dinarjev, kar v masi znaša 15,4 milijonov dinarjev. Največje odstopanje zasledimo pri stroških vzdrževanja, fiksnih stro-

ških, osebnih dohodkih in prevaležnih stroških. Nižji kot planirani so bili stroški vložka (za 3,9 milijona dinarjev), k čemur je v glavnem prispevala manjša poraba kovinskih dodatkov. Slabi asortiment proizvodnje, to je manj plemenitih nizko

legiranih in nerjavnih jekel, je znižal vrednost proizvodnje za 9,3 milijone dinarjev.

Na napravi za kontinuirano vli-vanje jekla so odšli za 21,5% manj gredic, kot so predvideli, kar je vplivalo na 2,4 milijona dinarjev višje stroške od načrtovanih.

Nekoliko nad planiranimi so bili tudi stroški v temeljni organizaciji

(Nadaljevanje na 7. strani)

ZUNANJETRGOVINSKA BILANCA SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE ZA DRUGO POLLETJE

Povečanje izvoza je letošnja glavna zadolžitev slovenskega in jugoslovanskega gospodarstva. Tudi SOZD Slovenske železarne se je vključila v ta program in na začetku leta predvidela 58,91 mio dolarjev konvertibilnega izvoza ali za 25,6% več, kot je znašala lanska realizacija. Žal je izvoz v prvem polletju zaostajal za načrtom. Pri izdelavi 92% načrtovanega surovega jekla in 97% uresničitvi blagovne proizvodnje je bil načrt izvoza realiziran 62% in načrt izvoza na konvertibilno področje 72,4%. Konvertibilni izvoz je znašal 21,3 mio dolarjev.

Poslovodni in samoupravni organi v delovnih organizacijah in v SOZD so zato v mesecu juniju začeli akcijo za povečanje izvoza v drugem polletju. Centralni delavski svet je med drugim na svoji 8. redni seji 1. julija letos sprejel sklep, da »delovne organizacije v SOZD SŽ morajo za vsako ceno realizirati lasten načrtovan izvoz za leto 1981, pri čemer morajo samoupravni organi v delovnih organizacijah zaostriži odgovornost za neizpolnjevanje količinskih in kvalitativnih obvez in dogovorjenih rokov dobave.«

Na osnovi sklepov delavskega sveta so v juliju v skupnih službah SOZD SŽ pripravljali zunanjetrgovinsko bilanco za drugo polletje. Vzoredno je tekla akcija tudi v

(Nadaljevanje na 2. strani)

ZAKLJUČENO JE V. REPUBLIŠKO PROIZVODNO-DELOVNO TEKMOVANJE KOVINARJEV

V dneh od 18. do 20. septembra je potekalo v Mariboru V. republiško tekmovanje kovinarjev. Tekmovanje, ki je potekalo v osmih mariborskih delovnih organizacijah v 13 poklicih, je dalo mestu Maribor posebni slavnostni in tekmovalni značaj. 245 tekmovalcev in 160 strokovnih ocenjevalnih in organizacijskih komisij priča o razmahu tekmovanja in pomenu kovinarskih poklicev v okviru razvojnih projektov slovenskega gospodarstva.

V letu 1981 smo priče velikemu povečanju števila področnih tekmovanj in števila tekmovalcev glede na pretekla štiri leta. Letos se je v regijska in občinska tekmovanja vključilo 44 občin, tako da organizirano pokrivalo več kot dve tretjini kovinske industrije v Sloveniji. Tako široka organiziranost, ki

počasi že prerašča v gibanje, pa seveda zahteva drugačno organizacijo

(Nadaljevanje na 2. strani)

DELEGATI VSEH TREH ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE O POLLETNEM GOSPODARJENJU

Vsi trije zbori skupščine občine Jesenice se bodo prihodnji teden sestali na ločenih sejah, in sicer družbenopolitični zbor v torek, 29. septembra, zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti pa v sredo, 30. septembra. Delegatom so predložena v razpravo in sklepanje naslednja vprašanja:

URESNIČEVANJE
SREDNJOČRNEGA PLANA
OBČINE 1981 – 1985
V PRVEM POLLETJU 1981

Polletno poročilo ugotavlja, da je gospodarstvo v občini v šestih mesecih letos poslovalo ugodneje, kot v obravnavanem obdobju lani, fi-

nančni rezultati so ugodnejši od doseženih v prvih treh mesecih, vendar še vedno niso povsem zadovoljivi. Ugotavljajo, da so stopnje rasti pomembnejših finančnih kategorij sicer dokaj ugodne, manj ugodna pa so razmerja v razporeditvi dohodka,

(Nadaljevanje na 8. strani)

PREDKONFERENČNA RAZPRAVA O ZDRAVSTVENEM VARSTVU DELAVCEV IN OBČANOV

V četrtek, 17. septembra, je občinski svet Zveze sindikatov Jesenice organiziral širši razgovor o zdravstvenem varstvu delavcev in občanov v jeseniški občini v okviru priprav na tretjo konferenco Zveze sindikatov Slovenije, ki bo obravnavala vlogo in naloge zveze sindikatov v socialni politiki in zagotavljanju socialne varnosti delavcev. Dobro obiskanemu razgovoru, ki ga je vodil predsednik občinskega sveta zveze sindikatov Branko Iskra, je prisostvovala tudi Nada Mikič-Bulc, članica sekretariata predsedstva republiškega sveta ZSS.

Po tem, ko je predsednik Iskra podal grob oris dosedanjega razvoja in stanja zdravstvenega varstva v občini, so poročevalci podrobno predstavili organiziranost in stanje zdravstvenega varstva na Gorenj-

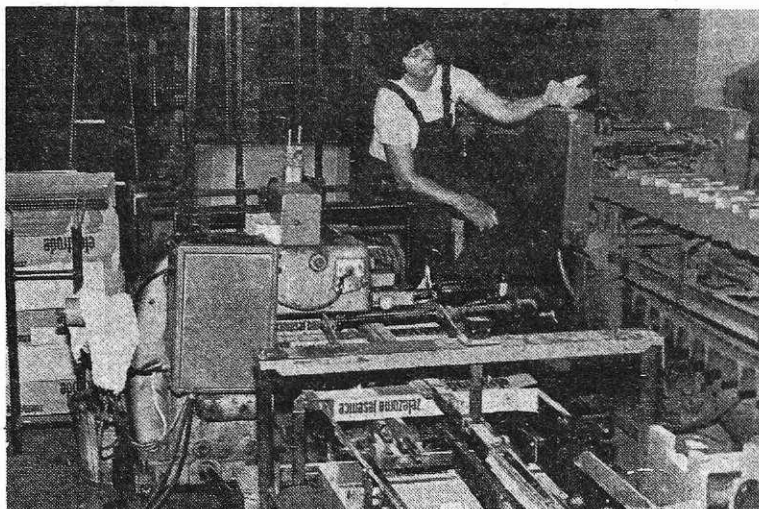
skem in v jeseniški občini. Osrednja pozornost je predvsem veljala zdravstvenemu varstvu v jeseniški občini, katerega dosežen nivo, je po argumentiranih podatkih poročevalcev,

(Nadaljevanje na 9. strani)

Vendar bi lahko že na podlagi sedanjih produktivnosti dela dosegli precej večjo konkurenčno sposobnost na svetovnem tržiču, če bi imeli bolj urejene odnose v našem gospodarstvu. Številne težave v gospodarskih odnosih s tujino, zlasti pri izvozu, izvirajo iz tega, da v razmerah inflacije rastejo notranje cene in stroški proizvodnje, da nekatere zmogljivosti niso izkoriščene, da je gospodarstvo obremenjeno z velikimi obveznostmi in da sta pretirano visoki splošna in skupna poraba. Tudi pretirane investicijske ambicije pritiskajo na cene in plačilno bilanco. Proti vsemu temu se moramo odločno borovati.

V razmerah inflacije je na primer dohodek organizacij združenega dela bolj odvisen od stihijnega gibanja cen in od ukrepov družbenopolitičnih skupnosti kot od produktivnosti dela in pravilne proizvodne usmeritve. To slabi zavzetost delavcev, da osebne dohodke pridobivajo na načelih delitve po delu, in spodbujajo težnje po uravnilovki. V takšnih razmerah ni niti načrtovanja na daljši rok. Sklepi, ki imajo objektivno dolgoročni vpliv, se ne redko sprejemajo na podlagi trenutnih razmer in kratkoročnih ocen. Zato je inflacija veliko zlo, ki ga je treba odločno zatreti oziroma vsaj spraviti v okvire, ki omogočajo neizogibno družbeno kontrolo nad osnovnimi tokovi družbene reprodukcije. Boj proti inflaciji, boj za ekonomsko stabilizacijo sploh mora biti sestavni del vseh družbenoekonomskih aktivnosti.

Tovariš Tito na XI. kongresu ZKJ

Sodelavka pri pakiranju elektrod (Foto I. Kučina)

PORABIMO LAHKO SAMO TOLIKO, KOLIKOR SMO NAREDILI

Spoznanje, da lahko porabimo samo toliko, kolikor smo ustvarili, mora priti v kri in meso vsem, od temeljne organizacije združenega dela do federacije. Temu je treba prilagoditi obseg oblik porabe. Tako je poudarjeno v resoluciji tretjega kongresa samoupraviteljev Jugoslavije, od katerega je minilo dobre tri mesece, pa vendarle se še mnogokje obnašamo po starem in dokaj nekritično do dejanskega gospodarskega položaja v občini. V občini prihajamo do nekaterih preočitnih nasprotij z dogovorjenimi usmeritvami in cilji.

Ta čas je v občini v ospredju razprava o polletnem gospodarjenju v občini, ki ni nič kaj rožnato, in razprava o povečanju prispevne stopnje iz osebnega dohodka delavcev za 1,18% za otroško varstvo in 4% iz dohodka organizacij združenega dela za zdravstveno varstvo. V prvem primeru je bila javna razprava v združenem delu zaključena 15. septembra, izvršni svet skupščine občine Jesenice pa je delegatom zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti skupščine občine, ne glede na izid javne razprave, v kateri naj bi se delavci izrekli za ali proti povečanju prispevni stopnje, za »vsak slučaj« za predložil predlog odloka o določitvi povečane prispevne stopnje za uresničevanje programa Skupnosti otroškega varstva Jesenice za obdobje oktober – december 1981 za zavezance, ki niso sprejeli dopolnila k samoupravnemu sporazumu o temeljnih plana Skupnosti otroškega varstva Jesenice za obdobje 1981 – 1985 o izvajanju programa skupnosti v letu 1981. Čeprav ima skupščina po zakonu o družbenem varstvu otrok to pravico, a je vendarle vprašljivo, če je to v skladu s sedanjim stanjem in splošnim družbenim kurzom o obvladovanju vseh vrst porabe, oziroma zadrževanju vseh vrst porabe, še posebno, ker je še v slabšem položaju zdravstvo v občini, katerega bo glede na njegov poseben družbeni pomen potrebno tudi rešiti, le z razliko, da iz dohodka organizacij združenega dela.

Komite za družbeno planiranje in družbenoekonomski razvoj pri skupščini občine Jesenice v svojem polletnem poročilu oziroma analizi gospodarjenja v občini v prvem polletju ugotavlja, da so finančni rezultati gospodarstva v občini v prvem polletju ugodnejši kot v enakem obdobju lani, vendar pa še niso povsem zadovoljivi. Da so stopnje rasti pomembnejših finančnih kategorij sicer dokaj ugodne, manj ugodna pa so razmerja v razporeditvi dohodka, še manj ugodni pa so nekateri kazalci akumulativne sposobnosti, kakor tudi učinkovitosti poslovnih sredstev, močno pa so upadli tudi realni osebni dohodki. Na 33% večji celotni prihodek, v primerjavi z lanskim letom, je predvsem vplivala visoka rast cen, medtem ko fizični obseg proizvodnje ni vplival na rast celotnega prihodka. Čeprav je rast dohodka ugodnejša kot v letu 1980, je rast dohodka gospodarstva v primerjavi z drugimi občinskimi gospodarstvi, regijo in slovenskim gospodarstvom najnižja. Sicer so se rezerve v gospodarstvu ustrezno povečale, del čistega dohodka namenjenega za izboljšanje materialne osnove dela pa ostaja nominalno na lanskoletnem nivoju, kar seveda ni ugodno. Bolj je obremenjen tudi dohodek organizacij združenega dela, saj je, na primer, naša železarna kot celota za zadovoljevanje skupnih in splošnih družbenih potreb in za pogodbeno obveznost letos v prvem polletju na delavca izplačala 49.719 din ali 64% več kot v enakem obdobju lani.

Ob 12,8% padcu realnih osebnih dohodkov v prvem polletju, na višjih cenah pridobljenem večjem prihodu, veliki obremenjenosti gospodarstva ob dejstvu, da je potrebno povečati delež organizacij združenega dela v delitvi družbenega proizvoda in dohodka in nujno okrepiti akumulativno sposobnost gospodarstva, bi nedvomno morali poiskati rešitev za oba obravnavana primera v okviru skupne in splošne porabe in ne v dodatnih obremenitvah osebnega dohodka in dohodka temeljnih organizacij.

Danes je več kot očitno dejstvo, da smo v občini nekoliko pretiravali v razvoju nekaterih družbenih dejavnosti, ki presegajo možnosti gospodarstva. Pri tem gre predvsem za prehajanje na celodnevno osnovno šolanje, pri čemer z 62% vključenih učencev daleč prednjačimo v republiki, ob močno razvitem otroškem varstvu in visokem nivoju zdravstvenega varstva. Včasih, je dejal že Lenin, je potrebno narediti tudi korak nazaj, da bi po tem, ko bodo ugodnejše razmere, naredili tri korake naprej. Ob tako razvitem otroškem varstvu in male šole, ki sta sestavni del vzgojnoizobraževalnega sistema, bi v občini to morali narediti, da uresničimo stališče, da lahko porabimo samo toliko, kolikor smo ustvarili.

Seveda pa bodo morali biti tudi večja prizadevanja v pogledu racionalizacije dela in poslovanja vseh porabnikov sredstev skupne porabe, ker se v nekaterih primerih obnašamo zelo razkošno, na drugih pa nam primanjkuje denarja za minimalen program. Ravno o tem pa bodo morali svoje reči tudi delegati vseh treh zborov skupščine občine. Ker, če bomo tako povečali sredstva za otroško varstvo, bomo morali to zaradi prednostnega položaja zdravstva, narediti tudi za zdravstvo, to pa nikakor ni v skladu s stabilizacijskimi prizadevanji.

ZUNANJETRGOVINSKA BILANCA SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE ZA DRUGO POLLETJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

republiških organov in samoupravni interesni skupnosti za ekonomske odnose s tujino (SISEOT). Osnovno načelo vseh je bilo, da mora vsaka organizacija izpolniti svoj letni načrt izvoza, kar ji zagotavlja oskrbo v okviru letnega načrta uvoza. Skupščina SISEOT je 5. avgusta sprejela poleg sklepa o vezavi uvoza na realiziran izvoz tudi sklep o dodatni stimulaciji za izvoz. Organizacije združenega dela, ki v letu

1981 prekoračijo svoj izvozni načrt po usklajenem načrtu SISEOT, lahko višek deviz uporabijo za uvoz opreme. Ves ostali uvoz opreme je v letu 1981 z republiškim in zveznim odlokom prepovedan.

V SOZD Slovenske železarn je bil izdelan rebalans zunanjetrgovinske bilance za drugo polletje po navodilih skupščine SISEOT. Po rebalansu so konvertibilni izvozni načrti delovnih organizacij naslednji (v mio dolarjih):

Delovna organizacija	letni načrt 1981	realizacija I. pol. 1981	načrt II. pol. 1981	index rebalans letni načrt 67. člen	zdrževanje
Jesenice	16,51	5,7	8,8	88,9 %	4,5
Ravne	20,00	7,2	9,7	84,5 %	3,1
Štore	15,05	6,5	5,7	81,1 %	1,4
Veriga	5,41	1,7	3,0	86,6 %	—
Plamen	1,30	0,6	1,1	130,0 %	—
Tovil	0,27	0,05	0,05	90,0 %	—
Žična	0,37	0,1	0,25	94,6 %	—
Skupaj	58,91	21,8	28,6	85,6 %	9,0

REBALANS ZUNANJETRGOVINSKE BILANCE
avgust 1981 - izvoz

DO	letni načrt 1981-marec	rebalans letnega načrta - avgust	realizacija I. polletja	načrt II. polletja po SISEOT	načrt uvoza DO	možnost uvoza po SISEOT načrt DO II. polletja
Jesenice	33,21	974,6	35,7	13,0	22,7	100,0 %
Ravne	27,33	746,1	27,33	11,7	15,7	94,0 %
Štore	20,40	502,3	18,90+3,3	9,8+2,0	8,6+1,3	104,2 %
Veriga	2,77	92,8	3,4	1,2	2,2	95,6 %
Plamen	0,62	27,3	1,0	0,2	0,8	80,0 %
Tovil	0,37	9,5	0,35	0,24	0,11	85,0 %
Žična	1,99	35,5	1,3	0,7	0,6	37,5 %
Skupaj	86,79	2388,1	87,5+3,3	36,8+2,0	50,7+1,3	99,4 %

x 3,3 mio \$ dodatnega uvoza zaradi havarije

REBALANS ZUNANJETRGOVINSKE BILANCE
avgust 1981 - izvoz

DO	letni načrt 1981-marec	rebalans letnega načrta - avgust	realizacija I. polletja	načrt II. polletja	67. člen (vključno v II. polletje)	INDEX rebalans izvoza načrt izvoza 81
Jesenice	16,51	518,7	19,0	5,7	13,3	115 %
Ravne	20,00	546,0	20,0	7,2	12,8	100 %
Štore	15,05	371,3	13,6	6,5	7,1	90,4 %
Veriga	5,41	128,3	4,7	1,7	3,0	86,6 %
Plamen	1,30	46,4	1,7	0,6	1,1	130,0 %
Tovil	0,27	2,7	0,1	0,05	0,05	90 %
Žična	0,37	8,2	0,3	0,1	0,25	94,5 %
Skupaj	58,91	1.621,6	59,4	21,8	37,6	100,7 %

Z lastnim izvozom načrtujemo le 85,6 % izpolnitve letnega načrta, kar zmanjšuje možnosti uvoza. Izpad bomo skušali pokriti z združevanjem po 67. členu, ki je bilo prvotno predvideno za financiranje uvoza opreme in dodatnih surovin. Tak rebalans konvertibilnega izvoza pa odstopa od sklepov organov samoupravljanja in obljub. Glavni vzrok je kriza na svetovnem tržišču, saj mnogi tradicionalni kupci zmanjšujejo nakupe, oziroma ne prevzemajo naročenega blaga. Delno pa je zaostajanje povzročeno, ker posamezne organizacije ne dajo ustreznega deleža svojih proizvodov za izvoz.

Zmanjšanje načrta izvoza pa povzroča tudi zmanjšanje uvoza. V mesecu juniju letos smo še računali, da potrebujemo za normalno oskrbo proizvodnje okrog 100 mio dolarjev

SKUPNA VLAGANJA V SR BOSNI IN HERCEGOVINI

Nova načela pri hitrejšem razvoju manj razvitih republik in pokrajine zahtevajo in omogočajo, da iz sredstev namenskega sklada lahko investiramo tudi v projekte, ki izboljšujejo delitev dela in omogočajo boljše oskrbljenost enotnega jugoslovanskega tržišča. Med predstavniki rudarsko-metalurškega kombinata Zenica in SOZD Slovenske železarn smo v okviru bilateralnega sodelovanja obeh gospodarskih zbornic in obeh izvršnih svetov imeli v zadnjih letih več razgovorov in prišli do zaključka, da lahko RMK Zenica SOZD Slovenske železarn dobavlja trajno naslednje izdelke:

- 10.000 ton vlečene žice na leto do leta 1995;
- 40.000 ton valjane žice na leto do leta 1995;
- 80.000 ton belega surovega železa na leto — v obdobju 1982—1986, pa tudi naprej, kolikor bi RMK Zenica tudi po tem obdobju imel presežek železa;

- 160.000 ton železove rude, od tega 100.000 siderita na leto, v obdobju 1982—1986 in tudi naprej, če bodo plavži na Jesenicah to rudo potrebovali.

Slovenske železarn bi trajno dobavljale RMK Zenica naslednje proizvode:

- 10.000 ton pločevine na leto do leta 1995,
- 10.000 ton hladno in toplo valjanih trakov na leto do leta 1995,
- 10.000 ton paličastega jekla ali pločevine ali trakov na leto do leta 1995.

Iz sredstev sklada za hitrejši razvoj manj razvitih republik in pokrajine bo SOZD Slovenske železarn vložila namensko 1.500 milijonov dinarjev. Poleg tega pa bo sodelovala tudi pri sovlaganju z lastnimi sredstvi v skupni vrednosti 500 milijonov dinarjev, in to po naslednji dinamiki:

- leta 1982 200 milijonov din,
- leta 1983 200 milijonov din,
- leta 1984 100 milijonov din.

Načelno soglasje obeh izvršnih svetov za tako koriščenje skupnega sklada je že dano, zato je potrebno, da investitorji RMK Zenica in SOZD Slovenske železarn pričnejo s konkretnimi dogovori in izdelavo samoupravnih sporazumov. Za to delo pa poslovodni organ SOZD Slovenske železarn potrebuje soglasje in usmeritve samoupravnih organov SOZD Slovenske železarn.

Poslovodni odbor jo bo predložil na zadnji seji delavskemu svetu SOZD Slovenske železarn, da oceni to usmeritev, oziroma da je koriščenje sklada za pospešen razvoj manj razvitih republik in pokrajine za boljše oskrbljenost proizvajalcev jekla v Slovenskih železarnah pravilna investicijska usmeritev, ker vlaganje lastnih kvalitetnih sredstev za boljše oskrbljenost z žico predstavlja trajno oskrbo in s tem zagotavlja stabilno proizvodnjo. Na osnovi opredelitve delavskega sveta bo poslovodni organ pripravil ustrezen konkretne samoupravne sporazume za sovlaganja v RMK Zenica.

PREDSTAVLJAMO PREDSEDNIKE SAMOUPRAVNIH ORGANOV

SLAVKO MAVSAR je predsednik delavskega sveta v TOZD Elektrode. Tudi v prejšnji mandatni dobi je bil delegat v delavskem svetu, le da je takrat opravljal funkcijo predsednika odbora za delovna razmerja. Je član delavskega sveta Železarn, aktiven pa je tudi v sindikalni organizaciji.

Do sedaj so imeli tri seje delavskega sveta. Udeležba delegatov na sejah je po njegovih besedah zadovoljiva, le na drugi seji, ki je bila v času največje odsotnosti, so imeli težave z udeležbo. Komaj so bili sklepni. Med člani delavskega sveta so tudi taki, ki so to svojo zadolžitev povsem zanemarili, kot da niso predstavniki svojih samoupravnih delovnih skupin. Na sejah so aktivni vedno eni in isti, ti tudi prenašajo mnenja in pripombe samoupravnih delovnih skupin na delavski svet.

»Lahko rečem, da samoupravne delovne skupine dokaj dobro delajo, čeprav je tudi tu stanje od skupine do skupine različno in je odvisno od posameznikov, ki so bolj ali manj aktivni. Sestanke organiziramo kar med malico. Če je gradivo obsežnejše, sestanek nekoliko podaljšamo, saj stroje zaradi tega lahko ustavimo, čeprav potem trpi proizvodnja. Sestanke organiziramo za vse samoupravne delovne skupine, ki delajo dopoldne, skupaj in za tiste, ki delajo popoldne, skupaj. Le če se neka stvar tiče samo ene skupine, potem se ta sestane posebej. Obravnavamo največkrat obratno probleme

škodljivo, so se potegovali tudi za to, da se jim prizna beneficirana doba, toda s tem zaenkrat niso prišli daleč.

»V našem obratu je še vedno veliko fizičnega dela,« je povedal. »Večina zaposlenih so ženske. Tudi nagrajevanje ni najboljše. V poprečju imamo zelo nizke osebne dohodka, saj ima večina zaposlenih pri nas pete kategorije.

Zaradi pomanjkanja vložka surovin in rezervnih delov ne dosegamo načrtovane proizvodnje pri oplaščenih elektrodah, rešuje pa nas proizvodnja ognjevarnega materiala. Pomanjkanje surovin, rezervnih delov in žice je za našo temeljno organizacijo velik problem. O tem stalno razpravljamo na sestankih samoupravnih delovnih skupin in delavskega sveta. Tudi proizvodnjo smo že ustavili zaradi tega. Težave imamo z vodnim steklom. Kalcit, dolomit, jedovec in živec dobivamo velikokrat slabo pakirane. Vreče so raztrgane. Te surovine bi morale biti na paletah tudi zaradi lažjega razkladanja in prevažanja.

Povedal je še, da imajo težave tudi s proizvodnjo taljenega praška, ker je sušilna peč zelo dotrajana, nimajo pa nadomestnih delov zanj. Zlasti problematično je bilo v začetku leta. Sedaj, ko so nabavili nekaj rezervnih delov, je bolje, čeprav niso dobili vseh delov, ki so jih naročili. Tudi za Curto linijo nimajo dovolj nadomestnih delov.

»Vzdrževanje je tudi bolj problematično. Zaradi malomarnosti nekaterih delavcev, ki svojih strojev ne čistijo in podmazujejo redno, hitro pride do okvar. Manjka nam tudi vzdrževalcev, da bi lahko bolje vzdrževali stroje.

Prejšnji mesec je bilo na oplaščevalni liniji in sušilni peči remont, ki je bil sicer končan v roku, toda delo je bilo površno opravljeno, saj niti niso zamenjali vseh delov, ki bi jih morali in na ta račun so že bile pritožbe. Imajo tudi kadrovske težave. Manjka jim strojnikov, delavcev za opravljanje težjih del na Curto liniji, pri razkladanju surovin in na pripravi mase. Tam je delo še posebno fizično zahtevno. V zadnjem času je bilo več primerov, ko so novo sprejeti delavci delali le nekaj dni, potem pa jih ni bilo več.

V rezalnicah, ki je ozko grlo pri proizvodnji v obratu, delajo ženske tudi ponoči. S svojim dodatnim delom rešujejo proizvodnjo. Tudi tu jim manjkajo vsaj štiri delavke. Pravi tudi, da se je v zadnjem času, ko so poostri disciplinske ukrepe, delovna disciplina pri njih izboljšala, čeprav so tudi med njimi taki, ki ne delajo radi.

Ob koncu najinega pogovora je povedal, da so odložili gradnjo novih garderob in sanitarnih prostorov. »Problem garderob in sanitarnih prostorov se vleče že leta. Gradnja novih prostorov je zaradi previseke investicije odložena, čeprav bi bila nujna, saj je v našem obratu delo težko in umazano, veliko je tudi prahu. Zlasti kopalnice so pri nas slabe in sedaj jih popravljamo in krpamo, kjer le moremo. Upamo, da bomo tudi ta problem v doglednem času rešili.«

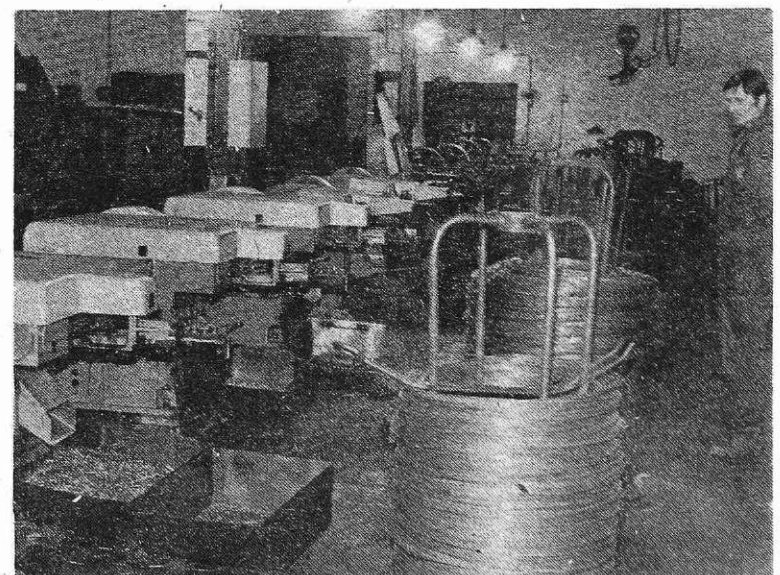

matiko, proizvodnjo, razne samoupravne sporazume in podobno. Pred kratkim smo na samoupravni delovni skupini razpravljali o predlogu za povečanje prispevne stopnje za otroško varstvo. Razprave so bile dokaj živahne. Vse skupine so bile proti. Menimo, da je tu treba financiranje urediti drugače.

Ker smo majhna temeljna organizacija, vsi dobro poznamo problematiko v obratu, zato tudi nimamo težav pri informiranju delavcev. Za posredovanje raznega gradiva na sestankih, kot so samoupravni sporazumi in podobno, pa vedno koga zadolžimo. Največkrat je pri nas to kar vodja temeljne organizacije.

Zelo sta v naši temeljni organizaciji aktivna odbora za gospodarstvo in delovna razmerja. Sestajata se redno in sproti rešujeta vsa tekoča problematika. Delegacije za posamezne samoupravne interesne skupnosti tudi delajo, le pri delegaciji za SIS za zdravstvo se zatika, saj se delegati ne udeležujejo sej. Zelo delavna je sindikalna organizacija, premalo pa je aktivna osnovna organizacija ZK v našem obratu. Njena prisotnost bi se morala bolj čutiti.

Slavko je delovodja v oddelku varilnih praškov. Na to delovno mesto je prišel pred dvema letoma, ko je končal delovodsko šolo. Pred tem je bil voznik viličarja in skladiščnik. Doma je s Hrušice, z družino pa že osem let živi na Jesenicah. V TOZD Elektrode dela že dvajset let. Za svoje delo pravi, da je odgovorno in precej težko. Naprava, na kateri delajo, je v bistvu mala elektro peč in pogoji dela po njegovih besedah tudi niso nič lažji kot v elektro jeklarni. Ker je delo zdravju

Izdelava žičnikov (Foto I. Kučina)

ZAKLJUČENO JE V. REPUBLIŠKO PROIZVODNO-DELOVNO TEKMOVANJE KOVINARJEV

(Nadaljevanje s 1. strani)

ranost v slovenskem prostoru. Vsi letošnji organizatorji republiškega, regijskih in občinskih tekmovanj ugotavljamo, da vsem zmanjkuje manevrskega prostora pri organizaciji in da prehajamo v obdobje, ko bo potrebno ta tekmovanja organizirati z večjim sodelovanjem ZSS splošnih združenj kovinsko-predelovalne industrije, črne in barvaste metalurgije, elektro industrije in gospodarske zbornice, posebnih izobraževalnih skupnosti za kovinsko-predelovalno industrijo, elektro stroko, črne in barvaste metalurgije, livarn, republiške izobraževalne skupnosti, zveze organizacij za tehnično kulturo Slovenije, republiške konference ZSMS in Zveze kulturnih organizacij Slovenije, še posebej pa vseh organizatorjev tekmovanj v regijah in občinah, ki bi s svojimi predlogi več prispevali pri napredku in razvoju proizvodno - delovnih tekmovanj kovinarjev na vseh nivojih v Sloveniji.

Na osnovi tega se, kot osnovni cilj, jasno kaže, da moramo proizvodno - delovnim tekmovanjem omogočiti kontinuiteto skladnega razvoja, višji nivo organizacije in s tem tudi popolnejšo funkcionalnost tekmovanj.

Iz tako postavljenega cilja se jasno kažejo naloge:

- pripraviti in sprejeti samoupravni sporazum o proizvodno-

delovnem tekmovanju kovinarjev na vseh nivojih;

- dopolniti pomanjkljivosti in uskladiti posamezne dogovore glede tekmovanj na internih, republiških in zveznih tekmovanjih;

- povečati množičnost na internih tekmovanjih in še bolj dvigniti kvalitetni nivo na republiških in zveznih tekmovanjih;

- doseči, da se bodo tekmovalni naporji za večjo kvaliteto in večjo produktivnost razširili tudi na področje rednih nalog.

Iz Železarn Jesenice se je letos udeležilo tekmovanja 19 kovinarjev iz šestih TOZD, ki so nastopali v enajstih poklicih. Najboljšo uvrstitev sta dosegla FRANC Košir pri brusilcih in Jernej Kocjančič pri livarjih, ki sta se uvrstila na četrto mesto.

Dober rezultat je še šesto mesto Zdravka Pajntarja pri ključavničarjih in sedmo mesto pri kovačih Antona Lunderja, pri varilcih v postopku elektro obločnega varjenja Ivana Maleka in postopku MAG Borisa Jakopiča.

Tekmovalci iz Železarn se vedno praktično dosegajo odlične rezultate, saj je bilo več tekmovalnih izdelkov po kvaliteti med prvimi tremi, skupno uvrstitev pa pokvarijo z oceno iz teoretičnega dela.

Predsednik odbora za izvedbo tekmovanja Franc Brelih

IZVRŠEVANJE NALOŽB V SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

Služba za razvoj in raziskave SOZD Slovenske železarnice je posredovala delegatom delavskega sveta SOZD Slovenske železarnice tudi informacijo o izvrševanju naložb v letošnjem letu, po stanju 30. junija. Nekoliko skrajšano informacijo tudi objavljamo.

Po koncu prvega polletja je bil izvršen redni pregled stanja naložb, pri katerih so udeleženi v financiranju združena sredstva SOZD Slovenske železarnice, oziroma tistih naložb, katere po določilih samoupravnega sporazuma o združevanju SOZD SŽ obvezno obravnavajo namenske komisije. Vzporedno s tem delom smo tudi ugotavljali, kako se izvršujejo za letošnje planirane investicije.

Pregled izvrševanja posameznih naložb, ki ga spremljajo različne težave, kaže, da nastopajo pri vseh naložbah kasnitve, ki nastajajo predvsem kot neposredna posledica uvoznih restrikcij in težav z deviznimi plačili ali pa kot posredna posledica uvoznih restrikcij pri dobaviteljih opreme.

Letošnji plan naložb je predvideval, da bodo znašale naložbe v osnovna sredstva 2.834 mio. dinarjev. Iz tega plana pa niso bile do 1. avgusta 1981 še prijavljene SDK številne naložbe. S tem dnem je namreč začel veljati zakon o začasnih prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev za gradnjo in nakup določenih objektov in opreme v letu 1981. Med naložbami, ki še niso bile pričete, so posebno pomembne s področja črne metalurgije:

- jeklarna 2, vakuumiranje jekla in brusilni stroj za gredice v železarni Jesenice,

- modernizacija valjarne v železarni Ravne.

Vrednost navedenih naložb, načrtovanih za letošnje leto, znaša 358 mio. din.

S področja predelave niso bile pričete naslednje važnejše naložbe:

- povečanje proizvodnje diskov v železarni Jesenice,

- pnevmatski stroj v železarni Ravne,

- sanacija livarne v železarni Štore,

- rekonstrukcija galvanike - druga faza v Verigi Lesce in selitev v Žični Celje.

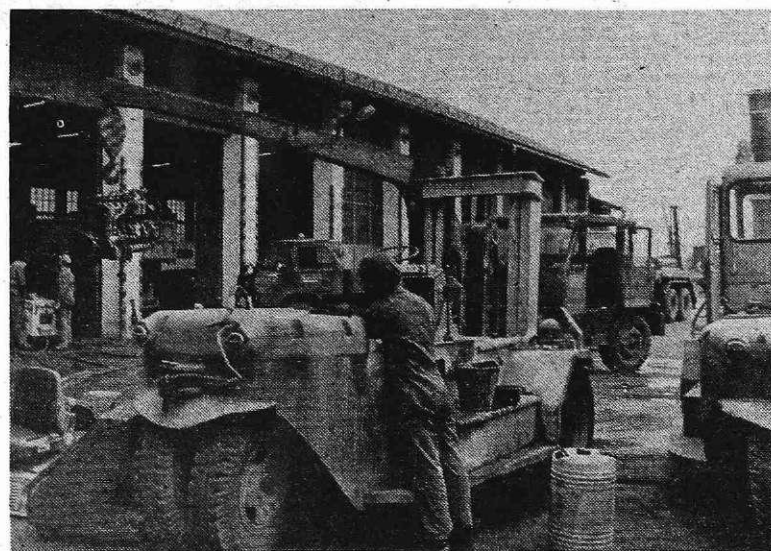
Približna vrednost navedenih naložb znaša 216 mio. din.

Vprašanje je, če bo možno letos pričeti z realizacijo naložb v vrednosti 574 mio. din. Zaradi postopka prijave in dogovarjanja ne bo mogoče v celoti porabiti načrtovanih sredstev za naložbe »posebni program« v višini 257,5 mio. din in bo letos možno realizirati le manjši del, okoli 55 mio. din. Skupno verjetno okoli 776 mio. din ne bo realiziranih.

V skoraj vseh delovnih organizacijah so načrtovali še vrsto manjših naložb, od katerih jih bo precej padlo pod udar zakona o začasnih prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev. Kasnitve naložb v teku in začasna odložitve nekaterih manjših naložb bosta povzročili,

li, da ne bo realizirana nadaljnja vrednost okoli 500 mio. din.

Od naložb v teku, katere spremljamo, je bilo po podatkih delovnih organizacij v letošnjem letu do

V delavnici za popravila motornih vozil (Foto I. Kučina)

OKTOBRске POKOJNINE BODO VIŠJE

Skupščina skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja je ponovno razpravljala o gmotnem položaju upokojenec v letu 1981 in se odločila za ponovno usklajitev pokojnin z gibanjem osebnih dohodkov.

Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja ima že nekaj let dogovor o usklajevanju pokojnin z gibanjem osebnih dohodkov delavcev. Tak način so lani prevzele tudi ostale skupnosti v SFRJ. Ko so delegati skupnosti v SRS 10. junija letos razpravljali o gmotnem položaju upokojenec, so na podlagi takrat znanih podatkov o gibanju osebnih dohodkov sklenili, da se s 1. julijem 1981 povečajo pokojnine za 8%. Na tem zasedanju so tudi zadolžili službo skupnosti in izvršilni odbor skupščine, da še dalje spremljata to gibanje ter pravočasno predlagata ponovne ukrepe za usklajitev gmotnega položaja upokojenec.

Izvršilni odbor je izpolnil svojo nalogo, pripravil je analizo stanja in predlog za povečanje pokojnin. Predsednik skupščine pa je sklical na zasedanje delegate v istem sestavu, kot so bili izvoljeni ob razpisu skupščine za 10. junij, ko so razpravljali o gmotnem položaju upokojenec in zadolžili svoje izvršne organe za pripravo takega predloga.

Delegati so se sestali 18. septembra v Ljubljani, iz posredovanega poročila in predloga so ugotavljali o

30. junija porabljenih samo okoli 681 mio. din.

Ocenjujemo, da za naložbe, katerih ne spremljamo, ni bilo porabljenih več kot 180 mio. din ali skupno okoli 860 mio. din, ali okoli 30% letnega plana.

Ker je že v prvem polletju realizacija slaba in ni izgledov oziroma pogojev, da bi se v drugem polletju popravila, že sedaj ocenjujemo, da ne bo ob koncu leta možno realizirati dosti več kot 54% za letos načrtovane vrednosti naložb v osnovna sredstva.

Delegati so dobili podroben pregled izvrševanja vseh naložb v delovnih organizacijah SOZD Slovenske železarnice.

potrebi po ponovni medletni usklajitvi pokojnin. Če hočemo ohraniti doseženo razmerje med osebnimi dohodki in pokojninami na ravni 73,5%, bi morala sedaj znašati povprečna starostna pokojnina 8.267 dinarjev. To pa je možno doseči, če se pokojnine uskladijo tako, da bo skupno povečanje znašalo 18,8% glede na pokojnine iz meseca junija, oziroma na že izvedeno povečanje dodati še 10%.

Za tako utemeljen predlog so delegati glasovali. Sprejeti sklepi o valorizaciji pokojnin se v povzetku glasijo:

1. S 1. julijem 1981 se ponovno uskladijo starostne, invalidske in družinske pokojnine tako, da se povečajo za 10%.

2. Uskladijo se vse pokojnine, razen tistih, pri katerih so bili za izračun pokojninske osnove upoštevani osebni dohodki oziroma zavarovalne osnove iz leta 1981.

3. Enako se povečajo tudi pokojnine borcev NOV pred 9. 9. 1943 (13. 10. 1943), odmerjene od zajamčene pokojninske osnove.

4. Pokojnine z varstvenim dodatkom se pod pogoji iz druge točke tega sklepa uskladijo tako, da se poveča skupen znesek pokojnine z varstvenim dodatkom za odstotek povečanja iz prve točke tega sklepa.

5. Po prvi točki tega sklepa se povečajo tudi pokojnine, odmerjene v sorazmernem delu po določbah mednarodnih sporazumov o socialni varnosti.

6. Osnova za povečanje po tem sklepu so zneski pokojnin oziroma zneski pokojnin z varstvenim dodatkom, ki so jih prejeli upokojenec v mesecu juliju 1981.

Tako povečane pokojnine z doplatilom razlike od 1. julija 1981 bodo izplačane skupaj z pokojnino za mesec oktober. Odstotek povečanja pokojnin po tem sklepu se bo upošteval pri dokončni usklajitvi pokojnin s 1. januarjem 1982.

To povečanje pokojnin istočasno s usklajevanjem z gibanjem osebnih dohodkov pomeni tudi pomoč upokojenec v času nabave oziroma, istočasno pa predstavlja dokaz, da se njihova interesna skupnost drži dogovorjene politike, da je odraz pravičnega planiranja in dokaz pravičnega zastavljenega obsega pravic nakazanih v dogovoru, ki je uresničljiv za vse udeležence družbenega dogovora. Ne kaže prezreti pozornosti pristojnih javnikov v republiki, ki so sodelovali v predhodnih razgovorih o usklajitvi in s tem prispevali svoj delež k pravočasni realizaciji.

Na koncu naj povem še to novico, razveseljivo za upokojenec in za delavce v združenem delu, da je Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji izplačala pokojnine za mesec avgust 1981 iz lastnih sredstev brez najetja kredita, da bo verjetno tudi oktobrska pokojnina izplačana iz lastnih sredstev, le za razliko povečanja julij-september bo verjetno potreben kredit v višini 680 milijonov din.

Zdravko Pogačnik

OBVESTILA KOLEKTIVU - OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 28. SEPTEMBRA DO 4. OKTOBRA

28. septembra, BERTI BRUN, vodja TOZD Jeklovlek, Jesenice, Cesta revolucije 1 a, štev. telefona 82-798.

29. septembra, BOŽIDAR BARTELJ, član PO, Jesenice, Titova 3 a, štev. telefona 81-453;

30. septembra, MARTIN ŠKETA, vodja SEO, Bled, Alpska 1, štev. telefona 77-130;

1. oktobra, JANKO PERNE, vodja invest., Jesenice, Titova 20, štev. telefona 81-904;

2. oktobra, JOŽE OSVALD, vodja TOZD Livarna, Rateče št. 21, štev. telefona 88-771, (pri Butinar);

3. oktobra, ALEKSANDER MANDELJC, vodja TOZD Valjarna bluming-štel, Jesenice, Tomšičeva 88, štev. telefona 82-054;

4. oktobra, AVUGUST KARBA, vodja OPP, Jesenice, Svetinova 10, štev. telefona 83-248.

V času dežurstva je dežurni v sobi vodje splošnega sektorja štev. 19, štev. telefona 2435.

Dežurstvo je na delovni dan od 15. do 7. ure zjutraj. Dežurni je od 15. do 19. ure dosegljiv doma, od 19. do 7. ure zjutraj pa v Železarni.

V prostih sobotah, nedeljah, praznikih je od 7. do 19. ure dosegljiv doma in od 19. do 7. ure zjutraj v Železarni.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK - 28. 9.	MIROSLAV ZUPAN	VALENTIN MARKEZ
TOREK - 29. 9.	MARJAN ENDLIHER	JOŽE HRIBAR
SREDA - 30. 9.	MIHA ŠLIBAR	JOŽE CEJ
ČETRTEK - 1. 10.	FRANC NEČIMER	MATIJA URH
PETEK - 2. 10.	STANE ERŽEN	IVAN KAVČIČ
SOBOTA - 3. 10.	STANE MENCINGER	JANEZ FALETIČ
NEDELJA - 4. 10.	JOŽE PEZDIRNIK	IGOR LOGAR

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 3549
vezni telefon je: 2317

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 28. septembra do 3. oktobra bodo delale naslednje obratne ambulante:

Dopolodne: II. obratna ambulanta dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta dr. Želimir Cesarec

popoldne: I. obratna ambulanta dr. Nada Jensterle in IV. obratna ambulanta dr. Marija Kovačič-Može

Dispanzer za borce: IV. obratna ambulanta dr. Marija Kovačič-Može

Sobota 3. oktobra samo dopolodne: I. obratna ambulanta dr. Nada Jensterle in IV. obratna ambulanta dr. Marija Kovačič-Može

Zobne ambulante:

Dopolodne: I. zobna ambulanta v. dent. Viktor Stražišar

Za Železarno: torek 29. septembra od 13. do 19. ure in četrtek 1. oktobra od 13. do 19. ure

Za borce: sredo 30. septembra od 13. do 19. ure

Popoldne: II. zobna ambulanta v. dent. Marjan Hočevar

Sobota 3. oktobra samo dopolodne: II. zobna ambulanta v. dent. Marjan Hočevar

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu oktobru bodo praznovali petdeset let življenja naslednji sodelavci: RADO ARH, remontne delavnice -

4. oktobra, FRANC JUSTIN, valjarna debele pločevine -

4. oktobra, VINKO MALEJ, valjarna žice - 6. oktobra,

MUJO ČATAK, jeklarna - 6. oktobra, ALEKSANDER JE-

ZERŠEK, hladna valjarna Bela - 9. oktobra, ANDREJ

ARNOL, jeklarna - 11. oktobra, DANIJEL KOKOŠINEK, li-

varna - 12. oktobra, JOŽE ZUPANČIČ, jeklovlek - 13. okto-

bra, FRANC RIHTARŠIČ, plavž - 15. oktobra, MILENA

KAVČIČ, prodajni sektor - 18. oktobra, STANKO ZUPAN,

strojne delavnice - 20. oktobra, JOŽEFA KRAJŠEK, družbe-

na prehrana - 21. oktobra, FRANC BOKŠA, valjarna blum-

ing štel - 29. oktobra, VINCENCIJ VEBER, OTK -

29. oktobra in JANEZ ROZMAN, remontne delavnice -

31. oktobra.

Vsem sodelavcem iskreno čestitamo!

Na osnovi sklepa delavskega sveta delovne organizacije železarna Jesenice z dne 20. 8. 1981 in v skladu z 92. in 93. členom Statuta delovne organizacije

RAZPISUJEMO

dela oz. naloge:

a) vodja sektorja za tehnično kontrolo in raziskave šifra 5700 U-5 1 oseba

b) vodja sektorja za ekonomiko in organizacijo šifra 5151 U-5 1 oseba

c) vodja sektorja novogradenj šifra 5601 U-5 1 oseba

in ponovno:

d) vodja centra za proučevanje samoupravljanja in informiranje šifra 5590 U-5 1 oseba

POGOJI:

a) - visoka šola metalurške smeri

- 5 let delovnih izkušenj na področju raziskav

- kandidati morajo imeti moralno-politične in etične kvalitete ter aktiven odnos do samoupravljanja

b) - visoka šola ekonomske, organizacijske ali tehnične usmeritve

- 5 let delovnih izkušenj

- kandidati morajo imeti moralno-politične in etične kvalitete ter aktiven odnos do samoupravljanja

c) - visoka šola metalurške, strojne, elektro ali gradbene usmeritve

- 5 let delovnih izkušenj

- kandidati morajo imeti moralno-politične in etične kvalitete ter aktiven odnos do samoupravljanja

d) - visoka šola sociološke, politološke, novinarske ali pravne usmeritve

- 5 let delovnih izkušenj na področju samoupravljanja in informiranja

- kandidati morajo imeti moralno-politične in etične kvalitete ter aktiven odnos do samoupravljanja

Kandidati naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni po objavljenem razpisu na kadroviski sektor železarna Jesenice, Cesta železarjev 8, pod a), b), in c) z oznako »za razpisno komisijo delovne skupnosti EK-TRK-NG«, pod d), z oznako »za razpisno komisijo delovne skupnosti KSI«.

V TOZD REMONTNE DELAVNICE V ŠESTIH MESECIH PRESEGLI PLANIRANE IZDELAVNE URE

V TOZD Remontne delavnice so v prvem polletju vsi obrati, razen elektro remontnih delavnic, načrtovano število izdelavnih ur presegli za 4.649 ur ali 1,13%, predvsem na remontih v TOZD Jeklarna in TOZD Valjarna žice in profilov.

V obravnavanem času so materialne stroške znižali za 6,3 milijone dinarjev zaradi večjega števila izdelavnih ur in nižje rasti osebnih dohodkov, kot so jih imeli vkalkuliranih v cenah. Celotnega prihodka so imeli v prvem polletju letos 220.508.000 din, kar je 12,4% manj kot so načrtovali, vendar pa 52,4% več kot v enakem obdobju lani. Dohodek temeljne organizacije je znašal 74.119.000 din, kar je 7,4% manj od predvidenega in 8,6% več, kot so ga ustvarili v šestih mesecih lani. Po pokritju obveznosti iz dohodka jim je ostalo 51.515.000 din čistega dohodka ali 91,1% planiranega in 5,7% manj kot v obravnavanem obdobju lani.

Dohodek na delavca temeljne organizacije je tako v prvem polletju znašal 151.030 din ali 22,1% več kot lani. Dohodek v primerjavi s povprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi je predstavljal 28,6% (lani 32,8%), razporejen oziroma dosežen čistih dohodek na delavca pa je znašal 102.212 din, kar je 3,3% več kot leto poprej. Akumulacija v primerjavi z dohodkom je znašala 2,5% (lani 14,1%), v primerjavi s čistim razporejenim oziroma doseženim dohodkom 3,6% (lani 17,6%) in v primerjavi s povprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi 0,7% (lani 4,6%).

Za osebne dohodke in sredstva za skupno porabo so na delavca razporedili 98.536 din ali 20,9% več kot v šestih mesecih lani, čisti povprečni osebni dohodek pa je na delavca mesečno znašal 11.622 din, oziroma 35,6% več kot v prvem polletju lani.

Za zadovoljevanje skupnih in splošnih družbenih potreb so iz osebnih dohodkov delavcev na delavca mesečno izplačali 4.033 din ali 17,6% več kot lani, za iste potrebe in pogodbeno obveznosti pa so na delavca izplačali 24.810 din, oziroma 13,5% več kot v prvem polletju lani. Akumulacija z amortizacijo v primerjavi s povprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi je znašala 1,5% (lani 5,5%). Povprečno uporabljena poslovna sredstva na delavca so predstavljala 528.351 din, oziroma 40,3% več kot lani, povprečno uporabljena osnovna sredstva pa so znašala 121.664 din, kar je 63,7% več kot v obravnavanem obdobju lani.

Kot zanimivost naj navedemo pet največjih tujih izvajalcev del v Železarni v prvem polletju letos: Vatrostalna Zenica s 93.730.067 din vrednosti, Metalna s 9.411.647 din, SGP Gradbinec s 6.738.033 din, EM - Hidromontaža s 4.948.317 din in Zavod za raziskave s 1.890.656 din vrednosti.

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Remontne delavnice

3. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V ponedeljek, 14. septembra, je predsednik delavskega sveta TOZD Remontne delavnice Franc Novak sklical 3. redno sejo. Pri pregledu o izvajanju sklepov prejšnje seje so ugotovili, da dva nista izvedena, in sicer:

— Predlog normativnih sprememb PD, ERD in RTA ni posredovan delovnim skupinam v obravnavi zaradi odsotnosti obratovodij. Novi rok je 30. september.

— Ker na delavskem svetu Železarne naši delegati niso dobili dodatne razlage k samoupravnemu sporazumu o ustanovitvi zdravstvene skupnosti občine Jesenice, tudi niso mogli glasovati. Zadevo bodo ponovno obravnavali na prihodnji seji.

Pristopili so k dopolnilu samoupravnega sporazuma o temeljih plana skupnosti otroškega varstva Jesenice za obdobje 1981–1985 za leto 1981 pod pogojem, da povečani prispevek za 1,18 %, oziroma skupaj 1,98 % plačujejo tudi delavci iz drugih občin, ki imajo otroke v vrtcu na Jesenicah.

Pristopili so k spremembi 13. člena samoupravnega sporazuma o merilih, pogojih, načinih in postopkih za doseg dogovorjenega obsega uvoza blaga in storitev ter odliva deviz za obdobje 1981–1985.

Na osnovi doseženih polletnih poslovnih rezultatov in ocene poslovanja do konca leta je delavski svet potrdil povišanje vrednosti delovnih nalog za 5 % od 1. avgusta dalje. Ob tem so sklenili, da je potrebno poslovne rezultate mesečno zasledovati in analizirati in višino osebnega dohodka usklajevati z doseženimi rezultati.

Obravnavali so odločbo sodišča združenega dela v Kranju, s katero se nalaga TOZD plačilo odškodnine za 40 % odgovornost TOZD pri ne-

sreči delavca, ki je v delovnem razmerju v TOZD. Delavski svet je menil, da so pri razsoji upoštevane dejanske in vse okoliščine in odločil, da se izplača enkratna odškodnina v znesku 56.000 din s 7,5 % obrestmi od 20. avgusta 1979 dalje in se poravnava sorazmerni del stroškov sodnega postopka v višini 4.451 din.

Potrdili so plačilo enkratne odškodnine družini smrtno ponesrečenega delavca TOZD Saša Praprotnika iz naslova nepremoženjske škode. Sklenili so, da se otrokoma tega delavca izplačuje mesečna renta, ki se revalorizira skladno z rastjo pokojnin in se ugotavlja enkrat letno meseca junija. Izplačuje se toliko časa, dokler ne bosta sama sposobna za pridobivanje, oziroma preživljanje, vendar najdalj do dokončanja rednega šolanja. Po

končani osnovni šoli se jima zagotovi štipendija, če se bosta šolala, oziroma študirala v skladu s samoupravnimi in splošnimi akti temeljne organizacije.

Delavski svet je potrdil uvedbo premakljivega delovnega časa za vse delavce TOZD, ki delajo v upravni zgradbi vodstva TOZD. Premakljiv delovni čas velja od 15. septembra dalje poizkusno za tri mesece. Pri izvajanju tega se je treba dosledno ravnati po organizacijskem navodilu IS 976015.

S 15. septembrom se za delavce obrata elektro remontne delavnice Jesenice uvaja evidentiranje prisotnosti na delu z registrirno uro. Delavski svet odloča, da se za normalno prisotnost smatra čas prihoda od 5,50 do 6,05, čas registriranega odhoda pa od 13,50 do 14,05. Skladno z navodilom IS 976015 mora biti med prihodom in odhodom registrirano najmanj osem ur.

Delavski svet je razpisal javno razpravo o samoupravnem sporazumu o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe Železarne. Rok za razpravo je tri tedne. ZK

TOZD Jeklovlek

4. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V sredo, 9. septembra, je v odsotnosti predsednika četrto redno sejo odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Jeklovlek vodila Draga Kavčič. Pri pregledu sklepov prejšnje seje je odbor ugotovil naslednje:

— da je potrebno dopolniti sklep o fizični likvidaciji osnovnih sredstev, ki naj bo pripravljen do konca leta,

— glede na pisni odgovor FRS so ugotovili, da je posojilo, ki ga je TOZD Jeklovlek odobrila IMV Novo mesto razveljavljeno, ker IMV ni sprejel določenih pogojev, navedenih v sporazumu,

— ugotovili so, da so dohodkovni odnosi pereče vprašanje celotne Železarne, zato je posebna delovna skupina pripravila nov predlog, ki je v razpravi,

— da reševanje reklamacij ne poteka po navodilih, ker se ustavlja na relaciji OTK-FRS in tehnolog TOZD,

— na osnovi sklepa prejšnje seje o nabavi novega stroja za razrez kolobarjev so ugotovili, da je pogodba za nabavo sklenjena,

— glede ocene strokovne komisije za koriščenje sredstev IV in AZ za leto 1981 je odbor ugotovil, da ni zadovoljiva, ker ne obravnava nekaterih pomembnih naložb, kot je ogrevanje hale,

— na začetku srednjeročnega obdobja 1981–1985 so ugotovili nekatera odstopanja od naložb, ki so najbolj pomembne in racionalne za obnavljanje kapacitet,

— ugotovili so, da se ni stekla realizacija plana koriščenja sredstev za IV in AZ za leto 1981, ki je v razkoraku s časom, realizacija pro-

grama pa je zaradi tega komaj 50 %, — pregledali so plan proizvodnje in odpreme za mesec avgust in ugotovili, da je kljub remontu in pomanjkanju vložka plan dosežen 104,7 %.

Med drugim so obravnavali oceno rezultatov poslovanja in izvoza do konca leta 1981. Poudarili so, da je potrebno vložiti več naporov pri izpolnjevanju planirane proizvodnje, posebno izvoza, da bi bil devizni priliv večji in s tem pokrita dobava repromateriala iz uvoza.

Razen tega so obravnavali spremembe samoupravnega sporazuma SISEOT za leto 1981, in sicer 13. člen tega sporazuma, ki ga je interesna skupnost spremenila in dodala nekatere nove spremembe, tako da je vsak člen tega sporazuma še bolj vezan na priliv deviz za pokrivanje izvoza.

Predlog o povišanju vrednosti delovnih nalog za 5 % je odbor potrdil, vendar kot akontacijo na oceno poslovanja do konca leta.

Odbor je soglašal s planom proizvodnje za mesec september, ki znaša skupno 1860 ton.

Sklenili so, da je v skladišču ročnega materiala potrebno opraviti fizično likvidacijo in pregledati stanje materiala, ki je na zalogi, za odpis.

Ugotovili so, da sektor novogradnje ne izpolnjuje svojih obveznosti, posebno pri modernizaciji TOZD, saj nekatera dela še niso fizično zaključena, niti odpravljene pomanjkljivosti.

V zvezi s predlogom samoupravnega sporazuma o delitvi osebnega dohodka in dela sklada skupne porabe Železarne so ugotovili, da je pripombe in predloge, ki jih je posredovala TOZD, strokovna komisija zavrnila.

Odbor je obravnaval in odobril prošnji za odkup odpadnega lesa in sprejel sklep, da se v bodoče predloži prošnja predhodno, ker bo odbor na osnovi le-te izdal dovoljenje za nabiranje odpadnega lesa. V. L.

V. L.

TOZD Elektrode

3. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Delavski svet TOZD Elektrode je imel 11. septembra tretjo redno sejo, ki jo je vodil predsednik Slavko Mavsar. Na seji so najprej pregledali izvrševanje sklepov zadnje seje in ugotovili, da so sklepi izvršeni, ali pa se nanašajo na daljše obdobje.

Obravnavali so predlog dopolnila k samoupravnemu sporazumu o temeljih plana skupnosti otroškega varstva občine Jesenice za obdobje 1981–1985 za leto 1981 in ugotovili, da so predlog dopolnila obravnavale vse samoupravne delovne skupine v TOZD in ga niso sprejele, s pripombo, da naj se sredstva za izvajanje programa otroškega varstva zagotovijo iz drugih virov v občini, na primer, iz drugih SIS, ki imajo višek denarnih sredstev.

Soglašali so s spremembo samoupravnega sporazuma o merilih, pogojih, načinih in postopkih za doseg dogovorjenega obsega uvoza blaga in storitev ter odliva deviz za obdobje 1981–1985 za leto 1981.

Potrdili so predlog povečane vrednosti delovnih nalog za 5 % od 1. avgusta dalje in soglašali s pripombo odbora za gospodarstvo TOZD, da je 5 % povečanje glede na porast življenjskih stroškov in povečanja OD

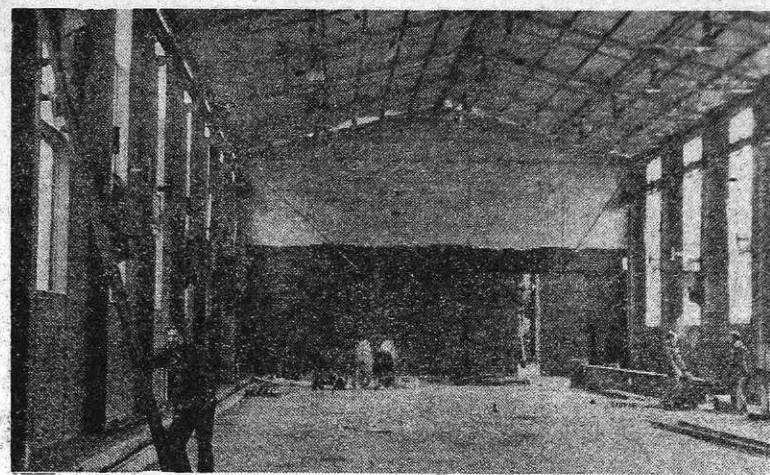
v drugih vrstah gospodarstva in negospodarstvu premajhno.

Sprejeli so predlog, da se v pravilnik o delovnih razmerjih TOZD Elektrode vnese dopolnilo, da TOZD lahko po potrebi zaposli delavce za pogodbeno dela, in sicer mizarstva in pomožna dela pri razkladanju in nakladanju surovin.

Delavski svet je soglašal, da se zaradi poteka mandata objavi razpis za vodjo TOZD Elektrode. Za izvedbo razpisa so v razpisno komisijo imenovali Miro Graj in Ivana Lakota.

Sprejeli so informacijo o problematiki oddelka rezalnice in možnostih za zagotovitev zadostnih količin narezane EO žice.

Ob sklepu seje so delegati menili, da je nujno potrebno opraviti remont na žerjavu in zamenjati tehnične v rezalnici, ki so že dotrajane in zastarele. S. M.

Notranjost nove hale TOZD Elektrode (Foto I. Kučina)

3. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Odbor za delovna razmerja TOZD Elektrode je imel 3. septembra tretjo redno sejo, ki jo je vodila predsednica Ana Mulej. Pri pregledu izvrševanja sklepov so ugotovili:

— da koriščenje rednih dopustov ne poteka po sprejetem planu in sprejetih sklepih in je pričakovati v mesecu decembru zaradi tega veliko odsotnost,

— da SDS rezalnice še nista obravnavali problematike o prehodu na triizmensko delo v rezalnici zaradi pomanjkanja narezane žice.

Sprejeli so kadrovske poročilo za mesec julij. V TOZD je bilo zaposlenih 254 delavcev. Skupna odsotnost je znašala 26,7 %. Za obdobje januar–julij je bilo načrtovanih 4031 dni rednih dopustov, izkoriščeno pa je bilo le 3602 dni.

Sprejeli so poročilo, da je v obdobju junij–avgust prenehalo delovno razmerje v TOZD devetim delavcem, in sicer: pet delavcev je bilo upokojenih, en delavec je odšel v JLA, en delavec je odšel v drugo TOZD, dvema delavcema pa je prenehalo delovno razmerje z disciplinskim ukrepom. V istem obdobju pa so sklenili delovno razmerje le trije delavci.

Odbor je dal soglasje za premostitev Vanča Simijonova v TOZD Livarna in Sabana Švita v TOZD Jeklarne. Premestitev se lahko izvede, ko TOZD Elektrode dobi ustrezno zemljo. Na prošnjo Zlatomira Krstića za premostitev v

TOZD Livarna pa je bil odbor mnenja, naj se imenovanemu ponudi možnost obiskovanja šole za metalurške delavce.

Potrdili so razporeditve štirih delavcev. Od osmih delavk, ki so v delovnem razmerju za določen čas, so odločili, da pet delavk sprejmejo za nedoločen čas, trem delavkam pa se delovno razmerje za določen čas podaljša še za tri mesece.

Obravnavali so več vlog in sprejeli naslednje sklepe:

— Bojanu Birku niso odobrili dela samo v dopoldanskem času zaradi obiskovanja šole za poklicne voznike, ker izobraževanje ni v interesu TOZD, Jožici Sotlar niso odobrili študijskih ugodnosti za izobraževanje na višji šoli za organizacijo dela, ker ni v interesu TOZD,

— Zvonku Novaku so odobrili študijske ugodnosti za obiskovanje šole za metalurške delavce,

— Stanku Sedlarju so odobrili sedem dni izredno plačanega dopusta za tečaj reaktorjev v Poreču, kljub opozorilu vodja TOZD, da je taka odsotnost zaradi pomanjkanja delavcev za TOZD nesprejemljiva.

Ob sklepu seje pa so potrdili objavo razpisa za štiri delavke za dela in naloge v rezalnici. SM

TOZD Valjarna debele pločevine

3. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V četrtek, 10. septembra, je predsednik odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Valjarna debele pločevine Jože Vilman sklical 3. sejo odbora. Po pregledu izvrševanja sklepov zadnje seje so ugotovili, da so bili vsi realizirani, oziroma so v izvajanju.

Na znanje so vzeli poročilo, iz katerega je bilo razvidno, koliko manjka do končne izdelave kataloga del in opravil in kdaj bodo ta dela in opravila ovrednotena. V zvezi s tem so sprejeli sklep, da mora biti to delo čimprej zaključeno.

Poročilo, iz katerega je razvidno število zavaljanih plošč, so vzeli na znanje in obenem sprejeli sklep, da je treba v bodoče pisno poročilo pripraviti trimesečno, vsebuje pa naj podatke, katera izmena je boljša, odstotek napak in število zavaljanih plošč.

Na znanje so vzeli poročilo o proizvodnji za mesec avgust in ugotovili, da sta bili proga in odprema pod planom, adjustaža pa je plan presešla.

Operativni program proizvodnje za mesec september, ki znaša 6.700 ton, od tega 600 ton izvoza, so sprejeli s pripombo, da je treba napeti vse sile, da bo realiziran v celoti, še posebej poudarek pa je treba dati realizaciji izvoza.

Pri obravnavi problematike proizvodnje v prvih osmih mesecih leta 1981 so ugotovili, da je gospodarski načrt presežen v vseh oddelkih, za operativnim programom pa so v vseh oddelkih v zaostanku. Obravnavali so tudi izredno kritično devizno situacijo in v zvezi s tem ugotovili, da je TOZD presešla planske izvozne obveznosti v mesecih juliju in avgustu. Izvozne obveznosti v naslednjih mesecih do konca leta pa bo prav tako treba izpolniti.

Seznanjeni so bili s poročilom oddelka za študij dela in časa, ki

obrnava uvedbo premiranja žerjavovodja žerjava št. 5 pri rezanju plošč za izvoz na Sack liniji in soglašali z obrazložitvijo, da je zaradi obračanja plošč več dela, vendar se to delo kompenzira na nočni izmeni ter v sobotah in nedeljah, ko žerjavovodja posluje samo normalizirno peč in ravnalni stroj.

Na znanje so vzeli tudi poročilo oddelka za študij dela in časa, ki obravnava korekture pri izračunu norm in ga potrdili ter zahvalo HK Jesenice za prejem 1.050 kg odpadnega papirja, ki ga je TOZD Valjarna debele pločevine namenila kot svoj prispevek k zbiranju dodatnih sredstev za nabavo zaščitne opreme za pionirsko moštvo HK Jesenice.

Za prizadevno delo pri rezanju smederevskih slabov so nagradili Anko Martinjak in Mileno Džurič z enkratno nagrado v višini 600 din vsaki, za izredno zahtevno delo pri izdelavi modela za rezanje po šabloni pa so nagradili Antona Torkarja z enkratno nagrado v višini 700 din in Leona Ržka ter Janeza Peternela z enkratno nagrado v višini 500 din vsakemu.

Vzeli so na znanje poročilo oddelka za varstvo pri delu o stimulaciji neposrednim vodjem dela zaradi preprečevanja, nezdor pri delu za mesec julij in avgust in obvestilo odbora za gospodarstvo TOZD Transport o višini stojnine pri razkladanju železniških vagonov v mesecih juliju in avgustu. Seznanjeni so bili tudi z analizo plačanih stojnin od leta 1977 do danes za Javornik in s podražitvami stojnin v letošnjem letu.

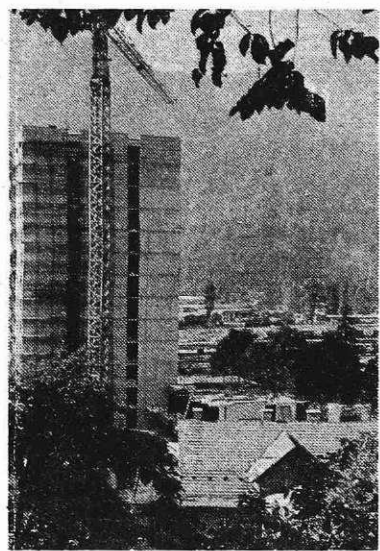
4. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik delavskega sveta TOZD Valjarna debele pločevine je v petek, 11. septembra, sklical četrto redno sejo delavskega sveta. Pri pregledu izvrševanja sklepov zadnje seje so ugotovili, da so bili vsi sklepi izvršeni.

Po obravnavi dopolnila k samoupravnemu sporazumu o temeljih plana skupnosti otroškega varstva občine Jesenice za obdobje 1981 do 1985 v letu 1981 so bili seznanjeni, da so dopolnilo obravnavale vse samoupravne delovne skupine, ki s povečanjem prispevne stopnje za otroško varstvo ne soglašajo. Na osnovi odločitev samoupravnih delovnih skupin so sprejeli sklep, da ne pristopajo k dopolnilu samoupravnega sporazuma.

Seznanjeni so bili s spremembo samoupravnega sporazuma o merilih, pogojih, načinih in postopkih za doseg dogovorjenega obsega uvoza blaga in storitev ter odliva deviz za obdobje 1981–1985 in nanj niso imeli pripomb in ga soglasno potrdili. Za podpisnika so pooblastili Jožeta Plemlja.

Brez pripomb so sprejeli predlog o povišanju vrednosti delovnih nalog za 5 % in v zvezi s tem sprejeli predložena sklepa. IS

Gradnja stanovanjske stolpnice v Centru II (Foto I. Kučina)

4. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V torek, 8. septembra, je predsednik odbora za delovna razmerja pri DS TOZD Jeklovlek Tone Noč sklical četrto redno sejo. Pri pregledu sklepov prejšnje seje je odbor ugotovil, da so realizirani, razen nekaterih, ki so še v postopku. Poleg tega so ugotovili, da še niso dobili pisnega odgovora na vprašanje iz prejšnje seje v zvezi z nadurnim delom, zaradi česar delavci izgubijo otroški dodatek.

Odbor je naročil kadroviku, da delavcu, ki se je prijavil na prvi razpis, uredi prestop v zakonskem roku.

V nadaljevanju se je odbor obravnaval kadrovska vprašanja in sicer:

— razporeditev novosprejetih delavcev,

— sprejem delavke, ki je bila na počitniškem delu in je zaprosila za redni sprejem,

— disciplinski odpust,

— prošnjo za premostitev, ki pa so jo zavrnili, dokler delavec ne opravi ustreznega strokovnega tečaja,

— prošnjo za ponovni sprejem delavca so zavrnili, ker je bil disciplinsko opuščen, lahko pa ga sprejmejo v drugo TOZD Železarne.

V nadaljevanju se je odbor vzel na znanje spremembo normativna delovnih nalog in opravil.

Obravnavali in odobrili so neplačan dopust nekaterim sodelavcem in prijavo za tečaj žerjavovodij. Pri obravnavi bolezenske odsotnosti so ugotovili, da se je nekoliko povečala odsotnost nad 30 dni. Glede tega so menili, da je potrebno boljše sodelovanje med TOZD in obratno ambulantno.

Ob koncu je odbor obravnaval celotno vlogo hokejskega kluba Jesenice za odsotnost z dela igralcev HK Jesenice in Kranjske gore. Odbor je sprejel sklep, da se izjemoma, zaradi družbenih interesov odobri izredno plačan dopust enemu

O DELU PREDSEDSTVA OK ZSMS JESENICE

Predsedstvo občinske konference ZSMS Jesenice je imelo zadnjo sejo v mesecu septembru, ko je obravnavalo najbolj aktualne naloge v tem obdobju. Na osnovi poročil komandantov oziroma predsednikov zborov, brigadirjev so na seji spregovorili o uspehih in težavah naših mladinskih delovnih brigad. Glede na uspehe je ocena dobra, vendar pa vse le ni bilo tako, kot bi moralo biti.

Največja pomanjkljivost se je pokazala pri evidentiranju mladitve za akcije, usposobljenost za delo in življenje na akciji je bila premajhna. Naše brigade so bile letos izredno mlade, kar se je poznalo zlasti pri fizičnem delu, saj je bila povprečna starost nekaj več kot 17 let.

Klub brigadirjev in center za mladinske delovne akcije tudi letos nista zadovoljivo opravila svoje naloge.

Člani predsedstva so kritično spregovorili tudi o načinu organiziranja lokalnih delovnih akcij, katerih vsebina in namen se morata spremeniti in se približati mladim, da te akcije ne bi bile zgolj golo fizično delo, ampak bi mladim morale nuditi nekaj več.

Predsedstvo je za popolno analizo rezultatov letošnjih lokalnih delovnih akcij in usposobljenosti brigad, za oceno dela kluba brigadirjev in centra MDA imenovalo delovno skupino, ki jo sestavljajo predsednik kluba brigadirjev, predsednik centra za MDA in predstavniki zborov brigadirjev.

Ta analiza bo služila za boljše delo na področju mladinskega pro-

stovoljnega dela v prihodnje in bo tudi prikaz samokritičnega odnosa mladitve do lastnega dela. Analizo je organizacija dolžna dostaviti tudi vsem podpisnikom družbenega dogovora o financiranju mladinskega prostovoljnega dela v jeseniški občini.

V pripravi na volilno programsko sejo OK ZSMS Jesenice sodijo med najbolj aktualne naloge sedaj obiski po OO ZSMS in evidentiranje

kandidatov za funkcije v organih OK. Evidentiranje pa je potrebno pospešiti prav z obiski, se pravi z neposrednimi stiki, ki bistveno prispevajo k boljšemu delu OO ZSMS.

Prav tako so bili člani predsedstva opozorjeni na naloge, ki čakajo mlado generacijo pred skupščinskimi volitvami prihodnje leto.

Predsedstvo je razpravljalo še o ostalih operativnih nalogah in člane predsedstva zadolžilo za izvedbo posameznih nalog.

SREČANJE MLADINE TREH DEŽEL V ŠENTPRIMOŽU

Pod geslom »za mir in razorožitev« je 12. in 13. septembra potekal v Šentprimozu na avstrijskem Korškem kulturno politični miting, ki ga je organiziralo društvo prijateljev časopisa KLADIVO. Mitinga se je udeležila tudi slovenska mladina iz Avstrije, Trsta, Gorice in iz občine Murska Sobota in Radovljica. Prireditev naj bi bila izraz »gibanja« mladitve v akciji za popuščanje napetosti, proti politiki jedrskega izsiljevanja in oboroževanja, proti neofašizmu, terorizmu in nacionalizmu, za prijateljstvo in enakopravno sodelovanje med narodi, za mir v Evropi in v svetu.

Celotna propagandna akcija v pripravi na miting in med samo manifestacijo, program javne tribune in objavljen »okrogli mize« je obetala najširšo politično enotnost mladine treh dežel. Vendar je bilo po dveh dneh na videz zgolj kulturnih nastopov številnih pevcev, govornikov

in umetniških skupin očitno, da udeleženci ne bodo imeli možnosti za poglobljeno izmenjavo mnenj in stališč svojih sredin o najavljeni tematiki. Spriču množične prisotnosti članov Zveze komunistične mladine Italije (le-ti so javnosti predstavili le kratek recital slovenskih revolucionarnih pesnikov) je bila zamujena priložnost, da bi miting dobil večji vsebinski pomen. Očitno je, da so nekatere organizacijske pomanjkljivosti (ali kaj drugega) spodbesle zastavljeno vlogo manifestacije, ki je ob sorazmerno slabi udeležbi avstrijske mladine zvočenela v družabno srečanje.

Omeniti je treba pester kulturni program, v katerem sta se poleg ostalih predstavila tudi koroški partizanski pevski zbor in folklorna skupina Tine Rožanc iz Ljubljane. Žal pa niti visok umetniški nivo obeh ansambljev (poslušalci in gledalci niso bili navdušeni) in bogat zabavni program nista izpolnila pričakovanj, ki so zbrala mlade, saj je večina želela kaj več, kot zgolj teater, folklor in ples.

Med Radovljčani je ob koncu vladalo začudenje, da organizator ni pripravil niti razgovora o slovenskem narodnostnem vprašanju, ki je vsekakor še kako aktualno, predvsem za mladino. Branislav Grogar

AKTIV MLADIH KOMUNISTOV PRI OO ZSMS KS ŽIROVNICA

V letu 1979 je občinska konferenca ZSMS Jesenice pričela z ustanavljanjem aktivov mladitve komunistov v OO ZSMS. To ni nobena posebna sekcija mladitve komunistov, ampak so (naj bi bili!) oblika dela OO ZSMS.

V ta aktiv naj bi se vključevali vsi mladi člani zveze komunistov, da bi tako krepili idejnopolitično usposobljenost osnovnih organizacij ZSMS, da bi bili mladi člani zveze komunistov jedro delovanja OO ZSMS.

Tako je bilo sklenjeno, da se ti aktivni ustanovijo tudi v krajevnih skupnostih, kjer je krog usposobljenih in za delo pripravljenih mladincev včasih premajhen. Tako bi se kadrovske okrepile tudi mladinske organizacije v teh sredinah. V aktiv naj bi se vključevali vsi mladi člani ZK, ne glede na to, kje sicer delujejo.

Mladih članov ZK v KS Žirovnica je okoli štirideset, na sestanke aktivna jih hodi osem (isti s sestanka na sestanku), nekateri ne čutijo dolžnosti, da bi se opravičili. Prav zato je aktiv mladitve komunistov v petek, 18. septembra, na svoji peti seji sprejel sklep, da vse OO ZK obvesti o delu komunistov – mladincev, ki živijo v KS Žirovnica, pa se ne odzovejo vabilu na sestanke aktivna in zahteval oceno o aktivnosti članov v sredinah, kjer delujejo.

Vsem, ki so bili prisotni na sestanku aktivna, je jasno, da nihče nima preveč časa na razpolago, da so med temi mladimi tudi matere, da imajo nekateri kopico funkcij itd., pa vendar je dolžnost komunistov, da se za neudeležbo vsaj opraviči. Zakaj pridejo vedno isti, pa tudi niso brez obveznosti!

O svojem delu in sklepu pa bodo obvestili tudi OK ZKS Jesenice.

Poleg ocene dela aktivna so obravnavali tudi delo oz. realizacijo akcijskega in operativnega programa dela OO ZSMS KS Žirovnica. Ugotovili so, da je program več kot 100 % realiziran in da OO ZSMS nadaljuje tradicijo dobrega dela.

Podrobno so se pogovorili o volilno-programski seji in spregovorili o

kadrovanju. Sprejeli so sklep, da se do 30. septembra sestane predsedstvo in aktiv in na sestanku dogovori z mladimi, ki bi prevzeli naloge oziroma funkcije v OO ZSMS.

PLESNI TEČAJ

Komisiji za kulturo pri izvršnem odboru sindikata in koordinacijskem svetu ZSMS Železarne organizirata plesni tečaj za mladino in odrasle. Tečaj se bo začel v drugi polovici meseca oktobra.

Vsi zainteresirani naj pošljejo prijavnice na sindikat Železarne do 3. oktobra.

Tečaj bo potekal deset dni po dve uri vsakokrat v prostorih hotela Pošta.

Poučeval bo poklicni plesni učitelj Dušan Homan, in sicer klasične plesne in disko plesne.

Prispevek za tečaj bo odvisen od števila prijavljenih.

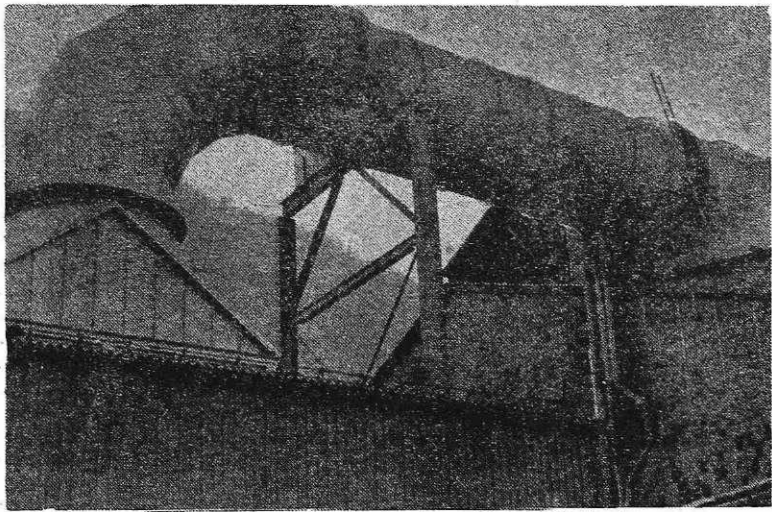
PRIJAVA ZA PLESNI TEČAJ

Ime in priimek _____

zaposlen TOZD – DSSS _____

starost _____

tel. številka _____

Dela na odpraševalni napravi še niso končana (Foto I. Kučina)

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

Tito

RADIOLOŠKO-BIOLOŠKO-KEMIČNA ZAŠČITA

2. – ORGANIZACIJA DEKONTAMINACIJE

Vsakega delovnega človeka in občane ter vse organe in organizacije moramo usposobiti za izvajanje ukrepov za dekontaminacijo, ki zagotavljajo preživetje ter razmere za življenje in delo.

Težišče dekontaminacije mora biti na ravni družine, stanovanjske hiše, temeljne organizacije združenega dela in krajevne skupnosti. Materialno bazo dekontaminacije tvorijo predvsem sredstva, ki se lahko najdejo v družini, hiši, gospodinjstvu z dopolnilom ustreznih snovi za dekontaminacijo.

Pri opravljanju posledic kontaminacije širših razmerij in za normalizacijo razmer za življenje in delo se morajo angažirati enote CZ za RBK dekontaminacijo. Le-te morajo biti usposobljene za dekontaminacijo ljudi, živali, tehničnih sredstev in opreme, obleke, obutve in drugih predmetov iz tekstila in usnja ter zemljišča in objektov.

Enote za RBK dekontaminacijo ustrezne velikosti in zmogljivosti moramo imeti v krajevni skupnosti, organizaciji združenega dela, specializiranih ustanovah (bolnišnice in.), naselju, občini in mestu.

Materialno bazo teh enot tvorijo predvsem krajevna sredstva in zmogljivosti (javne kopalnice, pralnice perila, kemične čistilnice, cisterne za vodo in polivanje ulic, pripravljena vozila idr.), samo izjemoma, kjer so posebne potrebe po tem, je treba zagotoviti sredstva za specialne namene.

Da bi se zagotovile ustrezne sposobnosti za RBK dekontaminacijo in funkcioniranje le-te, morajo skupščine občine pravočasno opraviti organizacijske, mobilizacijske in tehnične priprave vseh pomembnejših objektov, ki se lahko uporabljajo pri dekontaminaciji organizacij združenega dela in drugih struktur, ter ukrepati, da bi se ljudje vseh struktur usposobili za izvajanje dekontaminacije.

III.

ORGANIZACIJA RBK ZAŠČITE

RBK zaščito moramo organizirati in izvajati tako, da bo vsem delovnim ljudem in občanom, temeljnim organizacijam združenega dela, drugim samoupravnim organizacijam in skupnostim, družbeno-političnim in družbenim organizacijam in družbenopolitičnim skupnostim zagotovila efikasno upiranje agresorju in izpolnjevanje nalog v razmerah uporabe vojnih JKB sredstev.

Težišče RBK zaščite mora biti na ravni posameznika, družine, gospodinjstva, stanovanjske hiše, naselja, krajevne skupnosti in organizacije združenega dela. RBK zaščito izvajati predvsem s predpisanimi sredstvi za osebno zaščito in dekontaminacijo ter s spretno uporabo krajevnih in priročnih sredstev in objektov, odvisno od mesta, vloge in nalog posameznih organov in organizacij pa bomo uporabljali tudi specialna sredstva.

V večjih organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih, občinah in drugih družbenopolitičnih skupnostih morajo biti enote za RBK zaščito kot dopolnilne sposobnosti za izvajanje zahtevnejših ukrepov za RBK zaščito.

1. 8 RBK ZAŠČITA POSAMEZNIKA IN DRUŽINE

Z organizacijskimi in materialnimi rešitvami in s poukom usposobiti delovne ljudi in občane ter družine za:

– zaščito ljudi, živali in materialnih dobrin, kolikor je mogoče, da bi se omogočilo izpolnjevanje nalog primarne dejavnosti, delo in življenje, dokler se ne ustvarijo pogoji za odpravljanje posledic,

– samopomoč in prvo pomoč kontaminiranim, da bi se preprečile hujše posledice, in

– hitro odpravljanje kontaminacije ljudi, živali in materialnih dobrin v obsegu in stopnji, ki zmanjšuje nastanek hujših posledic.

a) Zagotoviti zaščito dihalnih organov posameznikov pred vsemi oblikami kontaminacije, samopomoč in vzajemno pomoč, ter spretno uporabo krajevnih in priročnih sredstev za zaščito in dekontaminacijo.

Za zagotovitev takšnih sposobnosti mora vsak občan, ne glede na starost, imeti zaščitno masko in sredstva za dekontaminacijo, določena z odlokom ZIS o minimumu osebnih in kolektivnih sredstev za zaščito.

Ljudje organov in organizacij, ki morajo nadaljevati delo tudi v razmerah kontaminacije (enote civilne zaščite, služba OJOA, organi za vzdrževanje reda in varnosti, dela PTT, javni promet, saniteta in veterinarska služba, cestno-gradbene organizacije, deli pomembnih delovnih organizacij itd.), morajo poleg le teh imeti še druga sredstva za RBK zaščito za preprečevanje kontaminacije (zaščitni kombinizoni, škornji, rokavice, aparati za izolacijo itd.).

b) V družini zagotoviti kolektivno zaščito družinskih članov (če se ne izkoriščajo javna zaklonišča), za kmetijska gospodinjstva pa tudi zaščito velike živine, zaščito osnovnih materialnih dobrin, hrane in vode, dekontaminacijo in preobleko družinskih članov in dekontaminacijo najnujnejših sredstev.

2. RBK zaščita v stanovanju, stanovanjski hiši in naselju (soseski)

RBK zaščito v stanovanjski hiši in naselju (soseski) organizirati in materialno preskrbeti tako, da se omogoči:

Nadaljevanje

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON

PREMOG V LR KITAJSKI

Znane rezerve premoga v LR Kitajski se gibljejo okoli 600 milijard ton, medtem ko so možne še znatno večje. Največje znane naloge so v severnem delu dežele, predvsem v provinci Shanxi in v notranji Mongoliji, poleg tega pa še v nekaterih drugih provincih. Največji del kitajskih zalog predstavlja bitumizirani premog, vendar so tudi zaloge antracita in rjavega premoga zadostne. Možnosti za izkop so zelo različne. Danes kopljejo samo 5 % celotne količine v dnevnem kopu. Kitajski premog je mogoče uporabiti za skoraj vse namene in precejšen del zalog je sposoben tudi za izdelavo koksa.

Danes krije premog 70 % vseh energetskih potreb LR Kitajske. Tudi v bodoče se njegova vloga ne bo zmanjšala, posebno še, ker se pridobivanje nafte le počasi povečuje. Zato je Kitajska vlada tudi dala pri programu industrializacije določeno prednost modernizaciji in odpiranju novih premogovnikov. In to še v prihodnjih letih. Pred kratkim so odkrili nove velike zaloge premoga v provinci Shanxi, ki jih cenijo na vsaj 910 milij. ton. Novi premogovniki bodo pričeli obratovati v jugozahodno-ležeči provinci Guizhou in to z letno zmogljivostjo deset milij. ton in v provinci Shantung s tri milij. ton. Vendar kaže, da predvideno

povečanje izkopen količine v letu 1985 na 800 do 900 milij. ton najbrž ne bo doseženo. Leta 1979 so nakopali v kitajskih premogovnikih 635 milij. ton premoga, kar je bilo v primerjavi z letom 1978 za 2,8 % več. Vendar je leta 1980 količina spet padla na 620 milij. ton. Kljub ogromnim zalogam napreduje povečanje proizvodnje le počasi.

Izkop premoga je predvsem zaostal v obdobju kulturne revolucije. Poleg tega so metode izkopa danes močno zastarele in pogosto imajo težave s transportom. Mehanizacije izkopa ni veliko, čeprav so nekateri premogovniki napravili določen napredek v zadnjem času tudi na tem področju. V prihodnjih letih je predvidena modernizacija premogovnikov, pri čemer so mišljenja najprej geološke raziskave in izboljšanje izkopnih metod. Vsi novi premogovniki in tudi del že obstoječih, po številu 543, naj bi dobili naprave za separacijo premoga in njihove zmogljivosti naj bi se do leta 1985 podvojile. Načrtujejo tudi gradnjo naprav za utekočinjanje in vplinjavanje premoga. Prvo napravo za vplinjavanje že gradijo v Shenyangu.

Modernizacijo kitajskih premogovnikov bodo izvedli z inozemsko tehnično pomočjo in se že dogovarjajo z različnimi tujimi podjetji. Če bo le mogoče, bi rada kitajska stran plačala uvedbo moderne rudarske tehnologije z ustreznimi dobavami premoga.

Glavna ovira za povečanje količine izkopenega premoga pa ostane nezadostno razvit transportni sistem (železnice in pristanišča). Zato načrtujejo gradnjo novih železniških prog do glavnih premogovnih središč in novih morskih pristanišč. Zgradili bodo dve novi pristanišči, specializirani za premog, medtem ko bodo pet drugih modernizirali. Predvidevajo tudi gradnjo 600 km dolgega kanala od zaliva Bohai skozi s premogom bogato provinco Shanxi v notranjo Mongolijo. Pri tem bo glavni problem financiranje tega ogromnega projekta.

LR Kitajska namerava povečati količino nakopenega premoga v prihodnjih letih vsako leto za 10 %, vendar izgleda, da bo to komaj mogoče doseči. Načrtujejo tudi povečanje izvoza, vendar so leta 1980 kitajski premogovniki izvozili samo šest milijonov ton in to v glavnem na Japonsko. Vzporedno s tem bo tudi na povečanje kitajske industrijske proizvodnje vplivalo veliki meri povečanje količine nakopenega premoga. Zato bo verjetno še minilo nekaj let, preden bo postala LR Kitajska v svetovnem merilu velik izvoznik premoga.

PREGLED SESTANKOV SDS

Minuli teden smo iz dvanajstih temeljnih organizacij ter iz treh delovnih skupnosti prejeli zapisnike 111 SDS — poleg tega pa še zapisnik z zbora delavcev TOZD Vratni podboji. Skupine so obravnavale predvsem predlog dopolnila k samoupravnemu sporazumu o temeljnih plana skupnosti otroškega varstva za obdobje 1981–85 v letu 1981 (naprej v tekstu označeno samo kot dopolnilo), ponekod pa so se seznanile tudi s povečanjem vrednosti delovnih nalog za 5 odstotkov ter s predlogom samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe (ponekod so bile pripombe). Nekateri skupine, predvsem v delovnih skupnostih, pa so razpravljale tudi o uvedbi premakljivega delovnega časa. Ponekod je bilo govora tudi o proizvodnih rezultatih, varnosti pri delu ter seveda o ožji obratni problematiki.

Od navedenega števila skupin je imelo pripombe k dopolnilu kar 93 SDS in zbor delavcev TOZD Vratni podboji. Kot že v prejšnji številki Železjarja jih tudi tokrat poskušamo podati v strnjeni obliki. Nanašajo se predvsem na vprašanje stabilizacijskega ponašanja same SIS za otroško varstvo oziroma skupne ali splošne porabe nasploh, na vprašanje padanja osebnih dohodkov in naraščanja življenjskih stroškov, na vprašanje prerazdelitve sredstev SIS, obveščanja, planiranja, pa tudi na vprašanje odgovornega ponašanja naših delegatov pri odločanju v zvezi z omenjenimi zadevami. Nekateri SDS v zapisniku ne navajajo, zakaj nasprotujejo sprejetju dopolnila, ampak ga kategorično zavračajo.

Pripombe so takele:

Sredstva naj bi se trošila bolj racionalno. Poiščejo naj se notranje rezerve. SIS otroškega varstva naj izdela sanacijski program in znotraj sebe poišče vse možnosti. Denar naj se resnično troši v varstvene namene. Občina naj denar, ki ga ima na razpolago, bolj smotno uporablja v duhu vsesplošne stabilizacije. SIS ni napravila vsega, kar bi morala, kar se tiče samega programa (verjetno bi se dal zmanjšati v določenih stvareh). Prevladuje stališče: »Če nimamo sredstev, bomo gospodarili s tistim, kar imamo.«

V sedanjem trenutku vzpodbudno in v dobro naših otrok bi bilo, da bi iskali notranje in dolgoročne rešitve. Najbolj pomembno je doseči racionalno in dobro gospodarjenje in skladnejši razvoj naravnih na rast produktivnosti ter dohodka celotnega gospodarstva v občini Jesenice.

Od osebnega dohodka že sedaj dajejo veliko prispevkov (so že preobremenjeni). Se ne obvežejo, sredstva naj se dobijo iz drugih virov. S povečano prispevno stopnjo ne moremo iti v nedogled. Sorazmerno s rastjo osebnih dohodkov se večja tudi vsota prispevka za otroško varstvo. Nahajamo se v dobri stabilizaciji in padanja osebnega dohodka, delavci vseh teh dajatev ne prenesejo več. Življenjski stroški so že tako visoki. Že plačujejo samoprispevek za šole, odstotek republiškega davka itd. Treba je analizirati osebne dohodke delavcev z nižjimi prejemki in sedanje cene. Postavlja se vprašanje povečanja življenjskih stroškov, ki jih ni mogoče kriti s 5-odstotnim povečanjem osebnih dohodkov, vendar bo še teh 5 % izničeni s povečanimi dajatvami. SDS ima pripombo na postopek sprejemanja, ker obstaja bojazen, da se bodo takega načina sprejemanja posluževale tudi ostale skupnosti. Stopnja naj bo ustrezno manjša, predlagano povečanje je previsoko, takšno povečanje je nerealno. Poleg tega, da so se povečale že druge dajatve (davki, stanarine itd.), bodo tudi druge SIS zahtevale povečane prispevke. Delavci pravijo, da se denar izdaja za razne prireditve, tekmovanja itd., ko pa denarja zmanjka, se ga vedno išče od delavca.

Predlagajo tudi prerazporeditev sredstev SIS: kakšen od prispevkov naj se zniža tako, da otroško varstvo pridobi večjo prispevno stopnjo. Poiškati bi bilo treba rezerve v drugih SIS, ki prikazujejo ostanke dohodka. Zakaj SIS, ki imajo viške sredstev, ne pomagajo pri financiranju otroškega varstva. Za potrebni manjko je treba poiškati sredstva s pomočjo ostalih SIS, kjer velikokrat ostajajo nerealizirana sredstva oziroma, ki ob zaključnem računu prikazujejo višek. Ali je SIS otroškega varstva poskušala reševati ta problem z ostalimi skupnostmi? Dodatna sredstva naj se pridobijo s prelivanjem sredstev iz drugih SIS ali na drug način in ne iz osebnega dohodka. Manjkajoča sredstva naj bi pridobili iz prerazporeditve prispevnih stopenj drugih SIS (prispevkov za SIS družbenih dejavnosti). SIS, ki bodo imele zbrana planirana sredstva še pred koncem leta, naj znižajo prispevne stopnje za ustrezen delež in sredstva prenesejo v korist SIS otroškega varstva.

Nekateri pripombe so dokaj konkretne. Zmanjša naj se režija. Usluge in solidarnost koristijo tudi otroci zdomcev, a zanje ne plačajo ekonomske cene, kar bi bilo pravilno, temveč dogovorjeno ceno. Glede komunalnega prispevka za Buje (Novigrad) menijo, da bi morala sodelovati tudi SIS za izobraževanje. Poiškati je treba možnost zagotovitve potrebnih sredstev z ukinitvijo VIZ, ker v času svojega obstoja ni odigral vloge, za katero je bil ustanovljen.

Nekateri pripombe nakazujejo na pomanjkljivosti pri analizah, obveščanju in planiranju.

SDS prosi za tolmačenje tistih dajatev, ki so navedene v plačilnem listu pod točkami: 01, 05 in 10. Dopolnilo ne, da potrebne utemeljitve o stvarnih potrebah skupnosti otroškega varstva. SDS zahteva primerno obrazložitev, če je bilo vse narejeno pri analizi financiranja. Vzgojno izobraževalnega zavoda in podobnih institucij. Ali je bilo vse narejeno pri analizi o sprejemanju otrok, katerih matere so doma in zato zaradi povprečnega dohodka na družinskega člana plačujejo minimalne prispevke? Ni upravičeno upoštevati razna posojila. Narejen bi moral biti program, iz katerega bi bilo razvidno, koliko sredstev je bilo porabljenih v devetih mesecih, oziroma bi bili dolžni izdelati ustrezne analize, iz katerih bi bilo razvidno, ko-

liko sredstev je bilo porabljenih glede na plan, predvsem pa sproti preverjati, kakšno je finančno stanje. Ni pojasnjeno, zakaj so porabili v Novigradu za DPM 500.000 din. SDS je proti povečanju prispevne stopnje za 1,12 %, dokler se ne pojasnijo nekatere nejasnosti, ki so navedene v glasilu Železjar (povečanje anuitet, osebnih dohodkov delavcev v otroškem varstvu in regresa prehrane). Treba je izdelati analizo dajatev. Zakaj je dan predlog za povečanje prispevne stopnje z veljavnostjo za nazaj, kar z zakonom ni dovoljeno? Zakaj so prispevne stopnje med občinami tako različne (Radovljica ima nižjo, Jesenice višjo). Doslej še ni odgovora na delegatsko vprašanje glede koriščenja sredstev posameznih SIS. Kaj se zgodi, če ne bodo zbrana ta sredstva za otroško varstvo? Ob koncu leta naj se poda analiza porabe stroškov.

Glede plana: Zakaj namerno presegajo planirana sredstva? Med letom naj se planirana sredstva ne presegajo. Stodvajset odstotno povišanje prispevne stopnje in četudi samo za tri mesece ni v skladu s sprejetimi resolucijami, posebno ne v letošnjem letu, ko je zaznati občuten padec realnega standarda. Sredstva za gradnjo kanalizacije v Novigradu bi morala biti načrtovana v temeljnih plana, ker je to velika investicija in ker se je gotovo že predvidevala. SIS otroškega varstva bi morala planirati potrebe (anuitete, letovanje otrok). Pri znani rasti dohodka v občini Jesenice, ki je višja od načrtovane, SIS otroškega varstva ni upravičena do povišanja prispevne stopnje.

So pa tudi takale stališča: Urediti je treba zasebno stanovanjsko gradnjo v drugih republikah, ki ni urejena, čeprav vsi zaposleni v ŽJ vlagamo v ta sklad. SDS primerja ta odnos s špekulativnimi neplačevanji stanarin v komfortnih stanovanjih. SDS daje predlog v razpravo delavskemu svetu.

No, nekatere pripombe se nanašajo tudi neposredno na razmere in cene v otroških vrtcih: Vrtci so predragi in sledi, da imajo nekateri otroke doma. Zakaj povečanje stopnje kljub povečanim oskrbninam v vrtcih? Deset stanujočih v jeseniški občini je proti povišanju stopnje: pravijo, da se jim je otroško varstvo že podražilo za 32 odstotkov. Denar naj se koristi preudarno, saj so cene v otroških ustanovah zelo visoke. Po možnosti naj se uskladijo pogoji VVZ Blejska Dobrava (imajo zelo slabe pogoje za delo otroškega varstva). Oskrba otrok in plačilo še nista odvisni od dejanskega zaslužka staršev, hrana ni na zadostni višini, otroci prihajajo lačni domov. Odnos varuške je površen: otroci na prehodu niso dovolj pod kontrolo, domov uidejo čez železniške tire.

Naj ta pregled pripomb na predlog dopolnila — mimogrede: dopolnila od 267 SDS še ni obravnavalo do 22. septembra 78 SDS (podatek po naši evidenci, ki jo vodimo na osnovi prejetih zapisnikov) — zaključimo s stališči, ki se sklicujejo na odgovornost naših delegatov: Sredstva je treba čimbolj smotno uporabiti, zato so odgovorni delegati iz naših vrst. Naši delegati si morajo resnično prizadevati za smotno porabo sredstev.

Sedaj pa k običajnemu pregledu sestankov SDS, v katerem razprav o dopolnilu ne bomo več posebej omenjali.

Iz TOZD PLAVŽ smo prejeli zapisnike SDS aglomeracija 1 in 2. Obe SDS sta obravnavali tudi povečanje vrednosti delovnih nalog za 5 % in menita, da bi le-to bilo lahko večje. Govora je bilo tudi o izletu v Goriška Brda.

Iz TOZD JEKLARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, kamnolom TREBEŽ, PTO, ponvično gospodarstvo 1, 2 in 3, SM peči 1, 2 in 3, livna jama 1, 2 in 4, staro železo 4, priprava Fe-legur ter elektropeči 2. Obravnavale so predvsem predlog dopolnila. SDS kamnolom Trebež je razpravljala tudi o potrebi po ustvarjanju zimске zaloge dolomitskega peska. SDS PTO omenja, da potrebujejo za uspešno delo njihovega oddelka več razumevanja pri nabavi rezervnih delov za stroje in separacijo. Separacija je namreč zaradi nenehnega obratovanja v vedno slabšem stanju. Ker delavci iz njihovega oddelka odhajajo, bi bilo več potrebno narediti tudi na področju nagajevanja, česar pa zaenkrat ni opaziti. Na sestanku SDS ponvičnega gospodarstva so imeli žlebarji pripombo na izrabljene cevi gorilcev, v zvezi s premijskim nagajevanjem pa je bilo poudarjeno, da bi bilo treba o tem delavce bolj sproti obveščati. Zidárji na kontilivu pa so zase zahtevali iste kriterije, kot veljajo za zidarje na ponvcih, kajti »delo enih in drugih je povezano«. Na sestanku SDS SM peči ter livne jame 1 in 2 je bila med drugim izrečena pripomba, da naj bi se v primeru, če se dela do konca dne, pisalo ure za manjkajoče, sicer pa naj bi delali tako, kot drugje v Železarni (»čakajo pri vratarju«). Delavci so se ob ugotovitvi, da je denarja za izlet občutno premalo, vpraševali tudi to, kako da si nekatere TOZD lahko privoščijo tudi po dva izleta. Na obe pripombi žele dobiti odgovor. SDS elektropeči 2 opozarja, da bi morala biti v livni jami namočena vrata, kajti zima je pred duri.

Iz TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, hladna valjarna 1, 2 in 3, adjuštaža hladne valjarne, skladišče vložnega materiala, žarilnica 1, 2 in 3, lužilnica ter karisti in odprema. SDS so se seznanile z odgovori na vprašanja, ki so jih postavile na zadnjih sestankih, s proizvodnjo v avgustu, povišanjem vrednosti delovnih nalog, predlogom dopolnila in z uresničevanjem stabilizacijskega programa v avgustu. SDS vodstvo TOZD v zvezi s proizvodnjo, kot tudi z uresničevanjem stabilizacijskega programa v avgustu, ugotavlja, da so bili pokazatelji zelo ugodni. Zaslužni za to so tako posamezni delavci kot delovodje, ki so z nadurnim delom reševali proizvodnjo. SDS hladna valjarna 2 in adjuštaža hladne valjarne v zapisniku omenjata, da so pri izdelavi jekel nekoliko zaostali za planom zaradi okvare na valjčnem stroju V. Müller. SDS hladna valjarna 3 opozarja, da naj se še pred zimo namestijo zavesi pri vходу v obrat, prav tako pa naj se tudi na Siemensu montirajo zavesi, ki so že eno leto obljubljene. Rezalci vprašujejo, kdaj bodo imeli (»če jih sploh bodo«) plohe, ki naj bi jih dali med trakove. Pravijo, da se »tako rezati ne da več«. SDS skladišče vložka se pritožuje nad sanitarijmi. Pravi, da je kopalnica zelo »borna«, stranišča pa da sploh ni. Tudi veliko garderobnih omarič se ne da zaklepati. SDS žarilnica 2 pravi, da je treba popraviti saržirne puše na zvonastih pečeh. Posamezne skupine so imele pripombe tudi v zvezi s povišanjem vrednosti delovnih nalog ter

v zvezi z odgovori, ki so jih dobile na vprašanja in pripombe glede prehrane.

Iz TOZD ŽIČARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, žičarna I-1, I-3, II-1, II-2 in II-3, patentirnica 1, 2 in 3, pocinkovalnica, votličarna in adjuštaža. Na sestankih je bilo govora o predlogu dopolnila, povečanju vrednosti delovnih nalog ter o proizvodnji v avgustu. SDS vodstvo TOZD omenja, da je analizirala vzroke za nedosežene planske obveze pri izvozu in v zvezi s slabšim asortimantom. Vzroke vidi v pomanjkanju žičarjev pri proizvodnji VAC žice na strojih Herborn in v pomanjkanju valjane patentirane žice. SDS žičarna I-1 med drugim vprašuje, kako se uresničuje načrt rekonstrukcije ogrjevanja za žičarno. Predlagala je tudi, da naj bi ključavničarji dobili svojo kopalnico in umivalnico ter da naj bi ukrepi oziroma zahteve na področju discipline veljale za vse zaposlene v Železarni. SDS žičarna I-3 se pritožuje zaradi slabega navitja kolobarjev žice, ki jo dobijo iz TVZ Bela. Izrazito slabo je navitje zlasti pri mehkejših jeklih, občasno pa tudi pri žici VAC 60. V zapisniku s sestanka SDS žičarna II-1 se omenja, da delavci na Herborn-Nichof linijah trdijo, da bi čimprej morali postaviti normativ za te stroje in ovrednotiti njihove delovne naloge, vzdrževalci pa bi morali nameniti več pozornosti vzdrževanju in pripravi rezervnih delov za te stroje, ker je veliko nepotrebnih zastojev. Zmanjka, na primer, plastičnih kolotov, ki se hitro obrabijo. Da bi povečali izvoz VAC žice, je treba nameniti več pozornosti tehnološkim potem. Podobna je pripomba SDS žičarna II-2, ki dodaja, da je kvaliteta žarjene VAC žice slaba. Zaradi slabe površine žice je veliko pretrgov in menjav »pacek«. Tudi SDS žičarna II-3 omenja, da je ob tolikšnih zahtevkih po VAC žici vzdrževanje in stanje v rezervni deli nezadovoljivo. SDS patentirnica 1 je imela več pripomb k povišanju osebnih dohodkov samo za pet odstotkov. Pod razno pa zahteva kljub temu, da vedo, da je več notranjih težav, da se takoj poskrbi za kalorifer v kopalnici. SDS patentirnica 2 se pritožuje zaradi kopalnice, varilnih aparatov ter nad nekaterimi sodelavci, ki vse prevečkrat izostajajo z dela. Na sestanku SDS patentirnica 3 je bil v zvezi z interno problematiko poudarek predvsem na malomarnem opravljanju delovnih nalog, na odnosu do delovnih naprav, prisotnosti na delu ter predčasnem odhajanju z dela. Člani SDS pocinkovalnica so zahtevali (delavci na progi II), da se doseženi odstotek za previjanje žice iz pletilnice spremeni v ure za manjkajoče (za vsakega po eno uro na dnino). Pravijo, da bi bilo s tem odpravljeno negodovanje in slabo vzdušje. Razen tega žele, da bi poleg mila prejeli tudi »pasto za umivanje rok«. SDS votličarna meni (v zvezi s proizvodnjo v avgustu), da je tudi to, ker se niso držali vnaprej planiranih dopustov, delno vplivalo na slabši proizvodni rezultat.

Iz TOZD PROFILARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, profilarna 1 in 2 ter predelava profilarne. Razen dopolnila so SDS razpravljale še o povečanju vrednosti delovnih nalog ter o interni problematiki. Vse SDS menijo, da je povečanje vrednosti delovnih nalog premajhno in da je treba poiskati možnost za ponovno povečanje. SDS vodstvo TOZD pod razno omenja, da je treba pretehtati možnost premetitve enega izmed žerjavovodij na drug žerjav, da je sodelovanje žerjavovodij na dopoldanski dnini premajhno ter da je na Rossi 1 treba izpopolniti posado.

V zapisniku z zbora delavcev TOZD VRATNI PODBOJI je navedeno več vzrokov, zakaj zavračajo predlog povišanja prispevne stopnje za otroško varstvo. Omenjeno je tudi, da bi bilo treba pri povišanju vrednosti delovnih nalog v prihodnje upoštevati nagel padec realnega standarda prav pri delavcih z najnižjimi osebnimi dohodki. SDS so ponovno postavile tudi vprašanje, »zakaj se enkrat dokončno ne uredi glede prodaje njihovih proizvodov?«. Pravijo, da takšno delo, kot je v zadnjem času, ko vedno bolj primanjkuje naročil, ni več vzdržno. Izplen je nižji, pada pa tudi — brez vpliva delavcev — produktivnost. Slabi rezultati se seveda odražajo tudi na nižjih osebnih dohodkih. Takole zaključujejo: »Poznamo disciplinske ukrepe za fizične delavce zaradi nedelavnosti ali prekrškov, v zelo redkih primerih pa za delavce, ki opravljajo naloge, ki so višje vrednotene. Zato zahtevamo od družbenopolitičnih organizacij DO in poslovnega odbora, da ugotovijo krivce za še sedemletno životarjenje naše temeljne organizacije in jih pokličejo na odgovornost.«

Iz TOZD JEKLOVLEK smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, adjuštaža 1, hladna predelava 3 ter brusilnica 2. Vse so obravnavale predlog dopolnila. SDS vodstvo TOZD je obravnavala tudi sporazum o delitvi sredstev za osebne dohodke, ki ga bomo sprejemali na referendumu. V zvezi z njim SDS ugotavlja, da je delovna skupina, ki je oblikovala tekst, večino pripomb zavrnila oziroma dala nanje negativne odgovore. SDS meni, da »javna razprava ni bila smiselna, ko delovna skupina že vnaprej enostransko zagovarja in vsiljuje osnutek samoupravnega sporazuma« ter »da sporazum ni bistveno dopolnjen glede na prejšnjega, da bi lahko dosegli vzpodbudnejše nagajevanje po delu in rezultatih dela«. Nadalje pravi, da »zaradi tega zbor delavcev ni zadovoljen z odgovori in vztraja pri dopolnitvah in na pripombah, ki so pomembne za delavce materialne proizvodnje, katerih učinkovitost se odraža neposredno z objektivnimi merili, v količini izdelkov in storitev«. Zaključuje, da »zbor delavcev SDS meni, da je sprejetje slabo pripravljene samoupravnega sporazuma o delitvi osebnih dohodkov na referendumu zelo tvegano vprašanje in da kaže, da so temeljne pravice in odgovornosti delavcev, ki izhajajo iz zakona o združenem delu, še omejene in vkljene v birokratsko-etatične odnose«.

Povzetek preostalih zapisnikov, ki smo jih minuli teden prejeli še iz TOZD REMONTNE DELAVNICE, VZDRŽEVANJE, ENERGETIKA, TRANSPORT ter DRUŽBENA PREHRANA in iz VSEH TREH DELOVNIH SKUPNOSTI pa bomo objavili v prihodnji številki Železjarja.

Center za proučevanje samoupravljanja
in informiranje —
Božidar Lakota

TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI

VOYAGER 2 JE DOSEGEL SATURN

V oddaljenosti 101.000 km je 26. avgusta letos ob 4.24 zjutraj letela ameriška vesoljska sonda Voyager 2 s hitrostjo 86.000 km na uro mimo planeta Saturn in je nato predrla njegov obroč E. Srečanje sonde s planetom je potekalo z osupljivo natančnostjo.

Sonda, ki je pričela svojo vesoljsko misijo avgusta leta 1977, je na svoji dolgi poti od Saturna prispela v največjo bližino tega planeta 3,1 sekunde prej, kot je predvideval izračun, medtem ko je prostorsko zgrešila samo za 48 km. Med približevanjem je posnela zelo različne slike Saturnovih mesecev Japetus in Hyperion, medtem ko je 25. avgusta raziskala še ostale že znane mesece: Titan, Diona, Mimas, Enceladus, Tetis in Rea in še sedem novih, ki jih je novembra leta 1980 odkrila sonda Voyager 1. Kasneje, 14. septembra, je opravila še dodatne posnetke meseca Rea in to z oddaljenosti dva milijona km. Polet Voyagerja 2 je pripeljal sondo 14.000 km bližje sloju

oblakov, kot je opravila svojo pot leta 1980 sonda Voyager 1. Zato je bilo mogoče natančneje posneti velike vrtnčaste sisteme viharjev, ki vladajo v atmosferi Saturna.

Smer poleta sonde je omogočila posebno dobro opazovanje Saturnovih mesecev Tetis, Enceladus, Hyperion, Japetus in Phoebe. Pri poletu mimo tega planeta je posnela sonda velik del od skupno 18.500 slik, ki so predvidene za celotno in tudi naknadno opazovanje. Skupno bo omogočila 70.000 posnetkov. Radio signali Voyagerja 2 so potrebovali za razdaljo Saturn—Zemlja okoli 86 minut in sprejemal jih je teleskop v bližini avstralskega mesta Canberra.

Strokovna obdelava slik in znanstvenih podatkov, ki jih pošilja devet različnih merilnih instrumentov, bo trajala še leta. Do zdaj so objavili samo posamezne, vendar posebno zanimive podatke.

Tako so Saturnovi obroči sestavljeni še bolj kompleksno, kot so sklepali na osnovi opazovanj, ki jih je opravila sonda Voyager 1. »Klasični« obroči, ki jih je opazil že Galileo Galilei, sestojijo iz tisočev posameznih obročev. Barvni posnetki so pokazali obroč, ki jih je polno obsijalno sonce. Kaže, da so notranji obroči temno vijolični, medtem ko kažejo zunanji razne rumenkaste odtenke. Ta kozmični obroč je sestavljen iz kosov kamenja in ledu v velikosti od prašnih delcev do velikosti enega metra. Ni bila potrjena teorija, da so bili mini-obroči

stabilizirani z majhnimi meseci. Doslej niso odkrili v sistemu obročev nobenega novega meseca.

Na Saturnovem mesecu Tetis so odkrili 16 km globok krater s premerom preko 400 km. Ta mesec ima še eno posebnost, in sicer globoko sotesko, ki zavzema velik del ene izmed obeh hemisfer. Mesec Hyperion je tako kot vsa telesa sončnega sistema posejan z udarnimi kraterji. Njegova nenavadna oblika, ki je razvidna iz slike, kaže na to, da je to ostanek močnega trčenja, med katerim je nekoč razpadel mesec večje velikosti. Hyperion se sestoji v glavnem iz ledu. Na zanimiva odkritja računajo tudi pri obdelavi posnetkov meseca Japetus, ki je na eni strani zelo temen, medtem ko se druga stran svetli kot led.

Po poletu mimo Saturna se je usmerila sonda Voyager 2 proti planetu Uran, ki bi ga naj dosegla januarja leta 1986. Če bo delovala tudi po srečanju z Uranom, bi naj septembra leta 1989 raziskala površino planeta Neptun.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

ANALIZA STROŠKOV PROIZVODNJE V AVGUSTU

(Nadaljevanje s 1. strani)

Žičarna (za 0,2 milijona dinarjev). Zvišani so bili stroški vložka, razlog za to povečanje pa je bil v večji porabi domačih žic. Dosegli pa so boljše izplen od načrtovanega, nižji so bili tudi predelavni stroški.

Načrtovani stroški so bili preseženi tudi v temeljni organizaciji Željarna (za 0,3 milijona dinarjev) in to pri vložku zaradi večje porabe domačega vložka in slabšega izpleta. Pri predelavi so bili dejanski stroški pod načrtovanimi.

V temeljni organizaciji Plavž so načrtovane stroške presegli za 0,5 milijona dinarjev. Do prekoračitve je prišlo zaradi povečanih stroškov na plavžu, kjer so bili stroški remonta večji od načrtovanih za 6 milijonov dinarjev, večja je bila tudi poraba koksa (za 2,6 milijona dinarjev). Sicer pa je bila proizvodnja večja od načrtovane. V aglomeraciji so z dobrimi proizvodnimi rezultati stroške znižali za 7,3 milijonov dinarjev.

Nižje stroške, kot je bilo s planom predvideno, so imeli v temeljni organizaciji Livarna (za 1,2 milijona dinarjev). Znižanje je rezultat boljše izpleta v obeh obratih, večje in kvalitetnejše proizvodnje v kovinoličarni ter večje porabe odpadnih barvnih kovin.

V temeljni organizaciji Valjarna bluming štekel so bili stroški nižji od načrtovanih za 55,9 milijona dinarjev. Na račun nižje cene nabavljenega vložka je bilo 30,9 milijonov dinarjev znižanja, na račun temeljne organizacije Jeklarna pa so se razbremenili za 6,6 milijonov dinarjev. S prodajo pločevine III./a kvalitete so stroške vložka znižali za 2,8 milijona dinarjev. Rezultat glede stroškov je poslabšal nižje dosežen izplen na blumingu (za 1,7%), večji stroški zaradi dvakratnega valjanja (večja poraba domačih slabov) in nižje doseženi dobropisi. Dosti nižji od načrtovanih so bili stroški predelave in to pri porabi materiala na delovni nalog, orodja, materiala za popravilo in vzdrževanje, energije in storitev. Boljša je bila tudi struktura proizvodnje (več štekel).

Za 7,3 milijona dinarjev so bili stroški nižji v temeljni organizaciji Valjarna žice in profilov. Zaradi nižje cene gredic iz kontiliva je bilo za skoraj 4 milijona dinarjev manj stroškov. Pri vložku so stroške znižali z boljše doseženim izplenom (za 0,5%), z dobro proizvodnjo in varčevanjem pri porabi orodja, energije ter materiala za popravila in vzdrževanje pa so znižali tudi predelavne stroške.

V temeljni organizaciji Valjarna debele pločevine so bili dejanski stroški nižji od predvidenih za 12,4 milijona dinarjev. Pretežni del znižanja je rezultat nižje cene nabavljenih slabov. Doseženi izplen se je gibal v okviru planiranih, nižji od načrtovanih pa so bili predelavni stroški, kjer so porabili manj pomožnega materiala, specifičnega orodja, materiala na delovni nalog, nižji so bili tudi stroški storitev. Proizvodnja, dosežena v tem mesecu, je bila višja od načrtovane.

Temeljna organizacija Hladna valjarna Bela je imela v avgustu za 60,9 milijonov dinarjev nižje stroške. Zaradi nižje cene nabavljenega vložka je bilo za 30 milijonov dinarjev manj stroškov, zaradi spremenjene strukture vložka pa za 10,7 milijonov dinarjev (manjša poraba tople valjanih trakov iz TOZD Valjarna bluming štekel). Na račun boljše izpleta so bili stroški nižji za 13,6 milijonov dinarjev. Predelavni stroški so bili, razen pri osebnem dohodku, pomožnem materialu in fiksnih stroških, nižji pri vsej porabi.

V temeljni organizaciji Hladna valjarna Jesenice so bili dejanski nastali stroški nižji od načrtovanih za 15,4 milijona dinarjev. Od tega je bilo 12,8 milijonov dinarjev znižanja na račun nižjih cen nabavljenih TVT, 0,07 milijona dinarjev kot rezultat boljše izpleta, za 2,5 milijona dinarjev pa so bili stroški nižji pri predelavi in to pri vsej porabi razen osebnega dohodka, pomožnega materiala in vzdrževanja.

V temeljni organizaciji Profilarna je znižanje znašalo 1,5 milijona dinarjev. Pri tem so bili zaradi slabšega izpleta stroški vložka preseženi, nižji od planiranih pa so bili predelavni stroški (za 2,1 milijona dinarjev).

Temeljna organizacija Vratni podboji je imela za 1,2 milijona dinarjev stroške pod načrtovanimi, pri tem so bili pri vložku nižji za 0,03 milijona dinarjev (na račun boljše izpleta), pri predelavi pa za 1,3 milijona dinarjev.

V temeljni organizaciji Jeklovlek so bili stroški nižji od načrtovanih za 0,25 milijona dinarjev. Pri tem so stroške vložka znižali za 1,5 milijona dinarjev, prekoračeni pa so bili stroški predelave (za 0,98 milijona dinarjev), nekoliko zvišanja pa je nastalo zaradi višje cene nabavljenega vložka (za 0,3 milijona dinarjev).

Nižji stroški vložka so bili rezultat boljše izpleta (za 1,9%) in pa spremenjene strukture vložka.

Temeljna organizacija Elektrode je imela za 0,7 milijona dinarjev nižje stroške od predvidenih. Veliko znižanje (za 1,8 milijona dinarjev) je bilo na račun nižje cene Emone, nižji so bili tudi predelavni stroški (za 0,6 milijona dinarjev), pri vložku pa so bili zaradi slabšega izpleta stroški prekoračeni za 1,6 milijona dinarjev.

Od storitvenih temeljnih organizacij so imele nižje stroške, kot je bilo načrtovano, TOZD Strojne delavnice, Energetika in Transport, v TOZD Remontne delavnice in Vzdrževanje pa so stroške prekoračili.

V temeljni organizaciji Strojne delavnice so imeli za 0,02 milijona dinarjev nižje stroške. Znižanje so dosegli pri porabi energije, pomožnega materiala, orodja, goriv in storitev. Plan izdelavnih ur ni bil dosežen, odstopanje je znašalo 12%.

Temeljna organizacija Energetika je imela nižje stroške od načrtovanih za 4,4 milijonov dinarjev.

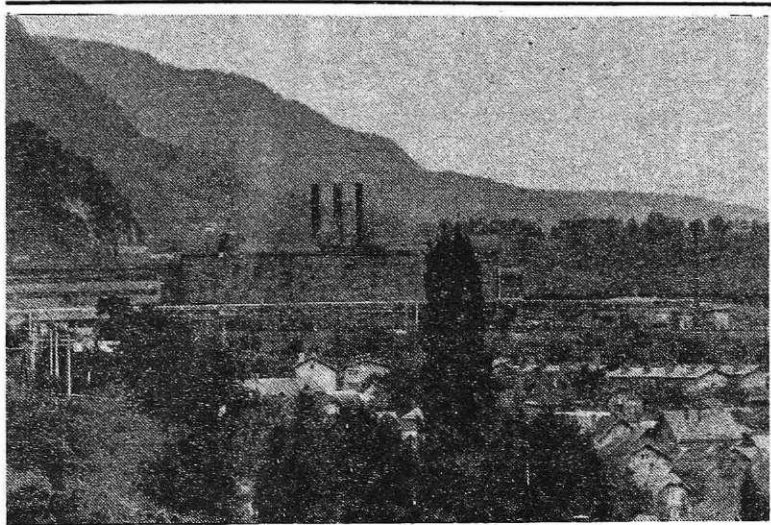
Manjša je bila poraba mazuta pri proizvodnji pare in tople vode, nekaj znižanja pa je tudi zaradi nenabavljenih količin kisika in dušika, kakor tudi večje proizvodnje od planirane.

V temeljni organizaciji Transport je znižanje stroškov znašalo 0,4 milijona dinarjev. Z nižjimi stroški so delali v cestnem prometu in pri vzdrževanju, v železniškem prometu pa so stroške prekoračili.

Prekoračitev stroškov v temeljni organizaciji Remontne delavnice je znašala 0,9 milijona dinarjev, čemur so razlog neizvršene izdelavne ure in povečanje osebnih dohodkov.

V temeljni organizaciji Vzdrževanje je zvišanje stroškov znašalo 1,4 milijona dinarjev. Glavni vzrok za to je povečana plačana odsotnost (zaradi koriščenja letnih dopustov in zaradi prekoračitve planiranih nadur).

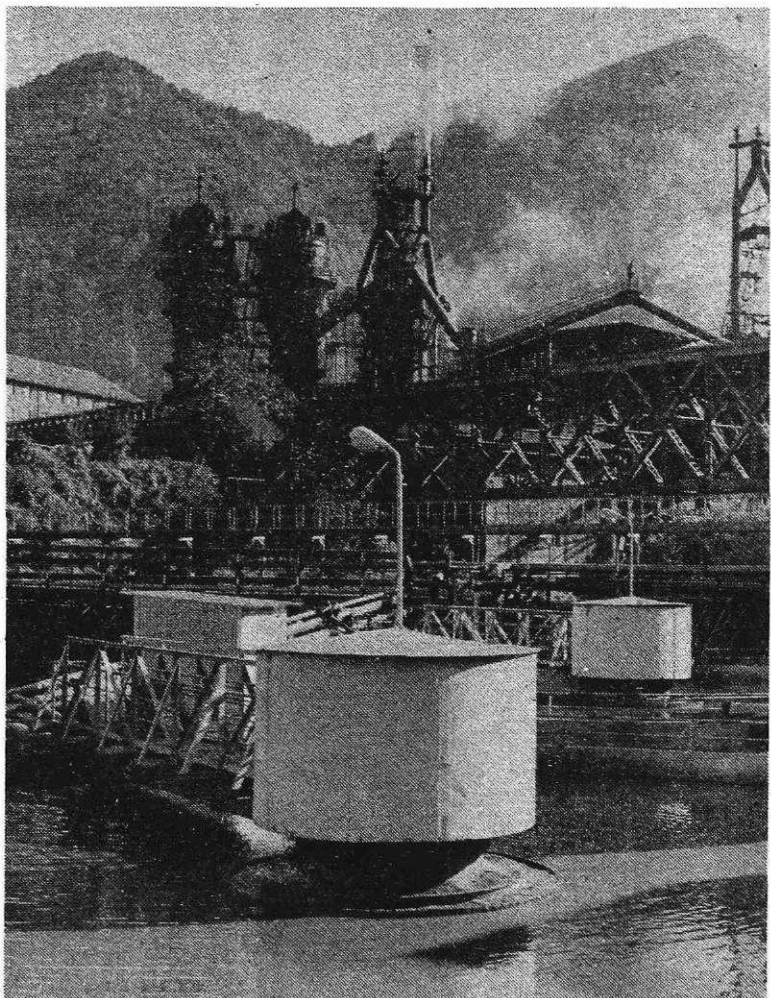
Stroški delovnih skupnosti skupnih služb so se v glavnem gibal v okviru načrtovanih, le v delovni skupnosti za komercialne in finančne zadeve je prišlo v avgustu do prekoračitve zaradi razlike v ceni nabavljenega materiala.

Valjarne na Beli (Foto I. Kučina)

ZVIŠANJE - ZNIŽANJE STROŠKOV V AVGUSTU

TOZD	avgust	jan. - avgust	povprečno
Plavž	470.478	- 35.475.056	- 4.434.382
Jeklarna	48.783.976	- 23.454.440	- 2.931.805
Razlika v c. kvalitet	12.956.357	39.068.156	4.883.519
Jeklarna skupaj	61.740.333	15.613.716	1.951.714
Livarna	- 1.194.924	- 8.747.095	- 1.093.387
Valj. bluming štekel	- 55.924.165	- 146.595.543	- 18.324.443
Valj. žice in profilov	- 7.342.588	- 63.918.501	- 7.989.812
Valj. debele pločevine	- 12.394.024	- 61.677.198	- 7.709.650
Hlad. valj. Bela	- 60.945.582	- 234.818.944	- 29.352.368
Hlad. valj. Jesenice	- 15.351.722	- 82.615.959	- 10.326.994
Žičarna	195.162	- 19.410.415	- 2.426.302
Profilarna	- 1.514.843	- 11.288.325	- 1.411.040
Vratni podboji	- 1.228.761	- 8.694.640	- 1.086.830
Jeklovlek	- 247.903	- 11.708.026	- 1.463.503
Elektrode	- 746.331	- 37.664.374	- 4.708.047
Željarna	339.423	- 1.271.829	- 158.979
Strojne delavnice	- 19.615	- 9.549.875	- 1.193.734
Remontne delavnice	855.816	- 3.427.205	- 428.402
Vzdrževanje	1.439.253	- 3.857.876	- 482.234
Energetika	- 4.420.997	- 27.571.182	- 3.446.398
Transport	- 381.471	- 4.851.195	- 606.399
Železarna skupaj	- 96.672.461	- 757.529.522	- 94.691.190

Naša plavža, v katerih tudi ta mesec plavžarji dobro delajo (Foto I. Kučina)

ŽIAR NAD HRONOM DELAVCEM ŽELEZARNE

Preživeli smo deset čudovitih dni in navezali novo prijateljstvo z delavci železarne Jesenice. Prišrčno vam hvala za prelepe in neponovljive dni, ki smo jih preživeli pri vas, za odlično skrb in pozornost, s katero smo se srečevali na vsakem koraku v vašem počitniškem središču v Biogradu na moru. Prišrčno se zahvaljujemo slovenskemu delavcu jeseniške železarne in celotnemu personalu v domu. Želimo, da bi tudi v bodoče naši tovarni tako dobro sodelovali.

(Sledi podpis vseh 48 gostov - letoviščarjev iz ČSSR.)

Bili so gostje Železarne na oddihu v Biogradu na moru. Doma so iz ŽIAR nad Hronom, ki leži 265 m nad morjem in ima 16.000 prebivalcev. Največ je zaposlenih v enem največjih kombinatov ČSSR za pridobivanje in predelavo aluminija. Ukvarjajo pa se tudi s turizmom, saj so že leta 1973 začeli z izgradnjo novega, modernega in sodobnega rekreacijskega centra, ki obsega vso ozemeljsko področje okoliške Banske Bystrice.

Njihove iskrene besede in misli so napisane v knjigi pohval počitniškega doma v Biogradu na moru, v kateri bi morale biti napisane tudi mnoge pohvalne besede naših delavcev, saj jim delavci tega doma nudijo prav vse, kar morejo in imajo. Ob petih zjutraj je pričetek njihovega dela in se konča, skoraj vsak dan, pozno v noč.

Gostom iz ČSSR, iz Slovaške, je dobrodošlico izrekel upravnik doma Franci Pirc v prepričanju, da se bodo počutili med delavci Železarne in njimi kar najbolje. Dva izleta na Kornatski arhipelag, najčudovitejšo otočno skupino Jadrana in Sredozemlja, ki ima na območju 320 kv. kilometrov vse nenavadno: oblike, barve skalovja - res zlate stene, pod katerimi smo pluli, pa slano in zelo toplo jezero, ki leži okrog 30 m nad morjem. Na poti po Kornatih smo videli otoke, na katerih so arheologi našli ostanke ilirskih bivališč in bivališča iz rimskega srednjeveškega obdobja. Vse te arheološke izkopanine se nahajajo v Etnografskem muzeju v Biogradu na moru, kjer kustosinja Borka Božulić bogati arheološke izkopanine, med katerimi so tudi še izredno dobro ohranjena tovorna ladja iz XVII. stoletja in zgodovinski dokumenti in eksponati tega lepega in vedno revolucionarnega mesta. Biograd na moru je bil dvakrat okupiran od Italijanov. Prvič leta 1918, ko se Italijani kljub Rappalski pogodbi niso hoteli umakniti iz mesta in okolice. Umaknili so se šele leta 1923 na osnovi nove mednarodne, tako imenovane Santa Margareta pogodbe. Mesto ima med svojimi prebivalci udeležence ruske oktohrske revolucije, pa uporne mornarje iz Boke Kotorske, zato ni čudno, da so ideje Lenina pronicale med delavce in meščane in so leta 1934 ustanovili komunistično partijo in leto pozneje SKOJ. Leta 1939 pa je bil v mestu že pokrajinski komite KPH za to območje. Ob okupaciji leta 1941 je mesto šlo 1.400 prebivalcev. Od tega jih je padlo v partizanih 146, ostalih žrtev okupatorja pa je bilo 36. Muzej sedaj izredno intenzivno dela na zbiranju zgodovinskega materiala iz NOB, ki ga ima že precej in bo zelo verjetno, ob pomoči občinskega odbora z ZB NOV iz Biograda, drugo leto odprt poseben oddelek v muzeju, posvečen revoluciji. Škoda da si gostje iz ČSSR teh dokumentov in eksponatov revolucije niso mogli ogledati. Etnografski muzej je poleg pristanišča, kjer je bil v sosednji stavbi 25. septembra 1943. leta formirana obalna komanda kninskega sektorja in prva komanda partizanske vojne mornarice. Na otoku Pašmanu, v zalivu poleg mesta TKON, pa je bila partizanska delavnica za popravilo ladij. Na otoku Žižanj in na skoraj vseh otokih so bile manjše partizanske mornariške enote.

Na izletu in pri ogledu Kornatskih otokov, niti na plaži ni bil potreben tolmač. Bili smo, eno. Eni in drugi smo si pomagali z rokami ali pa s pisanjem na zemljo ali pesek. Razumeli smo se in na poslovnem večeru videli, kako čudovita je stvar popolne svobode in tovarštva. Najlepši je bil ta večer, ne le zaradi prešernih in razigranih plesov - Slovenec s Slovakinjo ali Slovak s Slovenko in medsebojnih iskrenih odnosov, pač pa tudi zaradi tovarških besed upravnika Francija Pirca, ki je med drugim dejal, da je bilo teh deset dni skupnega letovanja delavcev dveh narodov socialističnih držav z drugačno notranjo graditvijo izredno pestro, lepo in veselo. Da je bilo to plod prizadevanja vseh in da so tako ustvarjeni pogoji za še bolj poglobljeno sodelovanje. Za-

hvalo je izrekla tudi vodja skupine iz ČSSR, tov. Marija, ki ni mogla najti pohvalnih besed in dejala, da se to, kar so doživeli med delavci Železarne, med delavci v počitniškem domu in na samem Jadranu, ne da povedati niti zapisati. Naj tudi v bodoče ostane tako pristno tovarštvo, najti pa moramo še nove oblike sodelovanja in vključiti čim večje število delavcev v izmenjavo, skupaj z njihovimi družinami. Za trud in priznanje so delavce doma nagradili s spominki iz njihovih krajev, posebno priznanje pa je dobil Božo Kero za svoj 67. rojstni dan, ki ga je obhajal ravno tiste dneve. Božotu, ki izredno skrbno in vestno skrbi že peto leto za vse objekte in jih vzdržuje, so izrekli čestitke tudi ostali gostje in osebe doma.

Ob prijetnih šaloigrah, ki so bile organizirane za medsebojno zblizevanje, so morali sodelovati Slovenci ob Slovakinjah ali obratno. Smeha in bučnega bodrenja je bilo na pretek. Ob plesu ter pesmih je minil ta zaključni večer, ki bi mu lahko rekli, večer prijetnosti in domačnosti.

Zvečer zadnjega dne bivanja je najprišrčnejše pozdrave tovarišem iz ČSSR izrekel v imenu delavcev Železarne predsednik sindikata Štefan Ščerbic, ob navzočnosti vodje kadrovskega sektorja Železarne Janca Tušarja. Tudi Ščerbic je izrazil željo po še večjem in boljsem sodelovanju in izmenjavi delavcev teh dveh kolektivov in poudaril, da je tudi to obliko utrjevanja in graditve nove svetovne skupnosti, v kateri se bodo mednarodna vprašanja reševala v miroljubnem in enakopravnem sodelovanju. Tudi ta večer je spontanost zaživel v prijetno razpoloženje med pesmijo in plesom.

Žal pa nismo uspeli zaključiti dokaj uspešno začete in že uigrane tekmovalnosti v odbojki, balonanju, šahu, namiznem tenisu itd. Kje je bila ta zavora, ne vem. Toda Rudi, rekreator naše skupine, je vseeno naučil naše otroke plavanja, med njimi tudi nekaj čeških, pa tudi starejših, zapisoval poene in organiziral pečenje rib na žaru, ki so bile (na izletu na Kornate) ob pol litra vina še kako sočne in dobre.

In na koncu. Čeprav je bilo v letošnjem letu za kanalizacijo, za obnovo kuhinj, sanitarij in rekreativnih prostorov porabljenih okoli deset milijonov din, kolektivni žid verjetno ni žal teh sredstev, saj je vsako leto več želja po oddihu v tem prijetnem gozdiču. Prav bi bilo, če bi bil omogočen nakup zemljišča, ki ga sedaj zelo borno oskrbuje počitniška skupnost BOHOR iz Sentrjurja pri Celju. Tako bi bilo omogočeno letovanje še večjemu številu naših delavcev in bi sedanji kompleks dobil tudi zaokroženo celoto. Angelca Detela, ki že 16 let skrbi za ureditev naših sob in je odgovorna tudi za delo ostalih sobaric in pomaga, kjer vidi, da je potrebno, bo prav rada prevzela še dve sobarici za nove prostore. Tudi postrežba v točilnici ne bi bila okrnjena, saj tov. Marija tako marljivo stree, da ni in tudi ne bo nikoli čakanja. Z novimi kuhinjskimi napravami, med katere spada tudi hladilne naprave, ugotavlja vodja kuhinje Iztok Torkar, ne bi bilo s povečanjem števila gostov dosti več dela, saj so z uvedbo samopostrežbe ugotovili, da zaradi tega tudi delo v kuhinji boljše in lažje teče.

Ustvarjena je možnost za še večje število obiskovalcev našega Biograda v času pred, po in v sezoni. Do 9. septembra je že letovalo letos 1652 ljudi. Pa bi jih še več, če bi bile zato dane kapacitete.

Zapisal sem le nekaj zapažanj, ki pričajo o široki pobudi in dejavnosti delovnih ljudi in družbenopolitičnih organizacij pri bogatitvi in poglobljanju rekreativne kulture.

Na soncu in ob vodi, v športno rekreativni dejavnosti in večernih družabnih prireditvah, s čimer se krepijo medsebojni tovarški odnosi delavcev Železarne. Predlagam, da z vso svojo družbeno dejavnostjo prispevamo k realizaciji predloga Železarne in družbenopolitičnih organizacij, da se prostori povečajo in tako omogoči še večjemu številu delavcev in njihovim družinam, med katerimi je največ mladih, letovanje na morju.

Roman STANA

Dopisujte v glasilo

DELEGATI VSEH TREH ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE O POLLETNEM GOSPODARJENJU

(Nadaljevanje s 1. strani)

še manj ugodni pa so nekateri kazalci akumulativne sposobnosti, kakor tudi učinkovitosti poslovnih sredstev in ekonomičnosti poslovanja, močno pa so upadli tudi realni osebni dohodki.

Poročilo navaja, da so stopnje rasti pomembnejših kategorij v veliki meri večje zaradi dinamične rasti cen surovin, reprodukcijskih materialov in gotovih izdelkov in le v redkih primerih je doseganje višje rasti odrazil proizvodnih rezultatov, oziroma večje fizične proizvodnje. Čeprav se še vedno čuti pomanjkanje nekaterih surovin in reprodukcijskega materiala, posebno iz uvoza, to vprašanje ni več tako pereče, kot je bilo v preteklem letu.

Celotni prihodek se je v materialni proizvodnji letos povečal na 12.236 milij. din ali za 38 %. Na tako rast so predvsem vplivale višje cene, medtem ko fizični obseg proizvodnje ni imel vpliva na rast celotnega prihodka. Na ugodno rast je najbolj vplivala železarna, ki je celoten prihodek povečala kar za 47 %, kar predstavlja skoraj tri petine celotnega prihodka gospodarstva, to je 73 delovnih organizacij in delovnih skupnosti. Na tako rast v železarni so predvsem vplivale cene, saj sta bili skupna in blagovna proizvodnja v letošnjem prvem polletju v primerjavi z enakim obdobjem lani precej nižji. V železarni se je prodajna cena v obravnavanem obdobju za tona proizvodov osnovne dejavnosti povprečno povečala za 56,8 %, medtem ko se je v celotnem letu 1980 povečala za 37 %.

Poleg železarne so močnejše povečale celotni prihodek še: Kovinska oprema KO-OP Mojstrana (indeks 145), Kovin – kovinsko podjetje Jesenice (indeks 180), Industrija plastičnih izdelkov (indeks 198), LIP Bled – TOZD Lesna predelava Mojstrana (indeks 160), Mesna industrija – TOZD Klavnica Jesenice (indeks 142) in Savske elektrarne – TOZD Elektrarna Moste (indeks 157). Najnižjo rast med posameznimi področji izkazuje področje gradbeništva, kjer se je celotni prihodek povečal le za 7 %. Na izredno nizko rast celotnega prihodka v gradbeništvu najbolj vpliva SGP Gradbenec – TOZD Stanovanjske in visoke gradnje Jesenice, kjer je celotni prihodek manjši skoraj za polovico (indeks 52). Po višini celotnega prihodka je takoj za železarno TOZD Univerzal Jesenice (indeks 43 %), izredno visok prihodek izkazuje tudi nekaj drugih temeljnih organizacij (Viatore TOZD Tovorni promet, Autocomerc TOZD Hotel in Kompas TOZD Hotel, oba iz Kranjske gore, Vodovod in Tehnični biro), vendar pa je njihov delež v gospodarstvu zelo skromen.

V strukturi celotnega prihodka gospodarstva v občini sodelujejo: industrija 63,9 %, trgovina 19,1 %, gradbeništvo 7,5 %, obrt 3,1 %, promet 3,1 %, gostinstvo 2,3 %, komunalna dejavnost 0,5 %, poslovne in tehnične storitve 0,3 % in gozdarstvo 0,2 %. Celotni prihodek v občini zaostaja v prvem polletju za načrtovanjem za 3 %, sicer pa je, kakor smo že poudarili, za 38 % večji, kot je bil v šestih mesecih lani.

Dohodek na delavca v gospodarstvu je v prvem polletju znašal 184.965 din ali 1,5 % manj, kot je bilo predvideno, za osebne dohodke in skupno porabo je bilo porabljenih 67.463 din ali 15,5 % pod planirano porabo, povprečno izplačani čisti osebni dohodki na delavca je znašal 10.352 din oziroma 1,5 % pod planiranim, akumulacija v dohodku pa je predstavljala 12,4 % (lani 12,3 %).

Primerjava pomembnejših podatkov o finančnih rezultatih za gospodarstvo občine Jesenice, Gorenjske in SR Slovenije kaže, da je jeseniško gospodarstvo kljub boljšim rezultatom, ki jih je doseglo v prvem in drugem trimesečju letos, še vedno zaostaja za rezultati na Gorenjskem in SR Sloveniji.

Porabljena sredstva, ki se nanašajo na celotni prihodek, so po periodičnih obračunih znašala v jeseniškem gospodarstvu 10.018 milij. din, kar je za 41 % več, kot v prvem polletju lani. Tako kot že v posameznih obdobjih lanske leto so porabljena sredstva naraščala hitreje od rasti celotnega prihodka tudi letos. Za dve procentni točki hitrejši rast porabljenih sredstev so ugotovili že ob obdelavi trimesečnih obračunov, tokrat pa je rast večja za tri procentne točke. Hitrejša rast porabljenih sredstev od rasti celotnega prihodka kaže, da cene za surovine in reprodukcijski material naraščajo hitreje kakor cene proizvodov in storitev.

Jeseniško gospodarstvo je v prvem polletju letos doseglo 2.218 milij. din dohodka, kar je za 29 % več kot v enakem času lani, vendar pa rast

zaostaja za Gorenjsko in SR Slovenijo, kjer je bila rast v prvem primeru za 35, v drugem pa za 33 % večja kot v enakem obdobju lani.

Poročilo ugotavlja, da se je struktura delitve skupnega prihodka, dohodka in čistega dohodka poslabšala, kar je povzročilo, da je del čistega dohodka za razširitev materialne osnove dela ostal na nivoju leta 1980 (nominalno), ustrezno so se povečala le sredstva rezerv (za 40 %), prav tako pa smo v občini praktično brez izgube, saj le-ta znaša le 2 % lanske letošnje izgube gospodarstva v prvem polletju, in sicer so jo ustvarili v Mesni industriji Gorenjske – TOZD Klavnica Jesenice v znesku 1.718.000 din.

Preskrba z osnovnimi živili je bila v prvem polletju letošnjega leta v danih pogojih poslovanja normalna. Zaradi občasnih pretiranih povpraševanj po določenih artiklih so nastali kratkotrajni zastoji, katere pa so sproti reševali z intervencijami iz republiških tržnih rezerv. Do takih manjših pomanjkanj je prišlo v glavnem zaradi premajhnih skladišč in zastojev v transportu in ne zaradi dejanskega pomanjkanja živil. Večja potrošniška mrzlca se je čutila v mesecu avgustu, ko so občani prekomerno nakupovali sladkor in olje zaradi nepremišljeno napovedane podražitve, kar pa se je takoj umirilo s sprostitvijo občinskih blagovnih rezerv in republiških tržnih rezerv ter seveda s preklicom napovedane podražitve.

Zunanjetrgovinska menjava je v primerjalnih obdobjih ugodna. Gospodarstvo jeseniške občine je izvoz povečalo za 39 %, uvoz surovin, reprodukcijskega materiala in opreme pa se je povečal le za 4 %. Tako kot v prvem trimesečju letos je bilo tudi tokrat z izvozom pokritega več kot polovica uvoza (55,6 %), vendar občina še vedno zaostaja za planskimi nalogami na področju izvoza, predvsem na konvertibilno področje. Podrobni pregled kaže, da je deset delovnih organizacij v občini izvozilo za 13.013.000 dolarjev blaga oziroma izdelkov, od tega samo železarna 11.034.000 dolarjev ali 85 % vsega izvoza v občini. Močno sta izvoz povečali tudi delovni organizaciji Izolirka in Tehnični biro. Skoraj celotni uvoz surovin, reprodukcijskega materiala in opreme, ki je v prvem polletju znašal 23.413.000 dolarjev, kar je za 3,8 % več kot v enakem času lani, odpade na železarno (95,1 %), ki pa je uvoz povečala le za 1,2 %, letni plan uvoza pa dosegla 37,2 %. Večji uvozniki so še Iskra Blejska Dobrava, Planika Breznica in Vatrostalna Jesenice. Po šestih mesecih je bilo letos z izvozom pokritega 55,6 % uvoza, lani v istem času pa le 41,5 %.

Po podatkih SDK smo imeli v jeseniški občini 31. marca letos 72 investicij v teku v skupni predračunski vrednosti 1,9 milijard din. Na osnovi sklepov in priporočil zborov skupščine občine so investitorji pospešili aktivnost na tem področju, in zaključili ter uradno objavili 15 naložb v skupni vrednosti 0,13 milijarde din. Večji rezultati teh prizadevanj pa bodo vidni v tem mesecu, saj bo po predvidevanjih zaključenih in objavljenih še 22 naložb v predračunski vrednosti 1,1 milijarde din, kar je le 12 % planiranega družbenega proizvoda gospodarstva občine za leto 1981. V železarni je bila ustavljena naložba v skladišče polizdelkov Bela v predračunski vrednosti 11,1 milijona din. Poročilo ugotavlja, da so se naložbe v teku bistveno znižale, kar je bilo tudi nujno glede intenzivnih priprav na začetek gradnje najpomembnejšega objekta v obdobju 1981–1985 – nove elektroeklarne v železarni.

V prvem polletju je bilo v gospodarstvu občine zaposlenih 11.991 delavcev (na osnovi delovnih ur), kar je za 479 delavcev ali 3,9 % manj kot v obravnavanem obdobju lanske leto. Poprečni čisti osebni dohodek na zaposlenega v gospodarstvu je znašal 10.538 din, kar je 31 % več kot lani. Rast je za dva odstotka višja kot na Gorenjskem in v gospodarstvu Slovenije. Realni osebni dohodki so v gospodarstvu občine upadli za okoli 11 %. Poprečni osebni dohodek v negospodarstvu občine je v prvem polletju v poprečju znašal 11.362 din (SRS 11.713 din), skupno povprečno dosežen osebni dohodek v občini je bil 10.626 din (SRS 10.521 din). Najvišje povprečne osebne dohodke so v prvem polletju dosegli v finančno tehničnih in poslovnih storitvah (13.880 din), delovnih skupnostih družbenopolitične skupnosti, SIS, družbenopolitičnih organizacij (12.840 din), v obrti in osebnih storitvah (12.064 din), izobraževanju, znanosti, kulturi in informacijah (11.623 din), itd., najnižje pa v gostinstvu in turizmu (8.731 din), gradbeništvu (9.183 din), trgovini (9.370 din), itd.

Poročilo ugotavlja, da so se izplačana sredstva za osebne dohodke v

organizacijah združenega dela gospodarstva v prvem polletju gibala v skladu z določili dogovora, saj so v poprečju porasla le za 25,5 %, kar je pod možno rastjo po dogovoru (27,6 %). Posebna komisija pa je ugotovila, da kljub temu 15 OZD ni upoštevalo dogovora in presežilo dogovorjen limit od enega (3 OZD) do deset in več odstotkov (7 OZD). Tudi v negospodarstvu je presežilo dogovorjen okvir 13 OZD od enega (dve OZD oz. delovne skupnosti) do nad deset (šest OZD).

S planskimi dokumenti, tako z resolucijo SRS kot s smernicami občine o izvajanju družbenega plana, je bilo za leto 1981 začrtano desetodstotno zaostajanje rasti sredstev za skupno porabo v samoupravnih interesih skupnosti družbenih dejavnosti za rastjo dohodka. V globalu so v prvem polletju ta sredstva porasla za 25,8 % glede na isto obdobje lani, torej v skladu z dogovorjenim trendom. Največje težave pri izvajanju dogovorjenega programa nastopajo zaradi omejevanja sredstev glede na porabo v letu poprej na področju zdravstva in otroškega varstva.

Za področje splošne porabe v letu 1981, to je za proračun občine, je bilo načrtovanih 83.271.000 din. Za stimuliranje izvoza in kompenzacije za nekatere osnovne prehrabne artikole se proračunske potrebe povečajo za okoli 17 milij. din, kar je prvotno kazalo, da jih bo potrebno dodatno zagotoviti. Vendar poročilo ugotavlja, da sedemmesečna realizacija proračunskih dohodkov znaša 54.080.013 din (65 % planirane), na osnovi česar ocenjujejo, da bodo ta sredstva zadoščala za pokrivanje vseh obveznosti brez uvedbe dodatnih virov. Delegatom bo zato posredovan predlog rebalansa proračuna za leto 1981.

PROBLEMATIKA ZDRAVSTVENEGA VARSTVA V OBČINI

Izvršni odbor skupščine občinske zdravstvene skupnosti Jesenice posreduje delegatom vseh treh zborov trenutno nič kaj zavidljivo problematiko zdravstvenega varstva v občini. Skupnosti za zadnje četrtletje zmanjka 28.217.000, kar pomeni 4 % povečanje prispevne stopnje iz dohodka organizacij združenega dela za zadnje četrtletje. O tem smo obsežno informacijo objavili v 36. številki železarja, 17. septembra, trenutne težave zdravstvenega varstva v občini pa objavljamo tudi danes v posebnem sestavku.

PREDLOG ODLOKA O DRUŽBENEM SVETU UPRAVE DRUŽBENIH PRIHODKOV OBČINE JESENICE

Izvršni svet skupščine občine po predhodni razpravi v občinskih družbenopolitičnih organizacijah predlaga delegatom vseh treh zborov v razpravo in sprejem predlog odloka o družbenem svetu uprave družbenih prihodkov občine Jesenice. Ustanovitev družbenega sveta predlaga predvsem zaradi:

- popolnejšega uresničevanja organiziranega družbenega vpliva na zagotavljanje demokratičnega samoupravnega družbenega odločanja z doslednim izvajanjem delegatskega sistema,
 - zaradi organiziranega ustvarjalnega spodbujanja razvoja socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih in političnih odnosov,
 - zaradi čimširšega družbenega vpliva na uresničevanje in izvajanje politike in upravljanja družbenih zadev.
- Pri delu družbenega sveta za vprašanja uresničevanja davčne politike bodo po predlogu odloka sodelovali: občinska skupščina, izvršni svet skupščine občine, občinske družbenopolitične organizacije in združene samostojni obrtniki občine Jesenice s svojimi delegati.

KREDIT ZA POTREBE TERITORIALNE OBRAMBE OBČINE JESENICE

V skladu s srednjeročnim razvojem teritorialne obrambe v občini Jesenice za obdobje 1981–1985 občinski štab teritorialne obrambe v soglasju s svetom za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samočisto v skladu z zakonom o ljudski obrambi predlaga vsem trem zborom, da sprejmejo sklep, da se pri vojaškem servisu najame kredit in da se za najetje kredita izstavi zagotovilo o rednem odplačevanju obveznosti.

PREDLOG ODLOKA O POVEČANI PRISPEVNI STOPNJI ZA OTROŠKO VARSTVO

Izvršni svet skupščine občine predlaga zboru združenega dela in zboru krajevnih skupnosti, da ob-

Sodelavka pri kontroli elektrod (Foto I. Kučina)

ravnata in sprejmeta predlog odloka o določitvi povečane prispevne stopnje za uresničevanje programa Skupnosti otroškega varstva Jesenice za obdobje oktober–december 1981 za zavezanca, ki niso sprejeli dopolnila k samoupravnemu sporazumu o temeljih plana Skupnosti otroškega varstva Jesenice za obdobje 1981–1985 o izvajanju programa skupnosti v letu 1981. Če bo

predlog odloka sprejet, bodo vsi zavezanec, tudi tisti, ki do 15. septembra, ko je trajala javna razprava, niso sprejeli dopolnila k samoupravnemu sporazumu, združevali v obdobju od 1. oktobra do 31. decembra 1981 sredstva iz osebne dohodka delavcev namesto po dotedanji stopnji 0,80 %, po novi stopnji 1,98 %.

Železarski globus

JAPONSKA

Predsednik japonske železarske družbe Kawasaki Steel Co. je v predavanju, ki ga je pred kratkim imel v ZDA, med drugim povedal, da do leta 1985 ne predvideva večje krize pri preskrbi z železarskimi izdelki, lahko pa bo prišlo zaradi povečanega

povpraševanja do ozkih grl pri preskrbi z nekaterimi proizvodnimi asortimenti. V industrijsko razvitih deželah ne računa ne bistveno povečanje proizvodnih zmogljivosti. V nekaterih deželah bo najbrž prišlo – zaradi prenehanja obratovanja zastarelih naprav in zmanjšanja investicijske dejavnosti, celo do zmanjšanja proizvodnje. Tudi dežele v razvoju bodo zaradi pomanjkanja sredstev za financiranje naložb v tem obdobju nekoliko počasneje gradile nove železarske objekte.

SKUPŠČINA KULTURNE SKUPNOSTI O POLLETNEM FINANČNEM POROČILU

V ponedeljek, 28. septembra, se bosta na skupni seji sestala zbor uporabnikov in zbor izvajalcev skupščine Kulturne skupnosti Jesenice. Osrednji točki dnevnega reda sta vsakakor polletno finančno poročilo in plan kulturne skupnosti za obdobje 1981–1985.

Iz osnovnih podatkov uspešnosti poslovanja in uresničevanja plana samoupravne interesne skupnosti za kulturo v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta je razvidno, da je skupnost na osnovi svobodne menjave dela do 30. junija združila 5.019.179,00 din ali 47,3 % načrtovanih sredstev, vendar pa 45 % več kot v enakem obdobju lani. Vključno z drugimi prihodki pa so skupni prihodki skupnosti znašali dinarjev 14.445.490,58. V ostalih prihodkih so razporejena in nerazporejena sredstva po zaključnem računu, prihodki za Kosovo graščino, za zbornik Jeklo in ljudje, prihodki od centralne kurjave in prenešana sredstva iz leta 1980.

Med največje porabnike družbenih sredstev sodijo: občinska knjižnica Jesenice (884.365,50 din), Zveza kulturnih organizacij Jesenice za vso amatersko dejavnost (874.083,00 dinarjev), amatersko gledališče Tone Cufar (837.094,00 din), odbor za muzej v Kosovu graščini (503.432,70 din), obnova Liznekove hiše v Kranjski gori (500.000,00 din), organi kulturne skupnosti in služba (din 474.595,00), najemnine in vzdrževanje kulturnega prostora (281.460,45 din), zgodovinski arhiv (183.226,00 din), Zavod za spomeniško varstvo Kranj (145.912,00 din) itd.

Zal pri finančnem poročilu manjka tudi poročilo o uresničevanju sprejetega programa za leto 1981 posameznih izvajalcev, zaradi česar bo seveda delegatom težko dati mnenje o uspešnosti ali neuspešnosti delovanja kulturne skupnosti v prvem polletju letos.

Po družbenem dogovoru o skupnih obveznostih pri zagotavljanju dela družbenih sredstev za pospeševanje izvoza, naj bi kulturna skupnost prispevala 386.000,00 din oziroma 3,64 % od letos dogovorjenih

sredstev v okviru svobodne menjave dela, ki jih bo izplačala v štirih enakih obrokih. Izvršni odbor kulturne skupnosti predlaga delegatom obeh zborov, da sprejmejo družbeni dogovor in predlaga tudi možne načine in vire, da se ta sredstva zagotovijo.

Na dnevnem redu 13. seje skupščine je tudi plan Kulturne skupnosti Jesenice za obdobje 1981 do 1985, katerega osnutek so delegati obravnavali na 12. seji in sklenili, da o njem razpravljajo izvajalci in delavci v združenem delu. Ker k tej točki ni nobenega gradiva, domnevamo, da na osnutek ni bilo pripomb in da bodo delegati plan kot predlog sprejemali na tej seji.

Delegatom je predložen tudi osnutek sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma o ustanovitvi Kulturne skupnosti Jesenice, njenem delovnem področju in delu njenih organov. Že na 12. seji so delegati obravnavali in sprejeli izhodišča za dopolnitev samoupravnih splošnih aktov skupnosti, ki izhajajo iz zakona o svobodni menjavi dela na področju kulturnih dejavnosti, ki je bil sprejet letos. Ker bo osnutek nedvomno dan v javno razpravo, bomo o njem še pisali. Seveda pa je potrebno že sedaj poudariti, da bodo konkretne rešitve nekaterih vprašanj, ki izhajajo iz samoupravnega sporazuma, morale biti zelo natančno opredeljene v statutu Kulturne skupnosti Jesenice. Pri tem gre tudi za vprašanje skupnih služb z drugimi občinskimi samoupravnimi skupnostmi družbenih dejavnosti, ki jih nov zakon praviloma zahteva in o čemer je bilo v naši občini že veliko govora in za opredelitev statuta prešernove, Finžgarjeve in Liznekove hiše, Kosove graščine in Ajdne. Vsekakor veliko vprašanj, ki bodo zahtevala preudarne in demokratične rešitve.

SEJA OBEH ZBOROV SKUPŠČINE IZOBRAŽEVALNE SKUPNOSTI JESENICE

V ponedeljek, 28. septembra, se bodo ob 16. uri zbrali delegati obeh zborov skupščine Izobraževalne skupnosti Jesenice. Seja bo v sejni dvorani skupščine občine Jesenice. Za sklic seje so predlagane naslednje osrednje točke dnevnega reda:

- Polletno finančno poročilo o realizaciji prihodkov in odhodkov izobraževalne skupnosti Jesenice;
- Družbeni dogovor o načinu zagotavljanja in usmerjanja dela družbenih sredstev za pospeševanje izvoza;
- Predlog rebalansa finančnega načrta izobraževalne skupnosti Jesenice za leto 1981;
- Nadomestne volitve predsednika zbora izvajalcev skupščine izobraževalne skupnosti Jesenice;
- Delegatska vprašanja in pobude.

POROČILO O REALIZACIJI PRIHODKOV IN ODHODKOV IZOBRAŽEVALNE SKUPNOSTI JESENICE V OBDOBJU OD 1. JANUARJA DO 30. JUNIJA

Ob prvem polletju 1981. leta so bili prihodki skupnosti, brez sredstev samoprispevka, doseženi le 47,36 % ali v realnem znesku 75.385.779,20 dinarjev. Glavni vir prihodkov skupnosti so sredstva zbrana po prispevnosti stopnji iz bruto osebnega dohodka, ki so bila dosežena 48,37 % ali 2.431.000 din manj, kot so bila načrtovana.

Skladno s pričakujočo manjšo realizacijo prihodkov v prvem polletju je bil na seji skupščine skupnosti sprejet začasni ukrep, da se vsem vzgojnoizobraževalnim organizacijam za 10 % zmanjšajo akontacije pogodbenih zneskov do odprave navedenih motenj. Tako so vzgojnoizobraževalne organizacije v prvem polletju prejele 45 % pogodbenega zneska.

Sredstva, ki jih SDK Kranj direktno odvaja Izobraževalni skupnosti Slovenije za republiške programe, so realizirana od 58 do 88 %, oziroma v povprečju 60,67 %. Ponovno bomo morali zahtevati od skupščine Izobraževalne skupnosti Slovenije, da se odvajanje sredstev preneha, ko bo dosežen dogovorjeni znesek za posamezni program.

Poraba ostalih namenskih sredstev je realizirana na podlagi predloženih računov oziroma pogodbenih obveznosti za to obdobje, oziroma so še neizkoriščena, ker se njihova dejavnost izvaja v drugem polletju.

S prenosom sredstev samoprispevka so bile prevzete tudi obveznosti do plačila anuitet. Vse zapadle obveznosti, ki jih ima Izobraževalna skupnost Jesenice do najetih kreditov v letu 1981, znašajo 33.545.000 dinarjev, s tem, da se s sredstvi samoprispevka krije 10.000.000 din in s prispevno stopnjo iz bruto osebnega dohodka 23.545.000 din. Ker so v polletnem poročilu prikazane vse poravnane anuitete, je tudi realizacija te postavke dosežena že 105,60 % v primerjavi s planiranimi sredstvi, zbranimi s prispevno stopnjo iz BOD. Ob rebalansu finančnega načrta bo potrebno upoštevati pri prihodkih in odhodkih tudi sredstva prvega samoprispevka.

Ze ob polletju pa lahko ugotovljamo, da planirana sredstva za štipendije in prevoze šolskih otrok ne bodo zadoščala in jih bo z rebalansom potrebno prerezati od tam, kjer bi eventualno ostajala.

DRUŽBENI DOGOVOR O SKUPNIM OBVEZNOSTIM PRI ZAGOTAVLJANJU DELA DRUŽBENIH SREDSTEV ZA POSPEŠEVANJE IZVOZA

Gradivu je predložen predlog sklepa, ki naj bi ga skupščina sprejela, in sicer, da se sprejme družbeni dogovor s tem, da obveznost, ki izhaja iz 4. člena dogovora, znaša 4.897.000 din.

V skladu z dogovori in ukrepi za realizacijo nalog s področja izvoza, sprejetimi na ravni federacije, je treba v letu 1981 nujno zagotoviti dodatna sredstva za pospeševanje izvoza. Sprejeto je bilo stališče, da se sredstva za te namene zagotovijo z ustreznim zmanjševanjem sredstev, ki se po veljavem sistemu oblikujejo za izvajanje nalog na področju splošne in skupne porabe.

V skladu z izdelanimi izračuni v okviru priprav zveznega zakona znaša obveznost SR Slovenije za zagotovitev dodatnih družbenih sredstev za pospeševanje izvoza za leto 1981 nekaj nad 1,635 milijonov, od tega odpade na jeseniško občino 17 milijonov, za kar prispeva izobraževalna skupnost Jesenice 4.897 tisoč din. Ta sredstva naj bi se zagotovila tako, da bi se podpisniki dogovora odpovedali delu družbenih sredstev, oblikovanih v letu 1981 in jih usmerili v Interesno skupnost

Jugoslavije za ekonomske odnose s tujino.

Udeleženci dogovora bodo sredstva nakazali v zaporednih mesečnih zneskih na poseben zbirni račun SR Slovenije pri službi družbenega knjigovodstva, od koder jih bo izvršni svet Skupščine SR Slovenije nakazal skladu za pospeševanje zunanjetrgovinske menjave pri Interesni skupnosti Jugoslavije za ekonomske odnose s tujino.

PREDLOG REBALANSA FINANČNEGA NAČRTA IZOBRAŽEVALNE SKUPNOSTI JESENICE ZA LETO 1981

Vsako leto nastanejo na področju vzgoje in izobraževanja s 1. septembrom spremembe, ki jih pogojuje sprejembe v številu učencev in oddelkov v posamezni vzgojnoizobraževalni organizaciji. V ta namen so v finančnem načrtu vsako leto zagotovljena tudi določena sredstva za pokrivanje teh obveznosti. V letošnjem letu je poleg teh načrtovanih sprememb potrebno zagotoviti tudi sredstva za pospeševanje izvoza, ki pa v začetku leta niso bila predvidena in jih bo mogoče zagotoviti le tako, da se bodo vzgojnoizobraževalne organizacije odpovedale delu družbenih sredstev, oblikovanih za leto 1981.

Največje spremembe v letošnjem letu so nastale v osnovni šoli Tone Čufar, ko so skladno s planskimi usmeritvami zaradi kontinuitete dela štirje oddelki 7. razreda prešli na celodnevno obliko dela. Sprememba je nastala tudi v osnovni šoli Polde Stražisar, kjer so ukinili kombiniran oddelke dveh razredov in uvedli dva samostojna oddelka. V osnovni šoli Karavanskih kurirjev NOB na Koroški Beli so se organizirali tako, da so namesto treh oddelkov podaljšane bivanja uvedli samo dva oddelka in tako sredstva zmanjšali za en oddelke podaljšane bivanja. Do dodatnih sredstev amortizacije je upravičena osnovna šola Gorenjskega odreda v Žirovnici, ki je dogradila prizidek kuhinje in s

tem povečala amortizacijska sredstva.

V rebalansu so upoštevani tudi prihodki samoprispevka v letu 1981 za šolski center Plavž in odhodki, ki so bili iz tega vira namenjeni za pokrivanje anuitet.

Sredstva za pokrivanje obveznosti, dogovorjenih po 4. členu družbenega dogovora o zagotavljanju dela sredstev za pospeševanje izvoza v letu 1981, so predvidena, da bi se zagotovila na naslednji način:

- z doslednim upoštevanjem normativov o številu učencev v oddelkih,

- s stabilizacijskimi prizadevanji pri porabi materialnih stroškov na vseh ravneh,

- vsem vzgojnoizobraževalnim organizacijam in strokovni službi skupnosti se vrednost programa, dogovorjenega za leto 1981, zmanjša za 1 %.

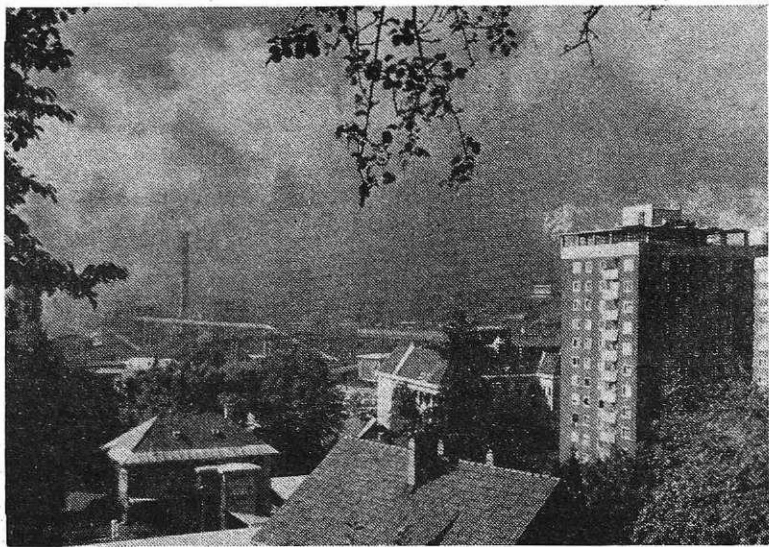
Težak položaj na področju vzgoje in izobraževanja, ki ga pogojuje naraščanje cen storitev in proizvodov in ki že davno ni več v skladu z realno rastjo sredstev, je s tem rebalansom še večji, zato bo potrebno do konca tega leta ponovno pregledati in oceniti vse možnosti o valorizaciji vzgojnoizobraževalnih programov, seveda v skladu z gospodarsko možnostjo uporabnikov.

KADROVSKE SPREMEMBE V ZBORU IZVAJALCEV

Tovarišica Marija REJČEVA je zaprosila skupščino za razrešitev dolžnosti predsednice zbora izvajalcev skupščine Izobraževalne skupnosti Jesenice, ker ji je prenehalo delovno razmerje v osnovni šoli Polde Stražisar. Preselila se je v Ljubljano in s 1. septembrom prevzela nove obveznosti v osnovni šoli Veljko Vlahovič v Ljubljani.

Izvršni odbor izobraževalne skupnosti Jesenice je o razrešnici Marije REJČEVE razpravljala na 38. seji 8. septembra in se odločil, da predlaga skupščini, predvsem pa zboru izvajalcev, da razpravlja o razrešnici in predlaga, da se na njeno mesto imenuje Valentina SODJA, predmetnega učitelja biologije-kemije, zaposlenega v osnovni šoli Tone Čufar Jesenice.

eva

Jeseniška rezglednica (Foto I. Kučina)

Železarski globus

ZDA

Neko ameriško podjetje je razvilo nov postopek, ki omogoča povečanje uporabe jeklenega odpadka v kisikovih konvertorjih s sedanjih 25-30 % na 40 %. V posebni, mešalci za grodelj podobni napravi, z električno energijo indukcijsko ogrejejo raztaljeni grodelj, ki je namenjen za uporabo v kisikovem konvertorju, na preko 1500 stop. C. in tako omogoči povečanje dodatka jeklenega odpadka, ki ima pri tem postopku vloga hladilnega sredstva. Predstavnik podjetja, ki je ta postopek razvilo, so mnenja, da je to najcenejši in najbolj produktivni način za povečanje količine energije pri postopku v kisikovem konvertorju. Pri tem ni druge tehnološke spremembe kot samo temperatura raztaljenega grodlja.

JAPONSKA

Japonska železarska družba Nippon Kokan je v svoji železarni Fukuyama razvila nov izboljšani postopek izdelave surovega jekla v kisikovem konvertorju. Njegova osnova je kombinacija vpihavanja kisika skozi kisikovo kopje na površino taline in oglikovega dioksida skozi pihalice na dnu konvertorja. S takš-

nim sistemom vpihavanja dosejajo boljši izplen, zmanjšajo porabo ferolitina in nekovinskih dodatkov in znižajo količino nekovinskih vključkov v izdelanem jeklu. Oglikov dioksid, ki ga vpihava skozi pihalice, pridobivajo v posebni regeneracijski napravi, ki predeluje dimne pline konvertorja.

Panorama Mojstrane (Foto I. Kučina)

PREDKONFERENČNA RAZPRAVA O ZDRAVSTVENEM VARSTVU DELAVCEV IN OBČANOV

(Nadaljevanje s 1. strani)

ogrožen zaradi velikega primanjkljaja denarja. Polletni podatki namreč kažejo, da bo občinski zdravstveni skupnosti zmanjkalo do konca leta (pri 259 milij. din dogovorjenih sredstvih) 43.818.000 din, kar pomeni, da bi v občini zadnja dva meseca ostali brez zdravstvenega varstva, če ne bi uspeli pokriti tega primanjkljaja. Le-ta se namreč nanaša na višje materialne stroške, ki so bili v dogovorjenih sredstvih povečani le za 21 %, dejansko pa znašajo 48 %, na porast osebnih dohodkov delavcev v zdravstvu, glede na dohodek v občini, na povečane stroške nad planiranim porastom cen v Splošni bolnici Jesenice, na nove naloge na področju SLO, na nove prispevke, v zvezi z ukinitvijo obveznosti do participacije in na obveznosti do republiške solidarnosti. Za pokritje tega manjka bi morali v zadnjem tromesečju povečati prispevno stopnjo za zdravstvo v občini za 6,2 %.

Samo za nadplansko povečanje materialnih stroškov, obveznosti za izvajanje programa Splošne bolnice Jesenice, obveznosti za republiško solidarnost (6.150.000 din) in za polovico novih obveznosti za SLO, bi jim zmanjkalo 28.217.000 din, kar bi zahtevalo 4 % povečanje prispevne stopnje za zadnje četrtletje. K temu pa se pridružuje še nova obveznost občinske zdravstvene skupnosti v višini 5.447.000 din, kot njen prispevek za stimulacijo izvoza, kar je položaj zdravstvene skupnosti še poslabšalo.

Zdravstveni delavci so poudarili, da so še nekatere rezerve v zdravstvu - izboljšanje organizacije nekaterih zdravstvenih dejavnosti, boljše izkoriščanje delovnega časa (pri tem so zdravstveni delavci poudarili, da jim ravno razprave o materialnem položaju jemljejo ogromno časa), standardizacija in večja kontrola materialnih stroškov, boljše izbraba strokovnega potenciala in drage opreme, doslednejše uveljavljanje delitve dela in sprejete kadrovske politike in nadaljnje razvijanje neposredne menjave dela. Nekaj konkretnih reorganizacij je že v pripravi - organizacija dežurne službe na enem mestu, organizacija ene urgentne ambulante, reorganizacija dispanzerske službe in podobno.

V teh stabilizacijskih prizadevanjih se bo seveda potrebno odločno spoprijeti tudi s tremi že dalj časa najočitnejšimi problemi v jeseniški občini, in sicer z izredno visoko bolezensko odsotnostjo, največjo porabo zdravil v gorenjski regiji in visokimi stroški v jeseniški bolnici, je bilo rečeno v razgovoru. S temi problemi se bodo morali spoprijeti tako zdravstveni delavci, kakor uporabniki zdravstvenega varstva, oziroma organizacije združenega dela.

V razpravi je bila demantirana trditev o visokih stroških jeseniške bolnice, ki jih tudi navajamo, ker se ta trditev pojavlja na različnih nivojih, čeprav podatki kažejo nasprotno. Primerjava stroškov za oskrbni dan nam pokaže (v din):

	bolnica Jesenice	ostale bolnice izven regije
interni oddelek	1.274,00	2.111,00
kirurški oddelek	1.925,00	2.804,00
ginekološki odd.	1.510,00	1.345,00
otroški oddelek	1.164,00	1.402,00
otološki oddelek	1.053,00	1.406,00

Brez povečanja teh cen za letošnje leto so v bolnicah izven gorenjske regije cene že sedaj 31 % višje.

Govora je bilo tudi o zdravstveni kulturi, ki v občini ni najboljše, saj k zdravnikom prihajajo ljudje z boleznimi, ki bi jih lahko premagali z domačimi zdravili, nadalje ljudje, ki hočejo biti bolni, ljudje z različnimi zahtevami ali celo pritiski in podobno. Ljudem smo odpirali gradove v zdravstvu, ki so jih nekateri dobera izkoristili. Nedvomno so te misli izrečene v razpravi trpka resnica, ki bi morala biti deležna še posebne družbene pozornosti.

V razpravi so bili poudarjeni tudi nekateri premiki v SOZD gorenjskih zdravstvenih organizacijah, ki se odražajo v večji strokovni povezanosti in delitvi dela, izvajanju skupne politike in bolj realnem planiranju, dohodkovnih odnosih in oblikovanju politike na tem področju in podobno. Delavci v SOZD si bodo prizadevali, da delavcem v materialni proizvodnji dokažejo, da so se dovolj stabilizacijsko obnašali in da je bilo poslovanje dobro, da bi s skupnimi prizadevanji uspeli valorizirati materialne stroške in osebne dohodke, da ne bi gorenjsko zdravstvo zaostajalo za ostalimi organizacijami združenega dela.

Predstavnica republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Nada Mikš-Bulc je menila, da sestavljena organizacija združenega dela gorenjskega zdravstva ni naredila posebnega premika glede dolgoročnejšega načrtovanja, skupnega prihodka oziroma dohodkovne povezanosti, glede solidarnosti v okviru SOZD in gorenjske regije. Omenila je, da se pripravljajo dokumenti o revalorizaciji materialnih stroškov in sredstev za osebne dohodke v okviru resolucijskih predvidevanj in poudarila, da glede na gospodarski položaj, oziroma rezultate gospodarjenja po stališču republiškega sindikata in izvršnega sveta skupščine SRS ni moč iskati rešitve v povečani prispevni stopnji.

Razprava je pokazala, da smo v občini dosegli pomemben razvoj in visoko stopnjo zdravstvenega varstva, ki pa je trenutno močno ogrožena. Razprava, čeprav se je v nekaterih zadevah nekoliko razhajala, je bila dobra informacija o dosedanjem razvoju in dokaj kritičnem sedanjem stanju zdravstvenega varstva v občini, ni pa dala niti pobud, niti predlogov, kako trenutno stanje rešiti, ali kakor je dejal eden od govornikov, ni dala odgovora ali v občini zadržati iste ali več ali manj pravic v pogledu zdravstvenega varstva. Poudarjeno je bilo, da smo se za pravice in dolžnosti, ki izhajajo iz zdravstvenega varstva samoupravnega dogovora in zato moramo zagotoviti izpolnjevanje teh pravic ob dejstvu, da je zdravstveno varstvo eden pomembnih elementov socialnega varstva delavcev in občanov. Nekaj je sicer moč prirediti, celotnega primanjkljaja pa nikakor ne in zato bi morali poiskati odgovor na to, kako naprej.

Celotna problematika zdravstvenega varstva v občini je posredovana tudi vsem trem zborom skupščine občine Jesenice s predlogom, da se zadnje tri mesece poveča prispevna stopnja za zdravstvo za 4 %. Seveda bo potrebno neobhodno to vprašanje rešiti, saj gre za realizacijo že samoupravnega dogovorjenega programa zdravstvenega varstva, ki je z izkazanim primanjkljajem občinske zdravstvene skupnosti močno ogrožen. Nedvomno bo precej ublažena situacija z revalorizacijo sredstev za materialne izdatke in osebne dohodke in prenosom obveznosti za SLO v naslednje leto, kakor je bilo rečeno v razgovoru, vprašanje pa je, če bo to dovolj za uresničitev dogovorjenega programa zdravstvenega varstva v letošnjem letu. Zelo odgovorno in hitro bodo zdravstveni delavci morali sprejeti nekatere stabilizacijske ukrepe, med katerimi je bilo nekaj tudi omenjenih v razgovoru, skupaj z organizacijami združenega dela pa se resno spoprijeti z zelo visoko bolezensko odsotnostjo v jeseniški občini. Le-ta namreč povečuje tudi stroške neposrednega zdravstvenega varstva, poleg stroškov za denarna nadomestila, iz česar se ne plačuje prispevkov, kar pa je seveda majhen delež v primerjavi z izgubami v dohodku v organizacijah združenega dela. Kje bodo dobili še preostala manjkajoča sredstva, pa bodo morali odgovoriti delegati v zborih skupščine občine na seji 29. oziroma 30. septembra.

KOKRŠKI ODRED

Čeprav je bila kritika v bistvu pravilna, je bila vendarle samo načelna in izrečena od daleč, a zato tudi nekonkretna. Odmev nanjo bi bil vse drugačen, ko bi ji bilo sledilo tudi priznanje za junaško zadržanje borcev.

Borci so bili res izdani, a ne zato, ker morda niso postavili stražarja, ampak zato, ker se je v jami pojavil človek, ki je bil dotlej celo organiziran. Takih in podobnih primerov poznamo več tudi drugod, pa so bili nekateri borci zaradi junaškega zadržanja in poslednjem boju odlikovani celo z redom narodnega heroja. Tudi v tem primeru vztrajni in nepopustljivi borci zaslužijo največja odlikovanja.

V okrogelski jami se je odigrala izjemno herojska epizoda gorenjskih partizanov. Ta dogodek je odjeknil po vsej pokrajini ne le v negativnem, temveč tudi v pozitivnem smislu. Prebivalstvo in celo Nemci so se čudili tako junaškim dejanjem obkoljenih partizanov, ki niso klonili niti tedaj, ko ni bilo več nobene upanja na rešitev. Zadnja dejanja obkoljenih partizanov v jami so še danes zgled, kako je treba umreti v takih trenutkih.

Tako junaštvo, ki so ga borci v jami priznali tudi Nemci z generalom Rössnerjem na čelu, in umiranje za svobodo s pesmijo na ustih bi bilo treba nagraditi z najvišjim odlikovanjem. Kdor je umrl tako mlad in tako, kakor so umrli borci v jami, zasluži največje občudovanje, priznanje in večno zahvalo.

Tretje in največje skupine Kokrške čete, ki se je zatekla v Ljubensko gmajno, Nemci niso odkrili. Ta skupina s politkomisarjem Antonom Štefantom na čelu je že 22. aprila 1942 odšla iz Ljubenske gmajne, in sicer v Dobro, od tam pa nad Vetrno pod Krško goro. Pri premiku ni našli na Nemce. Potem se je premaknila v Kruščarjevo kočjo pod Storžič, odkoder je 1. maja šla v oskrbovalno akcijo v Sebenje.

Namesto padlega komandirja Alojza Hrovata je bil za četrta poveljnika takoj in soglasno izvoljen Franc Šiška-Crto, (ilegalna imena so večinoma začeli uporabljati približno v aprilu, zato jih navajam v glavnem šele od tu dalje. Nekateri, npr. Stane Bečan, ki je imel ime Fajfca, pa so nosili ilegalna imena že prej), politkomisar pa je ostal Anton Štefe-Kostja. Tako je Anton Štefe od jeseni 1941 že tretjič povezoval borce v novo oziroma obnovljeno enoto.

V začetku maja 1942 je Kokrška četa štela okoli 35 borcev. Aprilska hajka v Udinem borštu, izgube pri Letencah in v okrogelski jami, vse to je rast Kokrške čete spet zavrla. Zato četa s tem številom v maju še ni mogla prerasti v bataljon tako kakor Kamniška. Na spomlad 1942, leta sta se namreč ti dve četi nekaj časa razvijali skoraj skladno, a ker Kamniška v tem času ni doživela nobenega podobnega udarca, se je sredi maja razrasla v bataljon.

Okrog 10. maja 1942 je Kokrška četa vzpostavila prvo zvezo s

štabom 1. grupe odredov, ki je bil medtem osnovan na Jelovici.

Dne 4. aprila 1942 je namreč glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet izdalo povelje o ustanovitvi grup odredov. Slovenska partizanska vojska je bila tedaj razdeljena na tri grupe. Tudi gorenjski partizani so s tem dobili novo poveljstvo: štab 1. grupe odredov. Komandant je postal Jože Gregorčič-Gorenjc, politkomisar pa Lojze Kebe-Gregor Požar, prej Stefan. V navodilu z dne 12. 4. 1942 je bilo odrejeno, naj štab 1. grupe odredov postopno ustanovi Gorenjski, Kokrški in Koroški odred.

Tedaj je Kokrška četa taborila nad Lomom pod Javorniškim sedlom. Iz štaba 1. grupe odredov je kurir Karel Kravcar prinesel navodila za delo in za čimprejšnjo ustanovitev odreda. Četo je dobil že pod Javornikom. Konec maja je četa odšla na večdnevne akcije proti Trzicu, v Bistrico in pod Dobro ter prišla tudi do Ljubnega. Ko se je vračala s te bojne poti, se je 2. junija ustavila pri Sv. Ani (v Podlublju), kjer je pri petokolonošu Ankeletu izvršila prehranjevalno akcijo. Med akcijo je tam čisto po naključju zajela in s smrtno kaznovala izdajalca Franca Perka, kovača iz Poljan nad Škofjo Loko, ki je med begom pred

partizani prav ta večer prenočeval pri Ankeletu. O tem so Nemci potem prek posebnega letaka širili strupeno protipartizansko propagando, češ da partizani ubijajo poštene, nemškemu rajhu naklonjene Gorenjce in podobno. Od tam je četa prek Doline odšla na Konjščico.

Dne 6. junija 1942 so Nemci ponovno šli v hajko. To pot so se poslužili svojstvene prevare. Pod vrh Konjščice so prišli že ponoči, nasezgodaj pa so se začeli pomikati navzgor, natanko proti četnemu taborišču, kar je kazalo na izdajo. Da bi partizane zanesljivo presenetili, so med bližanjem zvonili s hrastovimi zvonce, po drevju pa so tolkli s sekirami. Toda zvijača, da bi se partizani približali kot pastirji in dvurari, Nemcem vendarle ni uspela. Četna patrulja je bližajoče se policite kmalu opazila in se z njimi takoj spopadla. Partizani v taborišču so bili zaradi streljanja opozorjeni na nevarnost in so se zadosti zgodaj umaknili.

Po tem spopadu se je Kokrška četa premaknila na južne strmine Storžiča, in sicer na Kališče. (Ta dan se je s terensko-političnih javk vračal Srečko Perhavec, takratni sekretar mestnega komiteja KP Trzic. Na tej poti ga je opazil in nanj streljal nad Jelendolom lovec veleposelnika barona Borna. Perhavec je bil tedaj hudo ranjen. Z zadnjimi močmi se je zavlekel v neko bližnjo kočjo. Nemci so ga tam odkrili in zajeli ter ga odpeljali v begunjske zapore, kjer je umrl med mučenjem. Nevarni lovec se je po tem dejanju umaknil na Koroško).

UNIČENJE 2. BATALJONA KOKRŠKEGA ODREDA

Tragedija v Udinem borštu septembra 1942

Med hudo sovražnikovo ofenzivo in po razbitju Kravške čete je bilo tudi 1. in 3. četi Kokrškega bataljona vse teže — Spremembe v vodstvu Kokrškega bataljona in odreda — Obsežnejši načrt: 12. septembra po moku v Smukov mlin, nato napad na orožniško postajo v Dupljah — Borce popelje v dolino hrabri komandir Janez Perko — Z obilno moko se iz mlina ne vrnejo pod Krško goro, temveč jih komandir odvede v Udin boršt — Nepredvidnost in izdaja — General Rössner 13. septembra pošlje v napad 3000 mož, ki obkolijo 63 partizanov — Prvi napadi in spopadi — Partizani se ne prebijejo iz gozda — Omahovanje sicer hrabrega komandirja — Nemci ne popuščajo — Tudi ponoči, med nevihto policisti ostanejo v gozdu, partizani pa se spet ne prebijejo — 14. septembra zjutraj Nemci napadejo še siloviteje — Vse več padlih in ujetih — Tudi junaštvo ne zaleže — Streliva zmanjkuje — Policisti stisnejo partizane na ozek prostor — Zadnji padejo komandir Janez Perko, četni politkomisar Stanko Mlakar-Cveto, ki se pokončata sama, in junaška petnajstletna Ančka Kokalj-Nataša, ki stoji strelja v napadalce — Nemci se znašajo nad ujetimi in padlimi partizani.

Napori Kokrškega ali 2. bataljona KO za obstanek so bili v tem trdem poletnem času usakodnevni. Nemci so mu izpraznili tudi skladišča s hrano; in ker zaradi ofenzive in nemške

ga nasilja ljudje sami niso upali dojeti hrane, so jo partizani morali pridobivati s silo. Poleg tega je bila hrana daleč, kar je terjalo dolge, naporne pohode, kajti bataljon je bil odtrgjen visoko v gore. Vsaka prehranjevalna akcija je bila zlasti v tem času zvezana s številnimi nevarnostmi, kajti po večji količini hrane je bilo moč iti le v ravninske kraje. Tam pa so bile sovražnikove postojanke. Domačini po hribovskih in partizanov dostopnejših naseljih niso veliko premogli, poleg tega pa bi jim bili z nastilnimi odvzemi delali veliko krivico. In kar je bilo poglavito: pri njih bi si bili nakopali zamero in zapravljali njihovo že tako omajano zaveznost.

Potreba po hrani pa je bila velika, kajti bataljon — tudi brez uničene 2. čete — je štel 75 bork in borcev. Poleg tega pa je bilo v njem tudi že 6 borcev iz Kranjskega ali 1. bataljona Savinjskega odreda 2. grupe odredov; ti so se bili med napadi v Karavankah izgubili in čez nekaj dni poiskali zvezo z borci tega bataljona. (Med prebijanjem Kranjskega bataljona prek Podlublja in Košute so se od jedra med drugimi izgubil četni komandir Nace Kamšek-Kolja, Franc Derglin, Franc Askerc, Feliks Ceglar ter Slavka Sibila-Tončka in Lado Kunaver, ki sta se izgubila šele na Koroškem. Teh šest se je tedaj priključilo 2. bataljonu KO. Za ranjenega Askerca je Kamšek v neki hiši v Zgornjem Lomu dobil malo kruha in žganja.

Nadaljevanje

Dekle mu je srečna pomahala z roko, kar je pomenilo, naj še počaka. Stekla je v hišo. Mati, ki je le poslušala in natanko opazovala Nanko, je zaskrbljeno zavzdihnila:

»Tako drobcena je, ampak hoče vam pomagati. Bolj je pogumna, kot bi človek prisodil na pogled. Če vam lahko koristi, ji povejte, kaj bi morala napraviti. Marsikdo ji ne bo zaupal. Zase pa vam rečem: zelo odločna je. Včasih jo celo malo zanaša in trapa, kaj bi napravila. Takrat ji rečem: Katja, le počasi, saj bo še priložnost. Kot lahko presodim, veliko bomo morali še napraviti, da bo Nemce pobralo. Katja pa je neučakana. Skušali smo ji pomagati, da bi končala vsaj štiri gimnazije. Malo prehrka se nam zdi za kmetijo. Pa tudi bistra je, rada se uči. Vse so ji podrla. Dela v pisarni. Nič jo ne veseli. Pa mora, drugače jo pošljejo v Nemčijo.«

Katja se je vrnila s temno sivo, debelo volneno odejo. Srečna jo je ponujala Nanku, ki pa je stegnil roke in se branil darila.

»Potrebovali jo boste. Takšna odeja zmerom prav pride,« se je branil Nanko.

»Me hočete res užaliti,« je nesrečna zacepetala Katja. Prav malo je manjkalo pa bi od jeze zajokala. »Res ne smem ničesar napraviti za partizane?«

Nanko je ginjen kimal. Preletel je poslopja. To ni bogatija, se mu je znova razkrilo. Ampak hočejo pomagati upornikom. Sami, brez nagovarjanja.

»No, če res tako želiš dati, vzamem,« je v zadregi momljal Nanko. »Ne vem pa, kako bi se ti oddožil.«

»Veliko Nemcev pobij! Največ kar moreš, da bodo prej izginili in bomo spet svobodni. Mislim, da bomo po tej vojni boljše živeli,« je vzburljena, navdušena razlagala Katja. Za hip je premolknila in premišljala. Potem je v zadregi le povedala: »Če bi se namerilo, da ubiješ Nemca, snemi mu medaljo. To bi rada imela. Stričeva slika visi na steni. Mislim pa, da moramo imeti še nekaj, kar bo pokazalo, da nas švabi niso le onesrečili.«

Nanko je prikimal. Zdrnil se je, ko je zaslišal korake. Zagledal je gospodinjjo, kako je prihajala s košaro.

»Tole vzemi, če ne moreš ostati. Raje bi videli, da bi se odpočil na seniku.«

VINKO TRINKAUS

(ODLOMEK IZ ROMANA)

27

UPORNIKI

Naložil si je hrano v nahrbtnik, zvil odejo in jo privezal. Vse težji nahrbtnik, je ugotovil. Ampak zdaj sem pripravljen. Nekaj dni lahko iščem preživele tovariše. zahvalil se je, naročil pozdrave za gospodarja in hotel oditi. Katja pa je še zhalicala:

»Ogiasi se zanesljivo! Vse bom poizvedela!«

Kot bi v glasu zaznal žalost, ki ga je ganila. Kako čisto dekle, ga je spreletelo. Majhno, drobno, a najboljše. Kot bi se vsa dobrota skrčila, da bi bila močnejša.

Drugi dan, pod večer je odkril Suhija. Potegnjen, koščen partizan, ki so ga v četi ocenili za prestrašenega. Niso ga zbadali, ker so ugotovili, kako trpi, če kdo le namigne, da se boji. Slutili so, da bi bil rad pogumen, a mu to nekako ni uspelo. Padel mu je v objem in se razjokal.

»Nanko, ne zameri, da jočem. Ne povej tega nikomur. Ampak tako sem srečen, da vidim nekoga od svojih. Si me iskal?« je vprašal Suhi.

»Ne ravno tebe. Kogarkoli, ki je preživel in je morda ranjen. Iskala bova naprej.«

Suhi mu je v solzah prikimal. Gledal ga je tako občudujoče, da je postalo Nanku nerodno.

»Nanko, zdaj razumem, kaj je tovaršstvo. Toliko mrtvih si videl, tak hud boj doživel, ampak nisi hotel naprej. Hotel si pomagati. Nanko, saj veš, da nisem pogumen, ampak zelo hvaležen. Se nekaj bi te prosil: Ko se vrneva, izprosi, da bom s teboj. Vem, da si pogumen. Morebiti se tudi jaz navzamem vsaj nekoliko tvojega poguma. Da se ne bom počutil med vsemi kot črna ovca. Mi verjameš, da se hočem boriti. Ampak srce me je doslej še zmerom izdalo.«

»Kako si se prebil?« je zanimalo Nanko.

Suhi je dolgo premišljal. Ni upal precej povedati, kako je bilo.

»Veš, nisem se prebijal. Nisem upal teči proti tolikim strojnici. Saj so bile same strojnice. Zavlekel sem se med skale, prijel za grmičje, privezal s pasom in tako sem prikrit visel. Policisti so hodili pod mano, se pogovarjali. Nekajkrat so bili dobrih deset metrov stran od mene. Vsakič sem skoraj umrl. Zdaj se mi dozdeva, da je celo bolje. Manj se bojim,« je z olajšanjem povedal Suhi in ga preiskujoče ogledoval. Nato se je skrenjil in zavzdihnil: »Morebiti se mi to le dozdeva. V naslednjem boju se bo izkazalo, kako je v resnici. Nanko, bova skupaj?«

»Boval!« je obljubil Nanko. »Vse napravim, da bova skupaj.«

Iskala sta tovariše še ves naslednji dan in pojedla vsa hrano. Pod večer sta se oglasila na kmetiji. Po tem, kako so vsi planili iz hiše, se je Nanku razkrilo, kako nestrpno so ga čakali.

(nadaljevanje)

EDO TORKAR

IME MI JE BRIGITA

7

Oče je molče odložil očala in časopis in nejevoljno odrinil avor izpod nog, tako da je voda pljusnila čez rob in se je narežila luža na tleh. »No, pa pojdimo,« je rekel, ko se je oblekel in obul. »Jaz tudi! — Jaz tudi!« sta zakričala Andrej in Sonja, najmlajša člana naše družine, in kot bi mignil sta bila tudi onadva oblečena in obuta.

»Ceden fant, tale doktor,« je menila mama, ko sva ostali »ami doma,« čudno, da še ni oženjen... — »Saj ravno zato,« sem rekla jaz in zlezla na peč, da bi se spet lotila matematičnih načb. Učenje mi že prej ni šlo kaj prida od rok, zdaj pa sploh nič več. Slekla sem trenirko, si navlekla nase svoje najlepše zamenne hlače, si ovila šal okoli vratu, odpla psa z verige na dvorišče in stekla po zasneženi cesti v noč. Mama je nekaj zaklicala za mano, pa je nisem več slišala. Tudi vetra nisem čutila in tudi ne mraza, samo tekla sem in tekla, tako da me je še naš Taco komaj dohajal, ki je bil — takrat še — okreten in hiter pes.

Ujela sem jih na brvi čez Blatnik. Spodrsnilo mi je na zalelenih deakih in dvoje močnih rok me je prestreglo, da nisem padla. Zadržale so se dlje kot bi bilo neizogibno potrebno, a mele so pravico do tega in te pravice so se tudi dobro zavedale. »Hvala,« sem izdala. »Ni kaj,« je rekel glas iz teme.

In že smo bili pri mlinu. Doktor je odprl vrtna vrata in baterijsko svetilko posvetil v temo. »Tu,« je rekel. In res — v crogu svetlobe, ki jo je svetilka zarisala v sneg, je ležala čisto najhna srnica, ekoraž še mladič. Uboga živalca se je ob našem

prihodu vznemirila, po vsej sili se je skušala postaviti na noge in zbežati — toda zaman. »Dve sta bili,« je začel pripovedovati doktor. »Zavohali sta zelnate glave pod snegom in se skozi priprta vrata zmuznili noter. Ko sta me zagledali, je večji uspešno preskočil plot in pobegniti, manjša pa se je z zadnjimi parklji ujela v mrežo in obvisela na ograji.« — »Hrtenico ima zlomljeno, ustreliti jo bo treba,« je rekel oče, ko je videl kako srna s prednjimi parklji nemočno orje v sneg, medtem ko ji je ves zadnji del telesa ohromel. »Pojdi domov in mi prinesi puško,« je ukazal Andreju. »Vidve pa z njim, da vaju ne vidim več tukaj!« Te zadnje besede so veljale nama s Sonjo. Sonja je ubogala, jaz pa ne. »Tudi ti!« je zarohnel oče. »Ne,« sem zatrmoglavila. »Pojdi, če ti rečem!« — »Ne!« sem še enkrat z nogo zatopotala po snegu. Moj James Dean je z nasmeškom opazoval ta generacijski spopad. A po pravici povedano — vztrajala bi tudi, če njega ne bi bilo. Zmeraj sem hotela biti zraven, kadar so v vasi klali svinje, streljali odslužene pse in vodili zrebce h kobilam. In tudi kadar so se na vasi stegli fantje in so se dekleta z vršcem razkropila, sem jaz ostala in vztrajala do konca. Ne zato, da bi se naslanjala nad tujo bolečino in tujo krivdo, gnala me je slepa, nagonska želja, da bi zvedela, koliko lahko prenese moja občutljivost in da bi bila že vnaprej pripravljena na vse, kar bi tudi mene lahko nekoč doletelo.

Pojdimo v hišo,« je rekel doktor. In smo šli. V mlinu je bilo zdaj vse drugače, kot pred leti, ko smo se otroci igrali v njem slepe miši. Zidovi so bili sveže prebeljeni, tudi pod je bil nov, široka zakonska postelja, na kateri so se dolga desetletja spopinjali, rojevali in umirali vsi člani Merharjevega rodu, je bila pregrnjena s čistimi belimi rjuhami in novimi volnenimi odejami in kar tudi nisem spregledala — na postelji sta bila dva vzglavnika — eden na levi in drugi na desni strani... Slika Device Marije pa je izginila z zidu, tudi bohka ni bilo več v kotu, na komodi je stal gramofon, na stenskih policah pa so se namesto gospodinjske ropotije kopicile steklenice in knjige. Z debelimi očmi sem požirala to čudo, knjig je bilo najmanj za pol naše gimnazijske knjižnice. »Pa si že kaj prebral od tega, ali pa jih imaš samo za okras?« sem takoj prešla v napad, da bi prikrla svojo zadrego v tujem, vznemirljivem moškem okolju. »Vse,« je rekel doktor, »Kakšne celo po večkrat.« — »Potem pa si večji intelektualec kot zgledaš.« Doktor se je prižajal nasmehnil mojemu duhovičenju, si prižgal cigareto in vrgel lase nazaj (zdaj je bil spet ves tak kot James Dean v svoji najboljši

izdaji), oče pa me je grdo pogledal izpod namrščenih obrvi, ko sem izrekla besedo »intelektualec,« češ, to je pa že preveč, takih besed te pa jaz nisem učil. »Navihano hčerko imate,« je doktor pomežiknil očetu. »To pa to,« je pokimal oče in nič kaj dobre volje ni bil videti.

Jaz pa sem še kar naprej stala sredi sobe in z narejenim zanimanjem buljila v knjige. Vtaknila sem roke v hlačne žepce in se malo zvila v blokih, saj si nisem mogla kaj, da ne bi izkoristila priložnosti in svojemu Jamesu Deanu pokazala, kako tenka sem v pasu in kako imam kljub svojim rosnim petnajstim letom ritko že čisto po žensko zaokrogeljeno. Doktor je otrsel pepel s cigaretnice in stopil zraven mene. »Lahko ti katero posodim, če boš brala,« je rekel. »Res? Imaš kakšno o živalih? Najraje imam knjige o živalih — o tistih divjih, neukrotenih, ki ne potrebujejo človeka, da bi preživele in se mu ne pustijo ujeti...«

Srce mi je razbijalo v prsih, vznemirjeno od njegove bližine, ko sem to govorila, omamljala me je toplota, ki je prihajala od njegovega telesa in med vsemi drugimi vonji sem razločno zaznavala vonj po njegovi obleki, koži, lasih... Tako strašno me je imelo, da bi se naslonila nanj in zaspala na njegovih prsih — jaz, neukročena žival, ki se nikomur ne pusti ujeti...

Medtem se je vrnil Andrej s puško in strelivom. Vsi štirje smo šli na vrt. Doktor je svetil, oče je ustrelil. Srna je trznila in omahnila v sneg. Oči so ji osteklenele, iz gobca ji je pritekla kri. Velik rdeč madež se je napravil v snegu. Začutila sem doktorjev pogled na sebi. Tudi jaz sem ga pogledala. Nasmehnil se mi je. Jaz sem ga pa še kar naprej gledala naravnost v oči. Nasmeh mu je otrpnil na ustnicah, a pogleda ni umaknil. Tako sva se o vsem spoznavale, ne da bi spregovorila eno samo besedo.

Medtem, ko si je oče še zmeraj dajal opravka z mrtvo živaljo in jo tlačil v vrečo, da bi jo odnesel s sabo, sem stekla v hišo in vzela s police prvo knjigo, ki mi je prišla pod roke, ne da bi sploh pogledala naslov. »Do sobote jo bom prebrala. Boš doma?« sem kar najbolj nedolžno vprašala, dovolj potihem, da me oče in Andrej nista mogla slišati.

Oče je slednjič le stlačil srno v vrečo in si jo zadegal na rame, krvav madež na snegu pa je ostal. Prav tak krvav madež pa je ostal tudi na rjuhah v Merharjevem mlinu, ko sem naslednjo soboto prišla k doktorju, da bi mu vrnila izposojeno knjigo.

(nadaljevanje)

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Na 19. skupnem zasedanju zbora združenega dela, zbora krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora OS Radovljica, 23. septembra, so delegati na osnovi analize in poročil izvršnega sveta občinske skupščine presojali izvajanje resolucijskih določil o gospodarjenju v letu 1981. Razprava je bila osredotočena predvsem na gibanje gospodarstva, zlasti na težave v fizičnem obsegu proizvodnje, na izvozno problematiko, delitvena razmerja, vzroke za izgube v delovnih organizacijah, o naložbeni politiki ter na splošno in skupno porabo. Spregovorili so tudi o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka in o ugotovitvah iz analize trgovine, gostinstva in turizma. Vsi trije zbori so sprejeli odlok o obveznem radiofotografiranju prebivalcev v občini Radovljica, ki bo od 19. do 29. septembra 1981.

Izvršni svet OS Radovljica je na 159. seji, 15. septembra proučil analizo priliva diplomantov srednjih šol in kadrovskih potreb v občini v 1981. letu. Na osnovi predloga komiteja za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve je izvršni svet sklenil, da Zavod za urbanizem Bled izdela grafične priloge družbenega plana občine Radovljica za obdobje 1981-1985. Na seji so sprejeli odredbo o obvezni uskladitvi cen proizvodov s sprejeto politiko cen v 1981. letu in poročilo sekretariata za občo upravo in družbene dejavnosti o poteku postopka pred ustavnim sodiščem SRS glede dodatnih osebnih dohodkov občinskim inšpektorjem. Za izvedbo radiofotografske akcije občanov v času od 19. do 29. septembra je izvršni svet imenoval 11 članski odbor.

V veliki sejni dvorani skupščine je bila 14. septembra 8. seja občinske konference zveze komunistov Radovljica. Po pregledu uresničevanja sklepov 7. seje so podrobno razčlenjevali uresničevanje politike stabilizacije v občini Radovljica in sprejeli program nadaljnje aktivnosti komunistov v izvajanju nalog v gospodarstvu do konca 1981. leta. Sprejeli so program idejno-političnega usposabljanja članov ZK v šolskem letu 1981/82 ter sklep o oblikovanju stalnega 50 članskega sestava občinske konference ZK Radovljica.

Po družbenem dogovoru o načinu zagotavljanja in usmerjanja dela družbenih sredstev za pospeševanje izvoza, ki so ga podpisali izvršni svet OS Radovljica, vse občinske SIS družbenih in materialnih dejavnosti ter SDK podružnica Kranj, bodo do konca leta 1981 morali vsi podpisniki skupaj vplačati 16.313.000 din. Od tega bo izplačano iz proračuna občine 652.000 din, vse SIS pa bodo zagotovile 15.661.000 din, od tega 13.620.000 din SIS družbenih dejavnosti in 2.051.000 din SIS materialnih dejavnosti. Prvo četrtino so morali nakazati že 15. septembra, naslednje četrtine pa vsakega 15. v mesecu do konca leta 1981.

Izvršni svet OS Radovljica je na osnovi ugotovitev o gospodarskih gibanjih v občini in izhodišč, ki so jih sprejeli predsedniki občinskih izvršnih svetov na republiškem posvetovanju določil posamezne člane sveta za obiske v delovnih organizacijah, kjer so opravili razgovore o izvozno uvoznih nalogah. Spregovorili pa so tudi o pristopih k izdelavi občinske resolucije in planskih dokumentov za 1982. leto.

Na 2. seji skupščine občinske skupnosti socialnega varstva, 21. septembra, so delegati sprejeli pravilnik o pogojih, kriterijih in postopku uveljavljanja pravice do varstvenega dodatka kmeta-borca NOB. Potrdili so delovni program in finančni načrt skupnosti za 1981. leto, samoupravni sporazum o združevanju sredstev za dejavnost občinske in republiške

skupnosti socialnega varstva v 1981. letu, samoupravni sporazum in statut o ustanovitvi delovne skupnosti skupnih strokovnih služb SIS družbenih dejavnosti občine Radovljica ter pravilnik o delni nadomestitvi stanarine v občini Radovljica.

Na 17. zasedanju skupščine občinske skupnosti za zaposlovanje 9. septembra so delegati najprej obravnavali gradivo 16. zasedanja, ki ni bilo sklepno, nato pa so sprejeli družbeni dogovor o načinu zagotavljanja in usmerjanja dela družbenih sredstev za pospeševanje izvoza. Skupnost za zaposlovanje mora zagotoviti 141.000 din. Proučili so vloge za dodelitev Titovih štipendij mladim delavcem v občini in informacijo »Kaj lahko pričakujemo z zaposlovanjem letošnje generacije srednješolcev na Gorenjskem«. Pregledali so tudi podatke o gibanju zaposlenosti v razdobju januar-junij in brezposlenosti ob koncu julija 1981.

Koordinacijski odbor za boj proti alkoholizmu in narkomaniji pri predsedstvu OK SZDL Radovljica je na 3. seji, 16. septembra obravnaval poročilo o problematiki alkoholizma v občini in o opravljenih nalogah socialne službe in drugih organov za razreševanje teh vprašanj v 1980 in 1981. letu. Dogovorili so se o pripravi gradiva in nalogah članov odbora za republiško posvetovanje o alkoholizmu in narkomaniji, ki bo prihodnji mesec.

V republiškem centru za obrambno vzgojo v Poljčah je bilo 10. septembra delovno posvetovanje o aktualnih družbenopolitičnih in gospodarskih vprašanjih in nalogah komunistov v izvajanju politike stabilizacije v 1981. letu na Gorenjskem. Posveta so se udeležili sekretarji medobčinskega sveta in komitejev OK ZK gorenjskih občin. Udeležencem je med drugim govoril tudi član predsedstva CK ZKJ Andrej Marinc.

Odbor podpisnikov družbenega dogovora o varstvu, urejanju, vzdrževanju in postavljanju spomenikov in obeležij NOB pri OS Radovljica je na zadnji seji sprejel obsežen program letošnjih nalog. Med drugim je prioriteto določil obnovitev in ureditev spomenika žrtvam požgane vasi Radovna. Akcijo bodo izvajali strokovnjaki Zavoda za spomeniško varstvo Kranj. Predračunska vrednost obnovitvenih del, ki jih bo krila Kulturna skupnost Radovljica, znaša okoli 150.000 din. Vsa dela bodo sklenili do oktobra.

Iniciativni odbor za ustanovitev občinske turistične zveze Radovljica je na sestanku 10. septembra obravnaval prispele pripombe iz turističnih društev na osnutek statuta bodoče občinske turistične zveze. Seznani so se s spremembami in dopolnili statuta Gorenjske turistične zveze in sprejeli osnutek programa dela občinske turistične zveze Radovljica za leto 1982. Dogovorili so se o pripravi za volitve delegatov na ustanovno skupščino občinske turistične zveze, ki bo konec prihodnjega meseca.

Značilno za organiziranost trgovinske mreže v radovljiški občini je nadpovprečna razdrobljenost. V občini delujejo tri trgovske delovne organizacije: Specerija s sedežem na Bledu, Murka s sedežem v Lescach in Živila TOZD Trgovina Bled s sedežem v Kranju. Razen teh ima v občini svoje prodajalne že 33 OZD iz občine in izven občine. Po načinu prodaje je v občini 119 klasičnih prodajal, (vključno šest bencinskih črpalk), šest marketov, ena blagovnica, ena diskontna in 18 samopostrežnih prodajal ter 10 kioskov. Svoje t. i. industrijske prodajalne imajo v občini: LIP Bled, Almira Radovljica in Sukno Zapuže.

V zimskošportnem centru Zatrnik, ki ga upravlja Zavod za razvoj in napredek turizma Bled, so smučarjem in zimskim turistom na voljo štiri vlečnice in ena sedežnica v skupni dolžini

13.850 m z zmogljivostjo 4.120 oseb na uro. Pred petimi leti (1976) so prepeljali v zimski sezoni 441.169, lani pa že 977.475 potnikov. Podroben pregled pokaže, da so zatrniške žičnice izkoriščene v zadnjih petih letih več kot za dvakrat, vsako leto pa je naraščalo število potnikov v poprečju za 22 %. Poprečje zimskih dni s snežno odejo je na teh smučiških nad 85 dni, približno toliko kot v Kranjski gori, na Kobli in Zelenici.

Pri Šobcu je bilo v soboto, 19. septembra srečanje gorenjskih brigadirjev, ki ga je organiziral medobčinski svet ZSMS za Gorenjsko. Okoli 500 brigadirjev in brigadir, kolikor se jih je letos udeležilo mladinskih delovnih akcij je sodelovalo v razgovorih o dobrih in slabih izkušnjah z akcij in o nadaljnjih izgledeh prostovoljnega mladinskega dela na Gorenjskem. Najboljšim so ob tej priložnosti podelili priznanja.

Na prvo septembrsko soboto je 25 civilnih invalidov vojne iz vseh gorenjskih občin sodelovalo na delovni akciji urejanja okolice spomenika NOB v Srednji vasi nad Begunjami. Akcijo so organizirali v sodelovanju z občinskim odborom ZZB NOV Radovljica in KO ZZB NOV Begunje ter KS Begunje. Pri spomeniku nameravajo pripraviti prihodnji mesec srečanje vseh civilnih invalidov vojne na Gorenjskem.

Letošnje šole v naravi v obmorskih krajih se je udeležilo 460 učencev četrtil razredov vseh šestih osnovnih šol radovljiške občine in zavoda Matevža Langusa iz Kamne gorice. Pri tej obliki dela so jim nudile gostoljubje delovne organizacije LIP Bled, Murka-Lesce, Veriga Lesce, Plamen Kropa v svojih počitniških domovih. Učenci so se naučili plavati in se podrobno seznanili z značilnostmi naše obale in morja. Del stroškov na učenca okoli 600 din je prispevala občinska izobraževalna skupnost, del od 800 do 1000 din pa so prispevali starši.

Na mitingu koroškega kulturnopolitičnega glasila Kladivo 12. in 13. septembra v Šentprimozu v Podjuni, ki so ga organizirali napredni slovenski mladinci pod geslom »Za mir in razorožitev«, je sodelovala tudi osemčlanska delegacija mladih iz radovljiške občine.

Občinski odbor Rdečega križa Radovljica bo v sodelovanju s sekretariatom za ljudsko obrambo OS Radovljica začel izvajati jesensko zimski program strokovnega usposabljanja članov ekip civilne zaštite. Prvi 20 urni tečaj prve pomoči so organizirali za radovljiško območje 21. septembra v prostorih AMD Radovljica.

Sindikatske delovne organizacije Elan Begunje je v soboto, 12. septembra v Krpinu organiziral piknik (delavsko srečanje) s kulturnozabavnim programom, na katerega so povabili tudi delavce iz LIK Kočevje Elan - Brnca na Koroškem in člane pobratenege gasilskega društva Bukošek in svoje upokojece.

V lepem sončnem vremenu je ovčjerejska skupnost pri Kmetijski zadrugi Bled priredila v nedeljo, 13. septembra letos prvi ovčarski dan na Zatrniku. Dopolodne so ovčarji prignali na Zatrnik svoje trope s pašnikov, nakar so prikazali različna ovčjerejska opravila in striženje. Ocenjevalne komisije so ocenjevale pasme in najboljše nagradile. Popoldne so organizatorji pripravili družabno srečanje.

Na republiškem balinarskem prvenstvu v zbijanju, ki se ga je prejšnjo soboto v Velenju udeležilo 20 izbranih predstavnikov iz vseh osmih območnih zvez Slovenije, je Gorenjsko zastopal Tonec iz BK Lesce. Zasedel je razmeroma visoko sedmo mesto.

TEKMOVANJE GOZDARJEV, KMETOV IN VOZNIKOV TOVORNJAKOV ZA PREVOZ LESA

V nedeljo, 6. septembra, so konferenco osnovnih organizacij sindikata Gozdnega gospodarstva Bled in občinskega sveta zveze sindikatov Radovljica in Jesenice, priredili tekmovanje gozdarjev, kmetov in voznikov tovarnjakov za prevoz lesa na Mrzlem studencu na Pokljuki.

V otvoritvenih govorih je bil poudarjen namen takega tekmovanja in težaškega dela pri pripravi hlobovine in prevozu lesa s tovarnjaki v dolino, na mesta, kjer ga nadalje predelujejo.

Gozdni delavci-sekači so tekmovali v več disciplinah: snemanje in nastavitve krožne rezilne verige na ročni motorni žagi, razžaganje hlobovine, podžaganje hlobovine, klestenje vej na podrti smreki in

podiranje smreke na »balon«. V vsaki disciplini je komisija natančno merila čas, merila kote in globine posameznih rezov. V teh disciplinah tekmovanja je nastopilo 29 tekmovalcev, ki so bili razdeljeni po ekipah. Tudi kmetje-kooperantje, so imeli svojo ekipo in prosti delavci. Prvo mesto je dosegel Alojz Zalokar TOZD Pokljuka s 563 točkami, drugi je bil s 559 točkami Čedo Aleksič, TOZD Bohinj, tretji, z istimi števili

pa Franc Zorč TOZD Pokljuka itd. Rezultati po ekipah: prvo mesto TOZD Pokljuka (gozdarstvo), s 1.660 točkami, drugo mesto TOZD Gozdarstvo Bohinj s 1.540 točkami, tretje mesto TOK Kmetje s 1.539 točkami, četrto TOK-delavci s 1.513 točkami in zadnja ekipa TOZD Gozdarstvo Jesenice s 1.479 točkami. Soferji so tekmovali v nakladanju hlobovine na tovarnjak in postavljanje piramide v natančno označeni kvadrat. Piramido so postavljali iz razžaganih delov hlobovine. Prvo mesto je dosegel Miro Ambrožič s 344 točkami, drugo Drago Kobal s 332 točkami, tretje Stefan Biček s 330 točkami itd. Tekmovalo jih je enajst.

Prvi trije tekmovalci v posameznih disciplinah so prejeli diplome in pokale, vsi tekmovalci pa lepa praktična darila po lastni izbiri razstavljenih nagrad.

Sledila so še tekmovanja v zabavnih disciplinah. Pri zlaganju drv so sodelovale ženske. Med štirinajstimi tekmovalkami je dosegla najboljši čas Tilka Klinar v času 2.29 min. V tekmovanju pri pobiranju češarkov in prenos na določeno mesto pa so tekmovali otroci. Pri starejši skupini je imel najboljši čas 0,88 min. Janez Zalokar, pri mlajših s časom 1.10 minut pa Jadranka Klarič. Pri valjanju krivega surovega mesecnevega hlobo, pa je izmed 24 tekmovalcev dosegel najboljši čas Andrej Klinar v času 0,24 min.

Ta tekmovanja se vrstijo vsako leto. Lansko leto je bilo izvedeno v Bohinjski Bistrici, letos na Pokljuki in naslednje leto bo v Kranjski gori. Delo gozdarjev-sekačev je zelo naporno in zahtevno, toda mnogo lažje kot nekoč. Hlobovino ne lupijo več ročno, to opravi stroj na žagi, tople obroke malice jim pripeljejo na delovno mesto, stanujejo v sodobnih stanovanjih, na delo pa jih vozijo s kombiji. Vsi sekači - gozdni delavci, imajo priznan benificiran staž, toda kljub temu tovrstne delovne organizacije ne dobijo več mladih delavcev in domačinov, kajti sedaj je največ delavcev iz sosednjih republik, ki pa jim nudijo gozdnogospodarske organizacije vso sodobnost, kar jim seveda tudi pripada.

Z zadnjega nastopa šolanih psov na Jesenicah (Foto I. Kučina)

VABILO LASTNIKOM PSOV

Kinološko društvo Bled - tehnična komisija, je pričelo z jesenskim delom tečaja za šolanje psov. Tečaj je dvakrat tedensko in to ob sredah in sobotah s pričetkom ob 16. uri. Vaje tečajnikov so na društvenem prostoru v Lescach za trgovsko organizacijo Murka. Dostop je možen z avtomobilom.

Vse lastnike psov, zlasti tiste, ki imajo veselje do kinološkega dela, ki se želijo vključiti v GRS, v narodno in civilno zaščito vabimo, da se prijavijo za šolanje.

Šolnina je 2.000 din. Plačati jo je treba v dveh obrokih in to en obrok že na začetku tečaja, drugi obrok pa po preteku enega meseca. Prijavit se lahko vsako sredo na prostoru za šolanje ob 16. uri. Za šolanje morate biti primerno in športno oblečeni, za psa pa usnjeno vrvico dolžine 110 cm z verižno zadrgo.

Obvestilo naj bo za vse lastnike tudi premislek, da si lahko zagotovijo usposobljenost psa le s skupnim šolanjem in ne posamezno, kot si nekateri razlagajo šolanje. Psa mora lastnik navajati tudi na okolico, to je, na ljudi in druge pse - živali, da se prilagaja, da je od njih strpen in da sprejema v svoje okolje tudi druga bitja. Poleg večšinske poslušnosti, obrambe, napada in sledenja boste imeli priložnost, da se seznanite o boleznih psa, o preventivnem zdravljenju in z drugim, kar vsak lastnik potrebuje za nego svojega štirinožnega prijatelja.

Prijavite se za šolanje vašega psa, mi pa vam zagotavljamo, da boste z njim dosegli zaželjeni uspeh.

Nakladanje hlobovine na tovarnjak (Foto J. Ambrožič)

POHOD PIONIRJEV JUGOSLAVIJE PO POTEH TITOVEGA ROJSTNEGA KRAJA

Sredi meseca mladosti sem zvedel, da se bom udeležil pohoda pionirjev Jugoslavije po poteh Titovega rojstnega kraja. Bil sem srečen in vznemirljen. Pohod bi namreč zaključili v Beogradu, kjer bi obiskali hišo cvetja, kjer počiva tovariš Tito in se udeležili zaključne slovesnosti ob predaji štafetne palice.

Doživljajev s tega popotovanja ne bom nikoli pozabil. Pa naj pripovestim po vrsti.

V Ljubljani so nas predstavniki zveze prijateljev mladine lepo sprejeli. Tovariš predsednik nam je pojasnil vse o pohodu in poudaril, naj vseskozi vlada najstrožja disciplina. Določili so nam tudi mentorico, ki nam je odgovarjala na vsa vprašanja in pomagala ob različnih problemih.

Z avtobusom smo se odpeljali v Zagreb, od tam pa v Jastrebarsko, kjer so nas pionirji tamkajšnje šole sprejeli v pravkar zgrajenem pionirskem domu. Popoldne smo svečano formirali odred Bratstvo in enotnost, ki je bil sestavljen iz pionirjev iz Slovenije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Srbije, Makedonije, Črne gore, Vojvodine, Kosova in mesta Beograda. Proti večeru so nas porazdelili med domačine, ki so se prostovoljno javili, da nam bodo dali prenočišča.

Naslednji dan smo si ogledali Jastrebarsko in, s solznimi očmi počastili spomin naših vrstnikov, ki so umrli nasilne smrti v taborišču otrok. V to taborišče so zapirali otroke stare od enega do osemnajstih let.

Pred pionirskim domom smo zasadili drevesce v trajen spomin na naš pohod. Sledila je prijateljska športna tekma z osnovnošolci šole Mraović Simić. Po tekmi smo v vojašnici dobili kosilo. Po njem so nas z avtobusi odpeljali na grob Titovih staršev. Povratek je bil precej pozen. Sledil je kulturni program v pionirskem domu v Jastrebarskem. Vsaka delegacija je pripravila nekaj točk. Prižgali smo tudi taborni ogenj in okoli njega plesali kolo še pozno v noč.

Zjutraj smo se poslovili od prijateljev domačinov in se odpeljali na

Sljeme nad Zagrebom. Tam so se nam pridružili taborniki, ki so nas spremljali ves čas pohoda po Hrvatskem Zagorju. Ta dan smo precej pešali. Zvečer smo prišli v Stubico in se ustavili ob zgodovinski Gubčevi lipi. Prenočili so nas pionirji osnovne šole v Zaboku.

Naslednje jutro smo šli v Kumrovec v rojstno hišo tovariša Tita. Obiskali smo tudi dom borcev in mladine. Sledilo je športno popoldne in prijateljsko srečanje borcev in pionirjev ob tabornem ognju.

Peti dan pohoda smo se zbrali pred osnovno šolo v Zaboku in se poslovili od domačinov, nato pa se odpeljali v Zagreb. Ob 14.30 smo se z vlakom odpeljali v Beograd, kjer so nas nastanili v Pionirskem mestu. Utrueni od dolge vožnje smo hitro zaspali.

Sledil je dan, ki smo ga vsi najbolj nestrno čakali. Obleženi v svečane uniforme smo obiskali hišo cvetja.

Strmeli smo v zlate črke imena našega nepozabnega tovariša Tita. V tem trenutku so nam marsikaj povedale. Položili smo tudi venec in spomin na ljubljenskega predsednika počastili z enominutnim molkom.

Obiskali smo še muzej 25. maj, si ogledali odlikovanja, ki jih je tovariš Tito dobil od velikih državnikov, štafetne palice in kratak film o Titovih obiskih po neuvrščeni državi.

Zvečer smo na stadionu bili na centralni slovesnosti ob dnevu mladosti in predaji štafetne palice. Nepozaben dan!

Prišlo je tudi nezaželeno slovo. Na železniški postaji so se še isti večer od nas poslovili Makedonci, Bosanci, Vojvodinci in Črnogorci, pri pionirskem domu pa še Beograjčani. Naslednje jutro smo odšli še ostali. Ni bilo pionirja, ki ne bi potočil vsaj nekaj, čeprav skritih solza, ko se je moral posloviti od komaj pridobljenega prijatelja iz druge republike.

Andrej Palovšnik,
OŠ Karavanški kurirjev NOB
Koroška Bela

DRUŠTVENI PRAPOR TOLMINA NA JESENICE

Prvo nedeljo oktobra leta 1936, torej pred 45 leti, so imeli primorski emigranti na Jesenicah in okolici svojevrstni praznik. Na dvorišču gostilne Peklar so namreč posvojili prapor Rokodelskega bralnega društva s Tolmina, na katerega so pripeli trak z napisom »Primorsko emigrantsko društvo SOCA Jesenice«.

Ta prapor, katerega so več let skrivali v Tolminu, da bi ne prišel v roke fašistom, so spravili čez mejo v Jugoslavijo, kjer ga je nekaj časa hranil dr. Lavo Čermelj, prav tako kakor prapor Narodne čitalnice s Tolmina. Po sklepu zveze primorskih emigrantskih društev je bil, kot že omenjeno, dodeljen društvu SOCA na Jesenicah, drugi pa emigrantskemu društvu NANOS v Mariboru.

Dobro je znano, kako se je kmalu po prvi svetovni vojni ponovno razgibalo kulturno življenje na Primorskem. Obnavljali so društva, čitalnice, knjižnice in skoraj vsaka, še tako zakotna vas je imela svoje društvo. Ko pa je prišel v Italijo na oblast fašizem so nastopili težki časi in v letih 1926/1927 je bilo zatrito sleherni slovensko delovanje. Kvestura je zaplenila premoženje in vse, česar niso naši zavedni rojaki pravočasno poskrili in tako tudi večino praporov.

Letos poteka 100 let od kar je bilo leta 1881 ustanovljeno Rokodelsko bralno društvo v Tolminu in 120 let od tedaj, ko so leta 1861 osnovali v Tolminu Narodno čitalnico, društvi, ki sta mnogo prispevali h krepitvi narodne zavesti naših ljudi pod staro avstrogrško državo. Prapor Rokodelskega bralnega društva v Tolminu so razvili septembra leta 1906, ko je bilo v Tolminu veliko slavlje, katerega so se udeležili med drugim tudi Sokoli z Jesenic.

Udeležba ob tej slovesnosti je bila kar velika, saj so prišli primorski emigranti tudi z Bohinja, Radovljice in Gornjsavske doline. Z rok dr. Lava Čermelja je prapor sprejel takratni predsednik SOCE Jože Žabkar, ki je v svojem govoru poudarjal naš boj proti fašizmu in borbo za narodnostni obstoj našega naroda na Primorskem. Vse do začetka druge svetovne vojne je bil prapor, kot svetinja dobro spravljen in nekajkrat so se primorski rojaki s tem praporom udeležili sprevodov in manifestacij (ena slika o tem je v muzeju Zelezarne). Nekaj dni pred napadom nacistične Nemčije in fašistične Italije na Jugoslavijo, je bil prapor odnešen v Ljubljano, da bi bil takoj bolj na varnem, vendar ga po vojni ni bilo mogoče več izslediti.

V tolminskem Zborniku z leta 1956 v sestavi Marije Rutar lahko preberemo tudi tole: »Po letu 1848 je novo življenje zajelo tudi Tolminsko. Dih svobode je zavel preko dežele ob Soči in slovenska beseda je planila živa in vendar na dan, kakor so jo zvesto ohranili v sebi in svojih običajih od prihoda Slovencev v ta ozka podolja sredi svetlih gora. Leta 1849 je zavračajo tolminski žužani novo srenjsko postavbo deželnega poglavarstva v laškem in nemškem jeziku. Kaj nas viksi gospodje za Nemce ali Lahe deržati mislijo? Ali so se tako malo zemljopisna vadili, da še zdej slovenskega sveta ne poznajo.«

AKTIVNOST JESENIŠKIH INVALIDOV V MEDNARODNEM LETU INVALIDOV

V letošnjem mednarodnem letu invalidov so člani Društva invalidov Jesenice še povečali obseg svoje aktivnosti in dejavnosti. Na zadnji seji izvršnega odbora so med drugim obravnavali program izvršenih akcij v zadnjem obdobju, pogovarjali pa so se tudi o nalogah, ki jih čakajo v jesenskih mesecih.

Spregovorili so o pripravi na skupščinske volitve prihodnje leto. Imenovali so posebno komisijo, ki bo evidentirala aktivne in delovne člane za opravljanje različnih funkcij.

Prav tako bodo člani jeseniškega društva invalidov skupaj z aktivnim invalidom v Zelezarni spregovorili o gradivu za tretjo konferenco Zveze sindikatov Slovenije - Vloga in

naloge sindikatov pri uveljavljanju delavcev kot nosilcev socialne politike in zagotavljanju socialne varnosti.

Zbrane pripombe bodo posredovali Zvezi društev invalidov Slovenije.

Socialna komisija pri društvu bo zbrala in obravnavala predloge za enkratno finančno pomoč pri nabavi ozimnice.

Jesenški invalidi so se v soboto, 19. septembra, udeležili množične plavalno-manifestativne prireditve v Dolenjskih Toplicah, ki jo je organizirala Zveza za rekreacijo in šport Slovenije. Ogledali so si tudi Bazo 20 v Kočevskem rogu.

J. R.

Jesenice - Plavž (Foto I. Kučina)

V SLOVO JANEZU PONIKVARJU

Čeprav smo zadnje mesece vedeli, da načenja bolezen klenega moža, upornega duha, volje in želje po življenju, je moral kloniti pred zakoni narave. Njegova smrt nas je pretresla še toliko bolj, ker smo pevci pod njegovim vodstvom prepevali celih štirinajst let.

Janez Ponikvar je bil vdan lepi slovenski pesmi skoraj do zadnjega dne. Zadnjikrat je dirigiral svojim pevcem na letošnji proslavi za občinski praznik v domu upokojencev. Čeprav je rahlo bolan je z veseljem prihajal med nas iz Kranja, kjer je zadnja leta stanoval.

Janez Ponikvar se je rodil leta 1906 v Cerknici in je vse svoje življenje namenil svojemu poklicu, amaterskim gledališkim deskam, glasbi, poučevanju in vodenju pevskih zborov.

Bil je sin velike kmečke družine in zato so skušali starši dati svojim otrokom poklic. Obiskoval je orglarsko šolo in jo po treh letih uspešno končal. Šola ni usposabljala samo za orglarje, ampak tudi za različna administrativna dela in za družbeno-kulturno življenje v mestu ali na vasi.

Življenjska pot ga je leta 1936 zanesla pod mogočino steno naših Julijcev - na Dovje. Dobil je službo tajnika, orglarja in še druge obveznosti na tamkajšnjem odru amaterjev.

Vestno in predano je izvrševal svoje obveznosti, ki jih je narekovala služba, v prostem času pa je zbiral in poučeval še pevski zbor vse do vojne vihre leta 1941. Neusmiljeno kolo druge svetovne vojne ga je vrglo najprej v begunjske zapore in nato v taborišče Dachau, kjer je prebil dolga tri leta. Po vojni se je vrnil izčrpan na Dovje k svoji družini in ljudem, ki so ga vsa vojna leta zelo pogrešali. Nato je opravljal vsa

leta delo občinskega tajnika v Mojstrani oziroma zadnja leta pred upokojitvijo delo referenta na občini Jesenice.

Po upokojitvi je bil še vrsto let honorarno referent za stanovanjska vprašanja. Poleg tega ni nikdar pozabil na lepo slovensko pesem. Vsa leta po vojni je bil pevovodja pevskega zbora Jaka Rabič na Dovjem.

Po preselitvi na Jesenice se je vključil v pevski zbor Jeklar, zadnjih štirinajst let pa je vodil pevski zbor Društva upokojencev na Jesenicah. Veselili smo se letošnje proslave pevskega zbora društva upokojencev, ki bo slavil v oktobru 20 let obstoja, toda praznovati ga bomo morali brez pevovodja, ki nas je naučil toliko novih pesmi. Pod njegovim vodstvom je zbor vidno napredoval in dosegel med zbori družtev upokojencev zavidljivo raven. Z njim smo se letos že sedmič udeležili srečanja pevskih zborov Gorenjske, republiškega srečanja in bili že sedmič na taboru v Stični. Pod njegovo sigurno taktirko je zbor prepeval v domu društva upokojencev, v občini Jesenice in drugod, zato bodo spomini nanj zelo lepi in trajni. Za svoje delo je dobil več priznanj, kar je dokaz njegove sposobnosti, vestnosti na kulturnem področju ter vdanosti lepi slovenski glasbi. Zapustil nas je mož, ki je mnogo prostega časa in znanja daroval za jeseniškega delavca, slovenski narod in njegove pesmi.

Odšel je, ostajajo spomini in njegovo delo. Janez Ponikvar, hvala ti za tvoje delo. Tudi mi bomo zagotovo šli za teboj, toda dokler smo zdravi, bomo še dolgo prepevali pesmi, ki si nas jih naučil in spomin nate bo tako med pevci ostal živ.

Jesenški pevci

UTRINKI S KOMPASOVEGA NAGRADNEGA IZLETA

Kaj je lepšega, kot na začetku šolskega leta sprejeti sporočilo, da si nagrajenec kakega natečaja. V četrtek je taka vesela novica presegla učence osnovne šole 16. december Mojstrana: na Kompasovem literarnem nagradnem natečaju Moj kraj - moj svet smo bili nagrajenci tudi trije učenci naše šole: Alenka Hrastar, Tomaž Pšenica in jaz. Z velikim veseljem smo sprejeli vabilo na izlet z avionom po domovini. Nestrpno smo šteli dneve in ugrabili, kam se bomo odpeljali.

Končno je prišel dan, ko smo se zbrali na letališču Brnik. Bili smo veseli, radovedni in tudi nekoliko preplašeni, saj smo se vsi trije prvič peljali z letalom. Vodiči Kompas so nas pozdravili in čestitali za uspeh, nato pa so nam povedali nekaj podatkov o izletu.

Vožnja z letalom DC-9 je bila zares veliko doživetje. Ko se je težka jeklena ptica dvignila v nebo, me je prevzel veličasten občutek. Kako lepo je leteti visoko nad zemljo in kako lepa je naša pokrajina z zraka. Majhne vasi, prepletene z belimi cestami in bistrre reke med njimi, obdelane njive in travniki, širni gozdovi! Letalo je naredilo krog in nato letelo proti jugu. Pokrajina se je spreminjala in na lepem se je vse pod nami spremenilo v kupolasto megleno morje. Kot bi se pod nami kopicila sladka točena smetana. Komaj smo si ogledali notranjost letala in pilotovo kabino, že smo se začeli spuščati na letališče Pulj.

Po pristanku v Pulju smo si ogledali kulturno-zgodovinske posebnosti mesta. To staro rimsko mesto se ponša s številnimi spomeniki: ogledali smo si Herkulova vrata, rimski amfiteater, ki je lahko sprejel 30.000 ljudi in je bil prizorišče velikih iger. Opazili smo, da je zdaj mesto zelo razvito in je postalo kulturni in gospodarski center Istre.

Po ogledu Pulja smo se odpeljali v Rovinj, ki je verjetno najbolj slikovito istrsko mesto. S čolnom smo se odpeljali do privlačnih otokov Katarina in Crveni otok, kjer so še ostanki zgradb iz rimskih časov.

Iz Rovinja smo se odpeljali mimo Limskega kanala v Vrsar, kjer so nam ponudili pravo primorsko kosilo z obilico rib, lignjev in rakov. Navdušeni smo si ogledali tudi največje istrsko turistično središče. Po reč in turistični naselji Zelena ter Modra laguna. Plaže so bile kljub jesenskemu času še polne navdušenih kopalcev in sprehajalcev in tudi športna igrišča so bila še vedno zasedena.

Proti večeru smo se ustavili v pristanišču cvetja - Portorožu. Mesto svoje ime dolguje bujnemu cvetju in zelenju, tako da se tudi veliki hoteli skrijejo med velikimi drevesi in negovanimi parki.

Zvečer nas je sprejela Lipica in hotel Maestoso nam je zagotavljal prvovrstno udobje, kakršnega nismo vajeni. Po obilni večerji smo kmalu zaspali, saj smo bili prepolni novih vtisov. Zjutraj nas je iz spanja prebudil telefon, ker so nas že čakali reporterji RTV Ljubljana. Pripovedovali smo jim o svojih vtisih; nekaj učencev pa je prebralo tudi

svoje nagrajene spise. Po prijetnem razgovoru smo si z zanimanjem ogledali še kobilarno in se odpravili v Škocjanske jame. Ležijo v značilnem kraškem okolju v senci stoletnih dreves. Vsi smo bili navdušeni nad lepoto kamnitih cvetov, ki nikoli ne zagledajo sonca. Samo reke prinašajo na dan odsev podzemskih biservov.

Naše prijetno potovanje smo zaključili v Kompasovem hotelu v Ljubljani. Spoznali smo veliko novih krajev, spoznali nekaj učencev z ostalih slovenskih šol, navezali stike. Pridobili pa smo še nekaj večjega - veliko željo po potovanjih, po spoznavanju novih velikih svetov in majhnih skritih kotičkov naše domovine.

Maja Košir, 6. r. - literarni
krožek osnovne šole
16. december Mojstrana

GOBARSKA RAZSTAVA

V petek, 18. septembra, so v osnovni šoli Tone Čufar odprli gobarsko razstavo. Razstavili so okoli 100 vrst gob. Nabrali so jih v okolici Jesenic. Ta razstava nas je poučila o užitnih in strupenih gobah ter o njihovih značilnostih. Razstavo so pomagali urediti člani turističnega podmladka. Učenci, ki so doma v Planini pod Golico, so prispevali nekaj vrst gob.

V okviru prireditve je bilo tudi tekmovanje članov gobarske družine v balinanju, ki se je odvijalo v Bazi na balinarskem igrišču. Najboljše ekipe so prejele tudi medalje. Tekmovalje je potekalo pod okriljem Planinskega društva Jesenice.

V nedeljo, 20. septembra, so v popoldanskem času člani gobarske družine priredili tradicionalni gobarski piknik.

Snežana Balažič,
novinarski krožek
COŠ Tone Čufar

DOPISUJTE V ZELEZARJA

NA JESENICAH POTEKA AKCIJA »BREZHIBNO VOZILO JE VARNO VOZILO«

V tem tednu na Jesenicah poteka akcija »brezhibno vozilo je varno vozilo«, ki je organizirana z namenom, da se izboljša prometna varnost na naših cestah. Akcija poteka tako, da pri jeseniškem vizitorju (po novem Integralu) brezplačno pregledujejo osebna vozila oziroma opravijo tehnični pregled.

Pri tem odgovorni delavci za tehnične preglede pregledajo najosnovnejše sklope, ki vplivajo na varnost prometa, in sicer delovanje zavor, krmilnega mehanizma, svetlobno-signalnih naprav in gum. Ob tehničnem pregledu pa voznikom pomagajo tudi z različnimi nasveti, opozorijo na napake na vozilih in delijo propagandno gradivo.

V ponedeljek, 21. septembra, prvi dan akcije, je na brezplačni tehnični pregled pripeljalo svoja vozila 16 voznikov, vsi z Jesenic. Akcija traja še danes, 24. in jutri 25. septembra. Vozniki lahko pripeljejo svoja vozila na brezplačen tehnični pregled oba dneva od 12. do 15. ure.

J. R.

USPEŠNE VAJE GASILCEV V MOJSTRANI

Člani Gasilskega društva Mojstrana so prejšnji terek izvedli nočno vajo gašenja novih blokov v Mojstrani. Vaja, ki so jo pripravili v okviru rednega usposabljanja in preverjanja znanja, je dobro uspela.

V nedeljo so gasilci pripravili še eno vajo, in sicer na objektu samopostrežne trgovine v Mojstrani. Ob tej priložnosti so gasilci poklicne in reševalne čete železarne Jesenice prikazali tudi delovanje Magirus lestve. V akciji so sodelovali člani in mladinci Gasilskega društva Mojstrana, desetina gasilcev LIP Bled - TOZD Mojstrana in člani Gasilskega društva Dovje.

Po vaji so gasilci pripravili še tovariško srečanje, ki so se ga udeležili člani društva in drugi prebivalci.

Gasilci iz Mojstrane tudi obnavljajo orodništvo v svojem gasilskem domu.

J. R.

OSMO SREČANJE PIHALNIH ORKESTROV

Po programu komisije za kulturo pri koordinacijskem odboru sindikata SOZD Slovenske železarnice je bilo letos že osmo srečanje pihalnih orkestror SOZD Slovenske železarnice, ki so ga tokrat organizirali v železarni Štore. Kot na številnih srečanjih doslej so tudi na tem srečanju sodelovali štirje pihalni orkestri, in sicer: pihalni orkester ravenških železarjev, pihalni orkester jeseniških železarjev, pihalni orkester Veriga iz Lesc in domačin in organizator, pihalni orkester štoreških železarjev.

Letošnje srečanje smo iz običajnega spomladanskega termina morali premakniti na september zaradi številnih obveznosti orkestror in tudi drugih prireditelj. V okviru SOZD. Razen tega je pri organizaciji povzročala velike težave tudi neusklajenost koledarja delovnih in prostih sobot, kar zmanjšuje možnosti kulturnih in športnih srečanj in drugih manifestacij delavcev združenih v SOZD Slovenske železarnice. V prihodnjem letu moramo doseči večjo usklajenost pri načrtovanju prostih sobot in omogočiti normalno izpolnjevanje načrtovanih in sprejetih programov in na ta način zmanjšati odsotnost z dela na minimum.

Kljub vsemu smo se godbeniki zbrali v soboto, 19. septembra, kmalu po 8. uri zjutraj na Štandrovem trgu v Celju. Kar 183 godbenikov s Koroške, Štajerske in Gorenjske se je zvrstilo v pisani paleti barv uniform in instrumentov na stopnišču pred spomenikom padlih. Po uvodnem pozdravu so predstavniki vseh

štirih orkestror ob intoniranju posmrtnih koračnice položili venec k spomeniku žrtvam za svobodo. Nato je kustosinja muzeja podala kratek oris zgodovine Celja in njegov razvoj. Sledila je tradicionalna parada orkestror po celjskih ulicah. Ob 10.10 so orkestri prikorakali na prizorišče kulturnega programa srečanja na rokometnem igrišču v Štorah, ki je bilo za to priložnost svečano okrašeno.

Predsednik pihalnega orkestra štoreških železarjev je v pozdravnem govoru odprl srečanje. O pomenu srečanja je nato spregovoril še predsednik osnovnih organizacij sindikata železarnice Štore in predsednik koordinacijskega odbora sindikata SOZD Slovenske železarnice Franc Košak.

Med številnimi poslušalci so bili tudi predstavniki Zveze sindikatov SR Srbije in 100 delavcev iz Rahovice, ki so bili v tem času v Štorah.

Pred nastopom so se godbeniki spomnili tudi nedavno preminulega

člana pihalnega orkestra Veriga iz Lesc Vinka Mraka, ki je tragično preminil pri opravljanju delovnih dolžnosti in njegov spomin počastili z enominutnim molkom.

Sledil je nastop posameznih orkestror.

Prvi se je predstavil pihalni orkester štoreških železarjev, ki je pod vodstvom Franca Zupanca, zaigral Adamičovo koračnico TRA-TA-TA in overturo Gvida Učakarja Konjuh planinom.

Sledil je nastop pihalnega orkestra jeseniških železarjev pod vodstvom Ivana Knifca. Predstavili so se s Savnikovo koračnico Herojem Tare in zabavno selekcijo Pet minut s Cole Porterjem.

Za njimi se je predstavil pihalni orkester ravenških železarjev pod vodstvom Alojza Lipovnika. Zaigrali so koračnico J. Ewerta RTV in zabavno selekcijo Cees Vlaha Happy sound selection.

Kot zadnji so zaigrali godbeniki iz Lesc. Pod vodstvom dirigenta Branka Lacha so zaigrali koračnico Povnovskega Rabotnički in Kolditzovo zabavno selekcijo Lepa Italija.

Kot vedno je sledil skupni nastop vseh štirih orkestror, ki so pod vodstvom Franca Zupanca železi zaigrali tri koračnice. Močna ploha, ki je pokvarila slovesen zaključek, je prekinila nastop, vendar so orkestri zaigrali dve koračnici. Res škoda, da je vreme pokvarilo zaključek prireditelj, organizatorjem pa povzročilo nemalo skrbi glede popoldanskega dela srečanja. Po kosilu v domu železarjev na Teharjih smo se poslovili od godbenikov iz Lesc, ki so morali odpotovati v Umag, kjer so sodelovali na tamkajšnjem prazniku trgovcev. Ostali smo se odpravili k jezeru na Trahni, kjer je bil drugi del srečanja. K sreči se je nebo razvedrilo, tako da smo godbeniki in ostali gostje v prijetnem razpoloženju preživeli popoldne. Gostitelji so organizirali rekreacijsko tekmovanje v ribolovu in streljanju. Na teh tekmovanjih so imeli največ uspeha ribiči in strelci pihalnega orkestra jeseniških železarjev, drugi so bili domačini, tretji pa ravenški godbeniki. Proti večeru smo se poslovili in odpeljali na svoje domove.

Ob koncu naj poudarim, da je bilo to srečanje ponovni dokaz o pomembnosti takih manifestacij. Godbeniki se počutimo kot družina, kot bi bili vedno skupaj, tako pri delu kot v prostem času. Dogovarjamo se o delu v bodoče, o problemih, ki nas tarejo in še in še. To je dejansko zblíževanje in spoznavanje. Vsi smo bili enotnega mnenja, da tako obliko sodelovanja obdržimo tudi v bodoče. Organizatorju gre tudi tokrat zahvala za dobro organizacijo in za pestrejši popoldanskega srečanja z rekreativnim tekmovanjem. Kljub težavam z vremenom so naredili vse, da smo se prijetno počutili in predstavili tudi del našega amaterskega kulturnega delovanja.

Prihodnje srečanje bo naslednje leto na Jesenicah. Potruditi se bomo morali, da bomo enako dobri organizatorji in domačini, kot so bili tovariši iz Štor.

Razstava slik Stane Sluga bo na Jesenicah odprta do vključno 2. oktobra vsak dan od 9. do 12. in od 16. do 19. ure.

ŠOLA V NARAVI UČENCEV ČETRTH RAZREDOV OŠ PREŽIHOV VORANC

Po prvem tednu pouka v šolskih klopih nas je morje zvalo v šolo v naravi. Odpeljali smo se v pričakovanju novega okolja. Med potjo smo si ogledali pristanišče Koper in obmorsko mesto Piran z zelo zanimivim akvarijem.

Vso pot nas je pozdravljalo sonce in tudi v naslednjih dneh smo imeli srečo z vremenom. Že prvo popoldne smo začeli s šolo plavanja. Bili smo razdeljeni v skupine plavalcev – 34, polplavalcev – 26 in neplavalcev – 20 učencev. Zelo smo se trudili, da bi izpopolnili znanje plavanja. Uspeh ni izostal, za kar pa se moramo zahvaliti tudi našim tovarišicam vaditeljicam. Tekmovalni kriteriji ob zaključku so bili ostrti, a smo kljub temu priplavali: devet zlatih značk, 41 srebrnih in 29 bronastih značk.

To pa ni bilo naše edino delo. Spoznali smo življenje v morju in ob

morju, značilnosti pokrajine in podnebja. S turistično ladjo smo se peljali v Poreč, kjer smo videli naj-sodobnejše ladje. Vsak dan smo imeli pouk, ki je bil zanimiv, ker smo si vse lahko ogledali in se o tem pogovarjali.

Skrbeli smo za red in čistočo v naših hiščah. Malo smo tudi pogrešali naše mamicе, očete, brate in sestrice. Nekateri smo bili prvič sami od doma. Ker pa smo bili v družbi s sošolci, smo tudi to težavo premagali.

Za zaključek smo se ustavili še v lepi Postojnski jami. Polni novih vtisov in znanja smo se vrnili na Jesenice, kjer so nas starši že težko pričakovali. Radi se spominjamo življenja v šoli v naravi.

Učenci novinarskega krožka
4. razredov COŠ Prežihov Voranc

Šola v naravi (Foto J. Rabič)

S FOLKLORISTI DU JAVORNIK-KOROŠKA BELA SMO ŠLI V CRIKVENICO

14. septembra: Pusto jesensko jutro. Iz sivih kopastih in težkih oblakov so se neprestano zlivale na nas nove in nove plohe dežja, ko smo čakali od Plavža do Koroške Bele na prihod Viatorjevega avtobusa, da nas je popeljal proti Crikvenici, kjer smo nameravali preživeti nekaj sončnih dni. Toda tudi ob prihodu na končni cilj – v počitniški dom železarnice Jesenice, nas je sprejela sivkasta koprena temnih oblakov, vendar nas to ni motilo, saj je bil zato sprejem v domu zelo prisrčen, poleg dobrega kosila in dobro razpoložene, vesele družbe izletnikov.

Popoldne smo si ogledali mesto z že dokaj praznimi hoteli ob obali. Da pa bi bilo v našem domu živahnejše, je folklorna skupina našega društva že kar prvi večer pripravila program popestren s pevskim zborom vseh sopotnikov. Za »ogrevanje« ob že hladnem večeru na domski terasi so poskrbeli ansambel Veseli upokojenci, člani folklorne in šaljivi ples z metlo.

15. septembra: Pozdravila sta nas sončno jutro in mirno morje. O velikem naliivu prejšnjega dne, ki je bil izrazito viden tudi na crikveniških ulicah, nobenega sledu več.

Pretežna večina dopustnikov je izkoristila lep in topel dan za sončenje, nekateri tudi za kopanje v morju ali za lenarjenje.

Zvečer je čakal folkloriste nastop, tokrat v narodnih nošah s celotnim, »ta zaresnim«, plesnim programom pred domom Železarjev, ki nam je nudil gostoljubje. Veseli zvoki harmonike in kitare so privabili gledalce in poslušalce izmed mimoidočih sprehajalcev in gostov iz sosednjih hotelov. Našemu vabilu so se radi odzvali, prišli na domsko teraso in pazljivo sledili izvajanju programa folklorne skupine. Kamere so »skripale«, fleši bliskali, gledalci navdušeno ploskali. Čas pa še ni bil primeren za sponke. Upravnik doma je bil zadovoljen, pa so folkloristi zaplesali tudi z gledalci, kar jim je bilo izredno všeč.

16. septembra popoldne je bil izlet v Novi Vinodolski, seveda spet v narodnih nošah. Mesto je še iz 13. stol., danes pa so zgrajene še mnoge nove stavbe. Ko so zaplesali na glavnem trgu, so začeli prihajati ljudje z vseh strani. Največ je bilo turistov: Nizozemcev, Francozov in Nemcev, domačini so bili na delu, odpirala so se okna in število gledalcev se je neprestano večalo. Mnogi so obžalovali, da ne more skupina nastopiti tudi zvečer, toda vezal jih je že dogovor s sosednjim hotelom. Tudi tu so bili na delu fotografi, gledalci pa so se tudi zanimali za izdelavo narodnih noš, originalnost vezenih motivov na avbah itd., posebno Nizozemci. Pa tudi mize so se začele polniti z »zahvalami« gostoljubnih gledalcev. Z njimi so zaplesali kar po ulici in nastalo je pravo ljudsko ranjanje. Žal le za krajši čas, ker se je bilo treba vrniti h kosilu.

Sončno popoldne nas je spet zvalo k morju. To je bil le kratek odmor za vedno-aktivno folklorno skupino, saj jim je bilo še bolj vroče. Mi smo bili v marsičem na boljšem, vendar smo se jih krepko držali, saj, »kjer je godba, tam je ples, tam smo bili največkrat tudi mi vmes.« Kdo bi mislil na leta, kdo na težave, mi sami si moramo napraviti življenje,

če že ne gre vedno lepo, pa vsaj znošno. Pa so si naši folkloristi privoščili kanček odmora na vročem popoldanskem soncu, nista jih pa zapustila živahnost in smeh, čeprav so nabirali moči za nov nastop. Resnično občudujem njihovo vztrajnost, neizčrpanost in močno voljo, saj so nekatere osebne izkaznice izpolnjene že kar s častitljivimi rojstnimi letnicami, ki jih pa kot plesalci ne priznajo.

Po okusni večerji smo tega dne v toplem obmorskem večeru spremljali skupino v hotel Riviera – Danica. Veliki plakati hotelske uprave so že ves dan vabili mimoidoče in goste na večerni folklorni nastop, pa je bilo zato na hotelski terasi zbrano že lepo število gledalcev, med njimi tudi dosti Nemcev in Avstrijcev. Z zanimanjem in ploskanjem so jih pozdravili že ob prihodu na plesišče. Navdušila jih je lepota slovenske folklorne in gorenjske plesi so »vžgale«. Tudi zapeli so. Nastop so zaključili s kolom Jugoslavija, ki je vzbudilo veliko navdušenje gledalcev, nakar je ansambel Veseli upokojenci, ki je neutrudno sodeloval in spremljal vse nastope, urezal še za ples. Bilo je veselo, da le kaj, največ smeha pa je vzbudil spet ples z metlo. Vsemu programu so prisostvovali tudi člani hotelske uprave z direktorjem, ki je obžaloval, da že odhajamo, saj bi bili s takim nastopom povsod dobrodošli. Ura je bila že pozna, ko so se nastopajoči utrjeni, pa vendar zadovoljni vrnili v dom.

17. september: Zadnji dan letovanja. Sončno jutro, sončno razpoloženje. Le prehitro smo zvedeli, da moramo sprazniti sobe, kajti na poti so bili že člani jeseniškega društva upokojencev.

Dopoldne smo preživeli na plaži, ki je izredno lepa, ob kavici ali pokušnji kozarčka dalmatinskega vina. Tako smo pričakovali nove »letoviščarje«, člane DU Jesenice in jih končno tudi pričakali. Brez šale seveda ne bi bilo prijetno, zato je bil tudi naš sprejem članov sosednjega društva temu primeren! Nato vesele, stisk rok, pozdravljanje!

Po kosilu na terasi še skok v morje, zadnji skupni ples, zadnja skupna pesem in avtobus je že začel sprejemati povratnike. Po nekajurni vožnji smo se srečno vrnili domov. Udeleženci letovanja, člani Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela, se toplo zahvaljujemo železarni Jesenice, ki nam je omogočila v dneh od 14. do 17. septembra bivanje v njenem počitniškem domu v Crikvenici in celotni upravi, predvsem prijaznemu strežnemu osebju in dobrim kuharicam, saj smo vračali le prazne krožnike.

Najlepše se zahvaljujemo tudi vodji folklorne skupine DU Javornik-Koroška Bela Gabrijeli Peternelji in njegovi ženi Cilki za organizacijo izleta, pripravo nastopov in stalno skrb za lepo in prijetno počutje slehernega izmed nas. Zelim jima še naprej veliko ustvarjalne delovne vneme in uspešnega dela s soplesalci in sodelavci. Njima in vsem članom folklorne skupine ter godbenikom ansambla Veseli upokojenci še dosti sončnih dni z dobrimi nastopi. Lepo nam je bilo med vami. Hvala!

JT.

OB OBLETNICI SMRTI FRANCETA BEVKA

Letos 17. septembra je poteklo 91 let, odkar se je rodil in 11 let, od kar je umrl pisatelj France Bevk.

Rodil se je 17. septembra 1890 v Zakojci pri Cerknem na Goriškem. Po končani osnovni šoli je postal trgovski vajenec. S sedemnajstimi leti pa je šel na učiteljsko pripravništvo in v učiteljsko. Po končani maturi je učiteljeval v domačih hriboh, a ga je prva svetovna vojna odtrgala od šole. Med vojno so ga preganjali, po vojni pa je kljub fašističnemu pritisku živel v Gorici, kjer je urejeval slovenske revije, pisal in bil nekaj časa tudi ravnatelj Narodne knjižarne. Večkrat je okusil fašistične zapore in konfinacijo. Leta 1943 je pobegnil iz gorških zaporov v partizane in postal eden pomembnejših voditeljev narodnoosvobodilnega gibanja v Slovenskem Primorju.

Bevkovo literarno delo je zelo obsežno. Napisal je: povest Kresna noč, avtogigijo Znamenja na nebu (z nadaljevanjem Človek proti človeku), Ljudje pod Osojnikom, Veliki Tomaž, Železna kača. Njegovo najpomembnejše delo je prav gotovo roman Kaplan Martin Cedernac, ki prikazuje trpljenje in boj slovenskih ljudi po fašizmu za obstanek. Pisal je tudi za mladino in otroke. To so: Jagoda, Lukec in njegov škorec, Pastirci, Pestrna, Grivarjevi otroci, Tonček, Črni bratje, Mali upornik, Tatič ter črtice Otroška leta in Zalučene oči. V teh zgodbah so glavni junaki predvsem otroci.

Do svoje smrti je živel v Ljubljani. Umrl je na svoj 80. rojstni dan 17. septembra 1970.

Petra Smrekar, 8. c

Stana Sluga: Deklica z modro ruto – olje

Mit Daljnega vzhoda, tako rekoč pravilni svet iz zgodbe Tisoč in ena noč, nemir, ki ga vnaša v naše občutje srečanje z mistično zatopljenostjo, pogolbljenost v samega sebe – kot pendan starodavnemu grškemu načelu »spoznavaj samega sebe« – pa neoromantični posluh za širino tistega pejzaža, ki omogoča očesu strnitev horizonta in njegove črte v najbolj jarki luči, ki izhaja iz temnih, žametnih barvnih prehodov, skratka – pravilnica in vsakdanja vizionarnost, gledana skozi oči slikarja evropskega kulturnega prostora, evropske tradicije, vendar ne kritično, temveč zaneseno, kot se neoromantizmu današnjega časa spodobi: to je očitna vsebinska razsežnost slikarstva Stanislave Sluge. Neposredni stik z deželami, kot sta Indija in Nepal že v času študentovskega potovanja pri trindvajsetih letih, stik, ki je prešel v globoko podoživljanje, ujel pa pri tem sočasnost z likovnim razmišljanjem širom po zahodnem svetu v okviru obnovljenih figurativnih različic, radikalnega realizma, kar je tudi v primeru naše slikarke narekovalo povratek k

REKREACIJA IN JESEN

September je mesec, ki začne nekako gristi v zavest vsakega, ki se količkaj ukvarja s rekreacijo, seveda s izjemo tistih, ki ne odlašajo vse leto, ki si za svoje zdravje vsakodnevno prizadevajo. Znano je, da sta julij in avgust poštevalna meseca, da je takrat na vrsti morje, da so tu obveznosti do otrok in družine, da je ves lepo zastavljen enakomeren potek življenja postavljen na glavo. Ko je vse to mimo, nam spominja na september odliči vsa leta kopa pota in stene, kjer smo pretekli leta hodili in tekli med rumeno obarvanim drevjem, v prijetnem hladu, vse do prvega snega.

Večina iz množice tistih, ki posamič sodelujejo na smučarskih maratonih, se navadno v vročih poletnih mesecih odreče dejavnosti, čeprav je tudi v juliju in avgustu prijetno teči ali hoditi v zgodnjih jutranjih urah. Toda september je mesec, ki se zahteva priprave za vse tiste, ki hočejo teči dolgo smučarske 30 in več kilometre maratone, ne da bi pri tem trpelo zdravje.

NEKAJ PRAVIL OBVLADUJE ZDRAV ZACETEK JESENSKE VADBE

1. Prični postopoma, kot da nisi še nikoli v življenju vadil. Znano je, da pomeni prekinitev vadbe samo za deset dni, kot da nisi vadil vse leto. Ta ugotovitev velja za splošno veljavna, medtem ko ostanejo aerobne sposobnosti še dolgo le delno slabše. Vajna je tudi starost. Čim starejši si, tem slabše je vadbo prenašati. Če si starejši, se pri vadbi pripravi na to, da boš pri vadbi prenašal več kot nekaj dni. Po vsaki krajši bolezni (prehlad, angina, gripa), začneš vadbo zelo previdno, vedno popolnoma znova.

2. Zelo pomembno je, da vadimo raje nekaj manj, toda redno vsak dan. Vsakodnevna vadba je neprimerno bolj učinkovita od enkratne v daljših razdobjih. Tako je, na primer, sobotni ali nedeljski pohod v gore, ki traja neprestano dolgo ure, prej škodljiv kot koristen.

3. Za rekreativca je posebno važno naslednje pravilo: treniraj tako, da ti bo gibanje v užitek, ne v muko. Pri tem pa kljub vsemu ne pozabimo na izrek prof. Draga Ulaga, da mora pri vsaki vadbi v organizem tudi nekoliko zaškrpiti, to se pravi, vsaj omejiteljno se moramo.

Marškirsko poredi, dovolj zgodaj je, če pričnemo vaditi za izboljšanje kondicije v septembru, ali tudi šele v oktobru. To drži samo v toliko, da je še vedno bolje nekaj kot nič. Sicer pa tisti pravi lovci na zdravje vadbo neprestano vse leto in vsak dan, čeprav zaradi časovne stiske le pol ure dnevno.

Vadba tako, ali vadba drugače, se med seboj lahko močno razlikuje. Odelušen smučarji tekači, ki jih po krivici imenujejo tudi veterane, čeprav so le malo čez trideset, so se zvrstno navdušeno predali množičnim maratonom. Pravijo, da tako trdo vadijo, kot v nekdanjih aktivnih dneh niso nikoli. Zakaj tako? Za tekmovalca pri polni življenjski moči, ki traja pri dolgotrajnih najmanj do štiridesetega leta, je najhujši tisti trenutek, ko ga odlovi, čeprav s najlepšimi besedami. Množični maratoni so tako njegova ponovna priložnost, ki se je oklene z vsem srcem, kjer lahko dokáže, koliko je še vreden.

S temi se mi ne bomo merili niti pri kondicijski vadbi, niti pri maratonu. To je isto, kot če bi lovil vihar. Za nas poživljene rekreativce so povsem druge mere in drugi cilji. Prej ali slej bodo na množičnih maratonih, tam, kjer jih resnično prirejajo za rekreacijo, razdelili nastopajoče v tekmovalce in v množične rekreativce. Pri tekmovalcih bo zmagovalac samo eden, pri rekreativcih pa vsi, ki bodo zmogli progo, ne glede na čas.

nogavice se sila rade spodvijejo in povzročajo žulje in odrgnine. Žulji so lahko povod za daljše prekinitev vadbe, lahko povzročijo tudi zastrupitev, zato jih ne smemo podcenjevati.

Jesensko vadbo si lahko popestrimo z izleti. Občleni v trenirko, s kosom čokolade v žepu, si izberemo vsakokrat novo pot in tako spoznamo svojo bližnjo okolico in spremenimo življenjsko enoličnost v zanimiva potovanja. Izleti so priporočljivi le v družbi zaradi varnosti posameznika. Ti izleti so najprijetnejši način vadbe v jeseni.

Ne glede na to, ali se pripravljamo v zgodnji jeseni na smučarske maratone, ali vadimo za alpsko smučanje, je pričetek isti: aerobna vadba, dolgi pohodi, dolgi teki, ture v gore, nogomet, košarka, rokomet. Starejši se odločijo bolj za pohode in teke, mlajši dodajo tudi igre z žogo. Naj omenimo, da za aktivne tekače gorohodstvo ni ravno najboljša, ker postane mišice na nogah potisne, otrdne, nekoliko okorno, seveda če z gorohodstvom pretirava. Tura sem na tja je prijetna sprememba v vadbi, vendar pa ni dobro. Nasprotno pa rekreativci pridobijo z gorohodstvom potrebno vztrajnost, hitrost jim pa ni potrebna, kajti cilj pravega rekreativca naj bi bil, da premaga na maratonu samo dva nasprotnika: sebe in progo. Tudi za alpsko smučanje je gorohodstvo zelo primerno udejstvovanje, saj okrepi ravno kolenski sklep, ki ga najbolj obremenjuje.

Pri vadbi moramo pomisliti na marsikaj, na primer: oblačilo – dokler ni hladno, lahko tečemo v telovadnih hlačah in majici. Tisti, ki tečejo po travnatih in gozdovih, poznajo nadlogo, ki se imenujejo komarji, muhe, obadi. Občleni morajo trenirko. Ko postane hladnejše, pridemo na teren bolj občleni in ko nam postane vroče, slečemo srajco, pulover in obdržimo samo trenirko. Odvečne kose oblačila skrijemo v gozdu in vrnemo na površje. Pri oblačilu je važno predvsem, da dobro prepušča zrak, le tako znoj hlapi in hladi telo.

Na vadbo se nikdar ne podamo s polnim želodcem, zato pričnemo vsaj dve uri po obroku. Za rekreativce, ki nimajo tako utrjenosti, kot so aktivni športniki, je znano, da se dolga potovanja ali teka tudi prej oslabimo. Najnovejša dogmatika govori, da za tak primer ni dober sladkor, ki sicer res pride najhitreje v kri, toda povzroči tam pravo revolucijo zaradi nenadne zvišanja sladkorja v krvi. Za primer oslabele priprave mešanico kosov čokolade, rozin, suhih aliv, suhih rezin jabolk, marelic, keksov. Na dolgem pohodu pijemo vsakih nekaj km, in sicer po možnosti nekoliko slane vodo ali mineralno vodo, in sicer ne več kot deciliter.

Najbolj enostavna obramba proti močni utrujenosti je počitek in ker se mi rekreativci gibljemo samo zaradi zdravja, si bomo tudi počitek privoščili takoj, ko smo zadosti utrujeni.

Prvi koraki jesenske vadbe potekajo po ravni, izmenično nekaj hoje, nekaj teka. Mlajši nekaj več teka in manj hoje, starejši, nad 50, nekaj več hoje in manj teka. Ne pozabimo, da je za veterana nad 70 let hitra hoja ravno tako učinkovita, kot tek za mladeniča in seveda tudi ravno tako naporna. Po nekaj tednih vključimo v vadbo tudi tek navzgor. Strmina naj bo dolga največ 100 do 200 m, in strma do 50 %, kar je 5 m na 100 metrov. Veterani nad 50 let naj v breg ne tečajo, zastojajo, vadbo hoja, ali sčasoma hitra hoja. V breg vadimo tako, da kdaj pa kdaj strmino navzgor ponavljamo, navzdol pa počasi hodimo za počitek. Navzdol naspolh nikoli ne tečemo na vseh silo. Strokovnjaki to odsvetujejo. Specialna vadba, ki pride pri rekreativcih v poštev samo kot prijetna sprememba, je tek ali hoja po globoki mljki, ali po blatnem zamotvirjenem svetu, kjer se udira do gležnjev. Vadba v takih razmerah močno krepi noge, dihalne organe in srce, zato je priporočljiva le mladim.

Pravi zagriženi rekreativci vadijo v vsem vremenu. Tu seveda pridemo kaj hitro navzkriž z zdravjem. Uro ali dve teka v dežju nikakor ni priporočljivo, niti zdravo. Pomagamo si lahko tako kot aktivni tekači, ki tečejo v dežju na rundi in preoblecijo v uri in pol tudi po sedem trenerk. Druga možnost, ki je tipična za rekreativce, je, da naredimo v dežju z dežnikom in v trenerki pohod v hitri hoji. Nadaljnja možnost so tribune na igriščih, tu je vedno dovolj strehe za tekanje in hojo. Zelo primerne so tudi hokejske hale, kjer so razni hodniki kot ustvarjeni za vadbo. Vsekakor dež ni nepremostljiva ovira za vadbo. Končno imamo še telovadnico, kjer se res lahko počisto razgibljemo. Sicer se telovadnici pravi lovec na zdravje poslužiti le v skrajnem primeru, kajti bogastvo kisika je le v naravi, v gozdu, na travnatih in zelenjem. Gibanje v naravi človeka tudi duševno okrepi.

PRVI COOPERJEV TEST USPEL

V organizaciji komisije za množično rekreacijo pri ZTKO Jesenice je bil v petek, 18. septembra, na atletski stezi v športnem parku v Podmežaklju prvi Cooperjev test v naši občini.

Vsak prijavljene je moral teči ali hoditi dvanajset minut, na koncu pa je po opravljeni poti v tem času ugotovil, koliko je telesno sposoben. Ker bo ta načina testiranja postala trajna oblika telesne preizkušnje občanov jeseniške občine, bo udeležba na prihodnjem testiranju v oktobru zelo prav prišla vsem tekačem rekreativcem, ki se že prav gotovo vneto pripravljajo na zimsko sezono. Vsekarer je komisija za množično rekreacijo pri ZTKO Jesenice dobila ponovno zagotovilo, da program dela, ki si ga je zastavila, spodbuja razvoj množične telesne kulture na Jesenicah.

Prvega testiranja se je udeležilo šestindvajset tekačev. Žal so bili udeleženci iz dveh starostnih skupin in sicer od 13. do 29. leta in od 30. do 39. leta. Njimi pa so pridružili še mlajši od 13 let, ki so tekli polovico časa (šest minut).

Rezultati teka so pokazali, da imajo udeleženci solidno pripravljeni, saj imajo na izredno težki stezi popolnoma zapuščene stadione v Podmežaklju, doseženi rezultati se večje vrednost. V sestavih ko Cooperjevi metodi vadbe smo objavili kompletno tabelo razporeditve rezultatov po kategorijah (zelo slabo, slabo, srednje, dobro, odlično).

Udeleženci petkovskega testiranja so skoraj vsi dosegli rezultate, ki jih uvrščajo v III., IV. in V. kategorijo fizičnih zmogljivosti (srednje, dobro in odlično).

Nobena tajnost ni, da so začetne kondicijske priprave v jeseni iste tako za rekreativce tekače, kot za rekreativce alpskih disciplin. Sprva hitra hoja in počasnejši tek, vmes nekaj gimnastične, poskočnega, nekaj vaj za trebušne in hrbtne mišice, in še za moč rok. Vse to se odigrava v začetku na približno pet km dolgi progi. Ne pozabimo: če la še bi morda radi tekli že kar prvi dan, toda ravno začetne vadbe rade pustijo vročino v mišicah in bolečine lahko trajajo tudi več kot tri dni. Torej prve treninge izvedemo previdno, forsirali bomo še lahko. Nikakor ni nujno, da v primeru bolečin zaradi mišične vročine pridelno potivamo, prekinemo z vadbo naslednje dni. Razlika je le v tem, da se gibljemo počasneje in manj. Izvedemo samo počasen tek ali hojo.

Po uvodni enomejnici aerobni vadbi se vadba tekačev in alpscev nekoliko spremeni, čeprav je v glavnem važno, da se kakršnakoli dejavnost odvijata. To pomeni, da vsi tisti, ki redno vadimo, vadimo predvsem za zdravje in če se pri tem malenkost oddaljimo od specialnosti, ni prav nobene škode.

Smučarji tekači nadaljujejo z aerobno vadbo, tisti, ki so se mladi in zagriženi, lahko po malem in zmerno poskušajo tudi anserobno, starejši nad 45 let naj še v anserobno vadbo ne spuščajo. Kaj pa tisti, ki vse leto redno vadijo in so že močno v letih? Športniki, ki vadijo redno vse življenje, imajo svoj organizem natančno proučen in zanje veljajo posebna pravila in si marsikaj lahko dovolijo pri 60 letih, kar si nekdo, ki ne vadi redno, ne more pri tridesetih.

Rekreacija za alpsince se po uvodni aerobni vadbi, ki traja en ali dva meseca, usmeri na vadbo, ki služi krepitvi tistih mišic, ki pri alpskem smučanju najbolj trpe. Najbolj enostaven in najbolj primeren način krepitve kolenskih in sklepnih mišic je gorohodstvo. V soboto in v nedeljo si privoščimo dolgo turo v sredogorju, po določenem času tudi v visokogorju.

Za alpskega smučarja rekreativca je torej specialna vadba že kar hoja v gore. Kot vemo, ločimo pri kondicijski vadbi splošno vadbo, ki obsega aerobno vadbo, razne igre, kolesarjenje, plavanje in vse podobno. Pri tem naj takoj omenim, da je kolesarjenje poleg gorohodstva še tudi specialna vadba, ki krepi natančno tiste mišice, ki so pri smučanju najbolj zaposlene. Poleg splošne vadbe, ki se odvija vedno prve meseca vadbe, poznamo še specialno vadbo, na katero preidemo v novembru in decembru in je v manjši intenzivnosti ne opustimo vso zimo. V gore lahko hodimo tudi pozimi, kolesarjenje pa navadno ni mogoče. Rešitev je trim kabinet, kjer je tudi fiksno kolo. O plavanju kot splošni vadbi še to: za sprostitve in potrebno, da plavamo ure dolgo, marveč le 15 do 30 minut. Plavanje je namreč škodljivo vsem atletskim in smučarskim disciplinam, če smo predolgo v vodi in če na račun plavanja zanemarjamo ostali atletski trening. Poleg gorohodstva in kolesarjenja je še obilo primernih vaj, ki služijo specialni vadbi. Znano je, da sta na primer Kilij in Thöni zelo cenila vadbo s kolesom.

Za nas rekreativce je torej kolesarjenje in gorohodstvo najbolj enostavni, istočasno pa silno učinkoviti način krepitve mišic. Kolesarjenje je na naših cestah zelo nevarna zadeva. Izbrati moramo ceste, ki so čimmanj zasedene in voziti čim bolj pazljivo. Na kolo lahko sedemo vsak dan, v gore pa ne moremo vsak dan, vsaj večina ne. Ko izbiramo stezo za kolo, ne pozabimo, da mora imeti tudi klanec, kar je za vadbo sila važno.

Soboto in nedeljo si rezerviramo za pohod v gore. Do vznožja se lahko vozimo s kolesom. Za pohod v sredogorje, do 1500 m nad morjem, še ni potrebna posebna gorska oprema. Hodimo lahko v Adidas čevljih s profiliranim podplatom in trenerki. V nahrbtniku moramo obvezno imeti še: pulover, vetrovko, hlače od trenerke, komplet prve pomoči, čutarico, sendviče, čokolado, suhe slive, rezine breskev, marelice (suhih), jedra.

Ciril Praček

PROGRAM ŠPORTNIH PRIREDITEV DO 30. SEPTEMBRA

ŠPORTNI PARK V PODMEŽAKLJU

DRSALIŠČE – REKREACIJSKO DRSANJE:

– petek, 25. septembra, od 20. do 22. ure,
– sobota, 26. septembra, od 14. do 16. ure,
– nedelja, 27. septembra od 14. do 16. ure in od 17. do 19. ure

NOGOMET:

– sobota, 26. septembra, ob 15.30 kadeti, gorenjska liga NK Jesenice : NK Bohinj.

OSTALO:

Ob četrtkih in petkih ob 17. uri poteka stalna akcija »NA TEKU SE DOBI MO«. Zbor udeležencev je pred športno-kulturno dvorano.

Iz pisarne SD Jesenice

LOKOSTRELCI VABIJO

Sekcija lokostrelstva pri TVD Partizan Koroška Bela-Javornik obvešča vse, ki jih lokostrelstvo zanima, da bo v začetku meseca oktobra organizirala posebno informativno streljanje. Posodili bodo lokostrelsko opremo, pokazali način streljanja, dajali informacije in vpisovali v članstvo. Informativno strelstvo bo potekalo 30. septembra, 2. in 9. oktobra od 18. do 18. ure na strelišču rekreativnega centra Kres. Ob slabem vremenu bo streljanje v telovadnici TVD Partizan Javornik-Koroška Bela.

Lokostrelstvo je pri nas in v svetu zelo v porastu zaradi zanimivosti in rekreacijske dejavnosti v naravi. Sekcija vabi vse, ki se za ta šport zanimajo, da z lastno roko poskusijo, kako brni tetiva.

ŽENSKA JE PRVA UKROTILA 900-METRSKO SEVERNO STENO ŠPIKA

Malostevilni bohinjski navdušeni ljubitelji čudovitosti planinskega sveta s srednjeveškim kaplanom Ivanom Žanom na čelu, so 93 let po prvem pristopu na Triglav (25. avgusta 1778), pred 110 leti, v Bohinjski Bistrici ustanovili »GORSKO DRUŠTVO TRIGLAVSKI PRIJATELJI«. S tem so dali štart za organizirano delo planinske organizacije v Bohinju, v Sloveniji, pod Triglavom. Ivan Žan, kaplan v Srednji vasi, učitelj Jakob Mencinger iz Bohinjske Bistrice, Tomaž Zupanc, poštar na Bistrici, Anton Čobec, zdravnik iz Bistrice in Jože Ravhkar, občinski tajnik na Bistrici, so bili duša in gonila sila tega našega prvega planinskega društva, ki danes po 110 letih združuje čez osemdeset prizadevnih in uspešnih planinskih društev, sekcij in odsekov z več kot 100.000 člani. Pionirji slovenskega planinstva iz Bohinja so trdo orali kamenito ledino in sejali seme, ki je rodilo bogate sadove.

M. M. Debeljakova v steni Jalovca

Kar ni uspelo gorskemu društvu Triglavskih prijateljev je dvajset let pozneje v toliko večji meri uspelo PIPARJEM, ustanoviteljem slovenskega planinskega društva: Josipu Hauptmanu, Ivanu Korenčanu in Antonu Škofu, ki so pozvali narodno zavredne ljubitelje našega planinskega sveta: Vzdravimo se!

Tretjo generacijo naših planincev so sestavljali DRENOVCI, ki so po letu 1908 hitreje zavrteli razvojno kolo našega klasičnega planinstva v plezalni in smučarski šport, jamarstvo in planinsko propagando fotografijo. Bogomil Brinšek, brata Josip in Pavel Kunaver, prof. Josip Cerkl, brata Metod in Rudolf Badjura, Ivan Mihler, Ivan Kovac in drugi so bili med Drenovci protagonisti novega vala planinstva, plezalnega športa in smučanja pri nas pred prvo svetovno vojno, ko so peli klini in klavira po vseh naših stenah in na grebenih.

Resnično navdušenje in izredna ljubezen do lepote, miru in veličine našega planinskega sveta je za Triglavskimi prijatelji, Piparji in še prav posebno za Drenovci naglo zajelo najširše plasti mladosti in starejših, ki so z življenjskim žarom zahajali v gorski svet savinjsko-kamniških gor, Grintavcev, Karavank in Julijskih Alp. Redke med njimi so bile ženske, z izjemo Maše Svigljec, ki je obiskala visoke skalne vršce Skrlatice, Prisojnika, Jalovca, Kanina, Poljskega Špika, ki je sledila Rozalki Skantarjevi-Sestovi iz Bohinja, Vahci in Orehovnikovi z Dovjega in Mojstrane.

Posebno poglavje v razvoju slovenskega planinstva so po predstavljali takoj po prvi svetovni vojni SKALAŠI z dr. Henrikom Tumdom, dr. Klementom Jugom, Stankom Predaličem, Janezom Kvedrom, Jankom Ravnikom, Stankom Tomincem in številnimi drugimi, ki so resnično ljubili planinski svet sten in grebenov. Kljub velikim žrtvam so Skalaši uspešno vključevali v vrste plezalcev in smučarjev ter planinskih fotografov tudi ženske. Med njimi zgodaj zasledimo Nevino in Nado Rebel, Josipino Majcen, Danu Kurat in Divo Medica. Petega avgusta 1926 se skupaj pojava v severni steni Triglava v družbi s Stankom Tomincem in Tonetom Fuerrrom tudi Mira Marko Debeljakova-Pibernikova-Deržajeva in Pavla Jesihova. Obe sta se naglo razvili v odlični, vrhunske plezalki, ki sta zmagovali in krotili najtežje prevesne in prepadne stene v Planici, Krnici, Martuljku, Trenti in v treh triglavskih dolinah.

SKALAŠI V MARTULJSKIH GORAH

Velika imena številnih gornjskih in plezalnih generacij v zadnjih sto letih so usmerila pogled na korake svojega aktivnega udejstvovanja v najmočnejše prepadne in prevane stene Jalovca, Prisojnika, Razorja, Široke peči in Triglava. Samotni, divji romančični okrajši martuljskih gor: Beli potok, za Ak in Pod Srečo, pa so skrivali in hranili največja, še neiz-

korištena bogastva. Odlični tečki pionirji planinstva in plezalnega športa: Jiri Čermak, Viktor Dvorski, Boguslav Franta, Karel Hvala in drugi so prvi odkrivali stene in grebene nad samotnim Belim potokom, v Za Aku in Pod Srečom. Prepadne in prevane stene široke peči in Špika so kmalu za Čehi postale raj in Meka za najboljše domače in tuje planince in plezalce.

Ko je bila 16 let po zmagi Ivana Berginca-Štruka leta 1906 prvič ukročena in preplezana severna stena Triglava, so usmerili pogled v korake v čudovito mogočen svet martuljskih gor številni domači in tuji vrhunski plezalci: Malnjek iz Podkuža, Brezen iz Rut, Wilhelm Lass z Dunaja, dr. Julius Kugy in mnogi drugi, ki so se čutili dovolj močne in pogumne, da poizkusijo svojo srečo in preizkušijo svoje znanje tudi v 900-metrski severni steni Špika. Levo ob sklanem zidu mogočnega Špika so 5. septembra 1908 skozi Špičkov graben uspeli Čermak in Hvala z Jožetom Komacem-Pavrom. Številni drugi poizkusi v severni steni Špika so bili neuspešni in odbiti že takoj nad vstopom.

Enajstega oktobra 1925 je v steni uspelo šele odličnemu dolomitnemu gorskemu vodniku Angelu Dibonu, ki je z Ano Escherjevo iz Trizita preplezal prvo prvenstveno smer. Številni so neustrašivo, vendar neuspešno iskali slabosti in Ahilovo peto v severni steni Špika, med njimi tudi Alojz de Reggi (soplezalec Vladimirja Topolovca, ki se je smrtno ponesrečil v severni steni Triglava 24. avgusta 1924) in Edo Deržaj.

V DVEH DNEH, 5. IN 6. SEPTEMBRA 1926, JE BILA OSREDNJA SMER V SEVERNI STENI ŠPIKA PREMAGANA. Preplezala in ukrotila sta jo v 31 urah Mira Marko Debeljakova in dr. Stane Tominešek. To je bila velika in pomembna zmaga, komaj dve leti po tragičnem letu našega planinstva in plezalnega športa, ko so se v Triglavu in njegovih višavah smrtno ponesrečili začetniki našega alpinizma: Ante Lenartič, Anton Hlebanja, dr. Klement Jan in Vladimir Topolovec (1924). Komaj deset dni pozneje sta to drzno dejanje 23. in 24. septembra ponovila odlična plezalka, nenehna naskakovalka severne stene Špika, Edo Deržaj in Stane Hudnik. (Drugo ponovitev sta izvedla 24. in 26. julija 1927 Pavla Jesihova in Toni Guerra.)

S to izredno veliko in pomembno zmago se je Mira Marko Debeljakova uvrstila v sam vrh našega plezalnega športa in alpinizma. Mira Marko Debeljakova ni bila samo prva zmagovalka severne devetdesetmetrske stene Špika, plezala je vedno kot prva, vodila v navezi v severni steni Triglava, v Gamsovem robu v Mangartu, v zahodni in južni steni Triglava, došmetrski severni steni Kanjavca, prepadni alpski vrhovi stene zahodnih Julijskih Alp, Karavank, Dolomiti in na Škotski Ben Nevis. 5. julija 1927 je skupaj z Edom Deržajem doživela strahovit padec tovariša na vrvi v Skalaški smeri severne stene Triglava.

Mira Marko Debeljakova-Pibernikova-Deržajeva je bila rojena 28. decembra 1904 v Sarajevu, umrla pa je v Ljubljani 27. septembra 1948. Njeno štiriindesetletno življenje je bilo izredno bogato in plovčito. Ni bila samo naša vrhunska plezalka in ekstremna alpinistka s številnimi odličnimi najtežjimi prvenstvenimi plezalnimi smertmi, bila je tudi odlična predavateljica in literarna umetnica (Kronika Triglava), obvladala pa je tudi številne svetovne jezike. 25 let svojega življenja je posvetila planinstvu, plezalnemu športu in alpinizmu. Njeni planinsko-alpinistični literarni dosežki so bili močnejše prevadeni in veliko brani v vseh svetovnih jezikih. Skupaj s Pavlo Jesihovo predstavljata ne samo vrh našega, temveč tudi svetovnega plezalnega športa in alpinizma. Tudi Pavla Jesihova je ukrotila in preplezala številne težke, prvenstvene smeri.

Uroš Zupančič

NA DNEVU PLANINCEV

V nedeljo, 13. septembra, so na Krvavcu organizirali dan planincev. Udeležili smo se ga tudi planinci osnovne šole 18. decembra iz Mojstrane skupaj s člani Planinskega društva Dovje-Mojstrana.

Vreme je bilo sončno, razgled po Gorenjski in njenih vrhovih prelep. Že vožnja z gondolo na Krvavec je bila enkratna. Po proslavi smo se razkropili po livadi in se seznanjali s planinci. Posebno veselje smo bili pogovora z našim rojakom, znanim članom »zlate naveze« dr. Mihom Potonikom, častnim predsednikom slovenske planinske zveze. Razkazal nam je Kamniške Alpe z Grintavcem in okoliškimi hribi.

Glava, razpoloženi planinci, muhanje krav na pašniku in topli sončni žarki so pripomogli k zares prijetnemu počutju vseh obiskovalcev Krvavca.

Proti popoldnevu smo se odpeljali preko Škofje Loke do Dražgoš in si ogledali spomenik dražgoški bitki, nato pa smo se mimo Bohinja in Bleda odpravili domov. Planinci našega mladinskega odseka smo bili navdušeni nad izletom in si želimo čim več takšnih srečanj in pohodov v naravo.

Tomaž Pšenic, 7. r. planinski odsek OS 16. decembra Mojstrana

PORAZ PROTI CINKARNI OPOZARJA

CINKARNA : JESENICE 9:6 (3:2, 2:4, 4:0)

Strelec: 0:1 Borša 3 min., 0:2 M. Horvat, 1:2 Maršec 8, 2:2 Filipović 10, 3:2 Fele 19, 3:3 Suvak 21, 3:4 D. Horvat, 3:5 Pajić 29, 4:5 Vertovšek 35, 4:6 D. Horvat 36, 5:6 Poljanšek 37, 6:6 Vertovšek 48, 7:6 Fele 51, 8:6 Poljanšek 52, 9:6 Vertovšek 57.

Izključitve Celje 9, Jesenice 4 minute. Poraz jeseniških hokejistov v okviru tekmovanja za pokal Karavank je vsekakor presenetljiv, kajti pred dobrim tednom so v dvorani v Podmetakli premagali hokejiste iz Celja kar s 14:5. Tudi v Celju so po štiridesetih minutah vodili s 6:5, toda v zadnji tretjini so bili Celjani precej boljši, dosegli so kar štiri zadetke in povsem zasluženo zmagali.

Ob zadnjem porazu jeseniških hokejistov pa je potrebno vedeti nekatere stvari, na katere so igralci, vodstvo klanskega moštva in predstavniki tiska v številnih poročilih o hokejskih dogajanjih v Podmetakli večkrat opozarjali. Gre za to, da so Jeseničani ponovno nastopili brez nekaterih igralcev — v letošnji sezoni so na večini tekem igrali le s štirinajstimi igralci — nekateri imajo težave s starimi drsalci, drugi zopet s staro izrabljeno zaščitno opremo, nekateri z izostanki na delovnem mestu, višek vsega pa je, da imajo jeseniški hokejisti težave z osnovnim hokejskim pripomočkom — palicami. To je šlo tako daleč, da so si morali v Celju nekateri igralci izposojati palice od Celjanov.

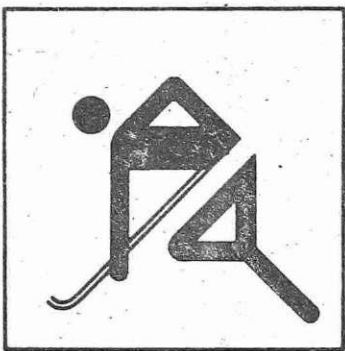
Ne glede na to, da so doživeli povsem zaslužen poraz v Celju in da v našem poročanju sploh ne želimo zagovarjati slabih nastopov jeseniških hokejistov, pa je potrebno še enkrat poudariti, da se jeseniški hokejisti, lanskoletni in dosedaj devetnajstkratni državni prvaki, nahajajo v zelo težavnem položaju. Ob tem je treba ugotoviti, da so sami igralci sedanje generacije jeseniških hokejistov za vse, kar se okrog njih dogaja, še najmanj krivi. Še čudno je, da ob tako slabih pogojih, ki jih ni doživljala niti ena generacija hokejistov iz Podmetakle vsaj dvajset let nazaj, še vztrajajo.

Na začetku sezone so namreč — kljub skromnim pripravam na ledu — pokazali

dobro igro. Toda vse, kar se okrog njih dogaja, je pretežko breme, ki pušča svoje negativne posledice.

Ob tem problemu, ki na žalost ni nov, se je potrebno tudi vprašati, kaj ob vsem tem menijo družbenopolitične organizacije jeseniške občine.

Se bi lahko govorilo, toda zaključimo s kratko ugotovitvijo: skoraj vsi so dvignili roke od jeseniškega hokeja, športne panoge, ki je Jesenicam, Gorenjski in Sloveniji prinesla kar devetnajst naslovov državnega prvaka, na kar bi bili kjerkoli v naši domovini silno ponosni. Na Jesenicah na žalost ni tako. Ob tem pa ne pozabimo, da sedanja generacija jeseniških hokejistov ne zahteva nič posebnega, le opremo, ki je potrebna za hokejsko igro in normalne pogoje za vadbo. Lahko seveda tudi ugotovimo, da v nekaterih naših hokejskih središčih nudijo precej več svojim hokejistom kot na Jesenicah, čeprav so slabši kot devetnajstkratni prvaki. Če pa Jeseničani nimajo najnujnejše opreme in normalnih možnosti za treniranje dvakrat na dan, potem je res nemogoče pričakovati kakšne posebne rezultate in tudi poraz proti Cinkarni v takšnih razmerah ni presenetljiv.

DOMŽALE : JESENICE (CLANI)
4:2 (1:0)

V nedeljo, 20. septembra, so jeseniški nogometaši v okviru četrtega kola območne nogometne lige — zahod gostovali v Domžalah proti istoimenski ekipi in izgubili srečanje z 4:2.

Jesenški nogometaši, ki so to pot nastopili zelo pomlajeni, so bili vse srečanje enakovredni nasprotnik, vendar zelo neučinkoviti. V drugem delu srečanja so celo vodili z 2:1, vendar nato prejeli tri zadetke in zasluženo izgubili.

Zadetke sta dosegla Pihler in Sulejmanović.

Nastopili so: Vukalič, Veselko (Anastov), Bergant, Osmičević, Kramar, Radič (Catah), Pihler, Bešič, Čičirič, Kovarič, Sulejmanović.

DOMŽALE : JESENICE (MLADINCI)
2:5 (0:3)

Jesenški mladinci so v predtekmi članskih ekip zasluženo premagali slabe sovratnike. Glede na prikazano igro bi bil rezultat lahko še večji.

Zadetke so dosegli: Ploj 2, Hadzislejmanović 2 in Alagić.

Nastopili so: Spahić, Šabanović, Irkulja, Omanović, Okršlar, Ivelja, Alagić, Ploj, Hadzislejmanović, Bešič.

ALPLES : JESENICE (KADETI) 0:6 (0:3)

Kadeti so nastopili v Železnikih in visoko premagali sovratnike. Zadetke so dosegli: Pivč 3, Bobić 2 in Blagojevič.

LEŠKI PADALCI TEKMOVALI V CELOVCU

Leški padalci so se udeležili četrtega mednarodnega prvenstva Avstrije v skokih na cilj za ekipe in posameznike. Tekmovanje je trajalo tri dni, nastopilo je 20 ekip s po tremi tekmovalci, skupno 60 posameznikov, iz ZR Nemčije, Avstrije, Madžarske in Jugoslavije. Padalci Alpeške letalskega centra iz Lesca so sestavili tri dobre ekipe, ki so se v kvalitetni konkurenci kar dobro uvrstili.

Zmagali so Madžari pred nemško ekipo »OPEL TEAM« in Avstrijci. Naša ekipa ALC I je bila šesta, druga ekipa sedma, tretja pa se je uvrstila na deveto mesto.

Med posamezniki je zmagal član avstrijske ekipe iz Celovca Manfred Polak. Tekmovalci leške prve ekipe Janez Šafarič, letošnji državni prvak, je bil soliden in se je uvrstil na četrto mesto s 14 centimetri iz osmih skokov. V predzadnjem skoku je zabeležil pet centimetrov, kar je bil njegov najslabši skok. Če bi dosegel na dva centimetra, bi bil celo zmagovalac.

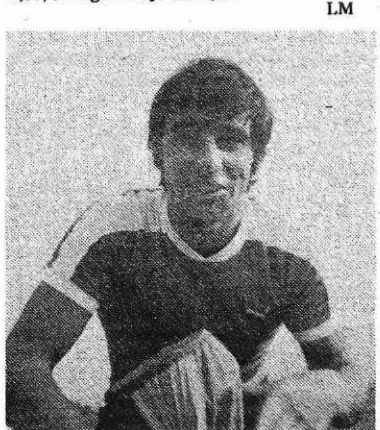
Tudi ostali leški padalci so dobro skakali, posebno se Hrast, Šmid in Frank, ki so se uvrstili med prvih dvajset. Da je bila konkurenca zares kvalitetna, pove že rezultat tekmovalca, ki se je z 0,86 m uvrstil na trideseto mesto.

Slabši, kot je bil sposoben skakati še pred dvema mesecema, je bil Matjaž Lazar, letošnji mladinski državni prvak v skokih na cilj. Zbral je kar 1,67 metra in se uvrstil na 34. mesto. Pozna se mu, da skoraj dva meseca ni treniral. Najmlajši član, sedemnajletni Bogdan Jug, je imel močan sporedni skok, dosegel je na 1,71 metra in se uvrstil na 44. mesto.

Glavni vzrok za posamezne slabše skoke mlajših in manj izkušenih tekmovalcev je bilo precej neugodno vreme. Bilo je povsem mirno, brez vetra, občasno pa so se pojavljali termični sunki, ki so padalca povsem iztirili pri približevanju ciljni točki. Za obvladovanje padala v takih zračnih tokovih pa je potrebno veliko znanja in izkušenj. Ciljna točka ima vendar samo pet centimetrov v premeru.

To je bilo zadnje tekmovalstvo leških padalcev in lahko so zadovoljni z letošnjim boro uspehom. V tem času so v tekmovalni areni samo še štiri mladi Leščani, ki tekmujejo na balkanskem prvenstvu v Ankari. Kaj so dosegli, bomo vedeli prihodnji teden.

REZULTATI — SKOKI NA CILJ Z VIŠINE 1000 M — 8 SKOKOV:
POSAMEZNO (60): 1. Manfred Polak (HSV-Celovec) 0,11 m, 2.—3. Roland Rettenbacher (HSV-Salzburg) in Hannes Pinnerger (OPEL TEAM) 0,12, 4. Janez Šafarič (ALC I) 0,14, 16. Branko Hrast 0,36, 18. Benjamin Šmid 0,37, 19. Dušan Frank 0,38, 28. Branko Mirt 0,69, 33. Ivan Volarič 1,49, 34. Matjaž Lazar 1,67, 40. Janez Pfajfar 2,14, 44. Bogdan Jug 2,38...
EKIPNO (20): 1. Madžarska 0,69 m, 2. OPEL TEAM 0,87, 3. STMK I 1,00, 6. Jugoslavija I (Lesce) 2,41, 7. Jugoslavija II 2,89, 9. Jugoslavija III 4,32.

»IVEK« — Janez Šafarič, letošnji državni prvak, je sodelovanje na pripravah državne reprezentance moral odpovedati, ker bi mu vzele preveč časa in bi bil predolgo odsoten z dela v svoji delovni organizaciji. Mesto je odstopil Darko Svetini, ki se je vrnil iz JLA. (Foto: L. Mesarič)

ALPSKO SMUČANJE

Priprave alpskih smučarskih reprezentanc potekajo po predvidenem planu. Največ snega ima A reprezentanca, katere program se precej razlikuje od drugih, kajti formo morajo doseči bistveno prej, kot druge selekcije. Po sedemnajstodnevni kondicijski pripravi so šli po daljšem odmoru spet na sneg, tokrat v Val Senales v Južni Tirolski. Idealno vreme in trd sneg sta bila kot naročena za trening slaloma.

Val Senales je dokaj novo smučališče z izjemno prednostjo pred drugimi podobnimi ledeniki, ker hotela na 2000 m nadmorske višine loči od snega le en raztežaj gondolske žičnice, ki se naenkrat povzpne na 3200 m. Na vseh drugih: Zematnu, Hintertuxu, Kaprunu itd. smučar porabi od pol do ene ure, da pride na vrh, tu pa le nekaj minut. Po treningu se tekmovalci v dolino vračajo na koleso, po potoku pa spet nazaj na kondicijski trening.

Dan treninga izgleda takole: ob 6. uri vstajanje; ob 6.30 do 6.50 jutranja gimnastika; ob 7. uri zajtrk; ob 8.15 do 11. ure trening na snegu; ob 12. uri kosilo; ob 14. do 16. ure trening na snegu; ob 17.30 do 18.30 kondicijski trening; sledi še razgovor, ali študija posnetkov z videorecorderjem; ob 19.30 večerja in ob 22. uri spanje.

Pred spanjem šolarje, ki so v večini, čaka še učenje. Mlajši, ki nimajo serviserjev morajo tudi pripraviti smuči za naslednji dan.

S tako formulo dela bi verjetno uspeli še na kakšnem drugem področju, ne le v alpskem smučanju!

Z A reprezentanco je bil seveda tudi naš Grega Benedik, v okviru dela območne selekcije pa še Robič in Zan, ki sta v glavnem testirala nove smuči, nekaj časa pa sta s Finci trenirala vleeslalom.

Na smučališču je bila še ena močna reprezentanca, in sicer Švedska s Strandom in Fjælbergom na čelu. Stenmark je zaenkrat še v Monte Carlu, na snegu bo začel oktobra, toda če bi videl na delu Križaja, bi ga vsekakor posteno zaskrbelo.

A reprezentanca se je vrnila po petih dneh domov in se v torek ponovno vrača za osem dni. Trenutno pa sta tam tudi obe B reprezentanci, v tenaki Kuntčeva in Kljanarja ter v moški Oblak in Lavžar. Mladinca Robič in Zan ter smučar Podrekar pa v Kaprunu.

Pogačnik zaenkrat zaradi poškodb še ne trenira. Naglič pa se je preselil v Kranj in prestopil k Triglavu, kajti nemogoče je, da bi se vozil na trening na Jesenice.

September je mesec, ko se zaključuje osnovna telesna priprava. Preverjanja so na koncu meseca ali v začetku oktobra.

Za osnovno telesno pripravo pa je potrebna ATLETSKA ŠTEZA. Nekdo smo jo na Jesenicah imeli 8 »Portorožem« smo atletiki dali prednostno mesto. Atletika se začne v šolah, le-te pa steze nimajo. Splošna telesna priprava vseh športnikov se vrši na atletski stezi. Tisti, ki se ukvarja s politiko telesne kulture v občini, bi to moral vedeti.

Jesenice v športnem življenju potrebujejo nekaj radikalnih ukrepov, kajti neizpodbitno dejstvo je, da je večina športov nazadovala. Za to pa je potreben svež veter, boljše rešeno orkan, ki bo odkril jasnejše, bolj smiselne poti v telesni kulturi na Jesenicah.

S 16. leti v članski B reprezentanci — Jože Lavžar

BUNDERLOV MEMORIAL :

1. ISKRA OLIMPIJA,
2. VOJVODINA, 3. JESENICE

Jesenčanom je za letošnji Bunderlov memorial uspelo pridobiti izredno močni moštvi. Iskra Olimpija iz Ljubljane, eno najboljših jugoslovanskih moštvev nasploh in Vojvodina iz Novega Sada, ki je na vsakoletnem turnirju časopisa Večernje novice, kjer sodelujejo skoraj vsa najboljša jugoslovanska moštva, zasedla četrto mesto za Crveno zvezdo iz Beograda, Partizanom iz Beograda in Iskra Olimpijo iz Ljubljane. Obe moštvi sta na Jesenicah nastopili na svoje stroške.

Sprva je bilo načrtovano, da bi sodeloval še Slovan iz Ljubljane, ki pa je zahteval povrnitev vseh stroškov, česar pa Jeseničani niso mogli sprejeti.

Sicer pa so se domači izredno uspešno upirali ugodnim gostom, omeniti pa velja veliko presenečenje, saj so Jeseničani proti Iskra Olimpiji dobili prvi polčas z rezultatom 36:34.

KK JESENICE : KK VOJVODINA
NOVI SAD 66:67 (26:32)

Domači košarkarji so pričeli izredno poltetno in ob odlični obrambi niso uspeli voditi do sedemdesetih minut, ko so gostje prvič izenačili in povedli. V drugem polčasu so Jeseničani spet uspešno pričeli, v četrty minuti je bil rezultat 31:37, potem pa so prešli serijo osmih košev in Vojvodinci so povedli s štirinajstimi točkami prednosti, ki so jo razpoloženi domačini uspeli do konca srečanja zmanjšati na enajst točk.

Naj omenimo, da gostje domačega moštva niso podcenjevali, igrali so na vso moč in prav zato je tako nizek poraz za Jeseničane velik uspeh.

KK ISKRA OLIMPIJA LJUBLJANA :
KK VOJVODINA NOVI SAD 88:84 (34:50)

Ljubljanci so Novosadčane podcenjevali, tako da so ti povedli z dvajsetimi točkami razlike in dobili prvi polčas z razliko šestnajstih točk.

V drugem polčasu so igralci Iskra Olimpije zaigrali zelo dobro, ustavilo pa se je tudi igralcem Vojvodine, ki pa so do šestnajste minute kljub temu še vodili. Na koncu so morali priznati premoč ljubljanskih košarkarjev, ki so na trenutke navdušili, kar velja predvsem za državnega reprezentanta Petra Vilfana.

KK JESENICE : KK ISKRA OLIMPIJA
LJUBLJANA 72:79 (36:34)

Jeseničani se gostov iz Ljubljane niso prav nič ustrašili. Vodili so ves prvi polčas in ga tudi dobili, ker je vsekakor prvotnost presenečenje. Seveda so k temu pripomogli niti kaj borbeni ljubljanci, pa vsekakor je težko dosegati koše proti veliko višjim nasprotnikom, košarkarjem, ki v jugoslovanskem merilu veliko pomenijo. Iskra Olimpija je na Jesenicah nastopila brez dveh poškodovanih igralcev — Jelovca in Golca, sicer pa z vsemi najboljšimi.

V drugem polčasu je bila igra popolnoma enakovredna, predvsem po zaslugi neborbenih in na trenutke tudi neresnih ljubljancov, ki so se z domačini poskušali nekajkrat polgrati, kar pa jim ni uspelo, še več, jeseniški mladinci, ki so zaigrali v zadnjih minutah, so z nekaj privlačnimi podajami in koši prelisičili Olimpijino obrambo in navdušili gledalce.

Na koncu turnirja je mama pokojnega Ludvika Bunderla predala kapetanu zmagovalnega moštva Iskre Olimpije Pavletu Polancu prehodni pokal.

Moštva so nastopila v naslednjih postavah:
Iskra Olimpija Ljubljana: Moffardin, Brodnik, Blaznik, Ljubo Vujčić, Jadran Vujčić, Polanec, Kompara, Vilfan in Gršin.
Vojvodina Novi Sad: Zeković, Popović, Perić, Krivčević, Radić, Kanban, Radanović, Golubović, Lazić, Džonlez, Stančević in Jović.

Jesenice: Vezzosi 4, Novak 10, Rižvanović 24, Jelovčan, Subotić 2, Berginc 2, Grzečić 4, Smolej 13, Božić 42, Brant 2, Matučec 15, Domevšek 10.

Vse tekme so dobro sodili sodniki z Jesenice: Šilar, Samardžija in Glogovšek.

S PROSTOVOLJNIM DELOM V ČSSR — USPEŠNI NASTOPI

Jesenški košarkarji in košarkarice so se vrnili s Čehoslovaške, kjer so odigrali pet srečanj. Člani so trikrat zmagali, mladinke, pa so obe srečanja s članskima ekipama izgubile. S tem so vrnili obisk košarkarskega kluba iz Kolina.

Sredstva za vožnjo in bivanje v ČSSR so jeseniški košarkarji pridobili s prostovoljnimi delovnimi akcijami in s pomočjo upravnega odbora kluba. Poleg petih srečanj so si Jeseničani ogledali precej kulturno-zgodovinskih spomenikov, dvakrat so bili v Pragi, navezali pa so mnogo novih prijateljev z mladimi iz ČSSR.

REZULTATI ČLANOV:
TJ KOLIN : KK Jesenice 53:82 (25:33);
LOKO NYMBURG : KK Jesenice 85:86 (40:35);
TJ TATRAN KOSTELEČ : KK Jesenice 64:73 (32:35).

Na vseh treh srečanjih so bili Jeseničani boljši nasprotnik. Največ pregledavice so Čehoslovakom povzročale napadale obrambe po celim igrišču, saj večina igrajo čnske obrambe, te pa Jeseničani niso delale težav.

REZULTATI V GORENJSKIH LIGAH:
KADETI: KK Radovljica : KK Jesenice 48:49 (36:24);
KK Jesenice : KK Radovljica 48:47 (42:26);
KK Lokainvest : KK Jesenice 89:48 (42:26).

MLADINCI: KK Gorenj. vas : KK Jesenice 50:37 (24:21).

CLANI: KK Jesenice : KK Radovljica 55:72 (25:33).

KADETIJE: KK Jesenice B : KK Sava Kranj 19:52 (8:13).

SPOMINSKI BALINARSKI TURNIR V BAZI

Osnovna organizacija sindikata TOZD Gradja Jesenice je v soboto, 19. septembra, na balinišču v Bazi organizirala balinarski turnir v spomin na preminula dolgoletna člana kolektiva Pregleda in Škrta.

Na turnirju je sodelovalo šest ekip iz razvojniške in jeseniške občine.

REZULTATI:
1. Balinarski klub Lesce, 2. Gradis TOZD Jesenice, 3. Balinarski klub Jesenice, 4. Društvo upokojencev Jesenice, 5. Hrušica, 6. Balinarski klub Kres.

J. R.

KONČANO SINDIKALNO PRVENSTVO ŽELEZARNE V BALINANJU — EKIPNO

Komisija za rekreacijo pri izvršnem odboru konference osnovnih organizacij sindikata Železarne je razpisala ekipno tekmovalstvo v balinanju za prvenstvo Železarne. Tekmovanje je trajalo od 7. do 17. septembra. O predtekmovalstvu smo že poročali v prejšnjem Železaru, danes pa objavljamo rezultate polfinala in finala.

V polfinalu je sodelovalo osem ekip. Iz prve grupe sta se v finale uvrstili ekipi TOZD Energetika in TOZD Hladna valjarna Jesenice. Iz druge grupe pa TOZD Vzdrževanje in TOZD Želbjarna.

Rezultati:
1. ekipa TOZD Hladna valjarna Jesenice (Ciril Grabner, Janez Oven, Boris Jaklič, Dušan Prešeren, Drago Primožič);
2. ekipa TOZD Energetika (Franc Jamar, Mitja Mrak, Mitja Nikolič, Pavel Brlež);
3. ekipa TOZD Vzdrževanje Jesenice (Silvo Kapus, Albin Babič, Marjan Trontelj, Dare Simončič, Srečko Noč);
4. ekipa TOZD Želbjarna (Miha Hafner, Janez Kalan, Cene Lapajne, Miodrag Blagojevič, Drago Blagojevič);

IZ ODBOJKARSKEGA KLUBA BLED

USPEŠNO GOSTOVANJE NA DUNAJU

Preteklo soboto in nedeljo je moška ekipa Bleda gostovala na Dunaju, kjer je nastopila na velikem mednarodnem odbojškem turnirju. V predtekmovalju skupne, v kateri je nastopila ekipa Bleda, so bili dosegli naslednji rezultati: Ružemberok (ČSSR) : Bled 3:1; Bled : Sokol X (Avstrija) 3:0; Sokol V : Ružemberok 3:0; Sokol V : Sokol X 3:0; Bled : Sokol V 3:1; Sokol X : Ružemberok 0:3.

Vrstni red:

Sokol V	4	7:3
Bled	4	7:4
Ružemberok	4	6:4
Sokol X	0	0:9

Le en set je blejska ekipa izgubila preveč, oziroma dobila premalo, da bi se uvrstila v finale. Kot drugouvrščena ekipa je igrala z enakovrščeno ekipo skupine A, to je z Maco Reflexkom s Nizozemske. To srečanje so Blejčani izgubili s 3:1 in tako zasedli v končni razvrstitvi med osmimi ekipami četrto mesto. Samo malo več prizadevanja in pripravljenosti igralcev na tak težak turnir, pa bi ekipa OK Bled zaslužila igrala v finalu za prvo mesto.

Odbojkarji Bleda so bili gostje odbojarskega kluba A. Tyrolia iz Dunaja, katerega pokrovitelj je znana tovarna smučarskih vezil TRIGLIA. V ponedeljek je bila ekipa Bleda gost te tovarne.

ODBOJKARSKI PLES NA BLEDU

Odbojkarški klub Bled in hotel Park Bled organizirata prvi odbojkarški ples, ki bo v plesni dvorani KAZINA na Bledu jutri, v petek, 25. septembra, s pričetkom ob 20. uri.

Ples je organiziran z željo, da bi postal tradicionalna vsakoletna prireditve, na kateri bi se srečali vsi tisti, ki imajo radi ples in odbojko. Na plesu bodo nagradili lastniki izrebranih nagradnih kuponov, vsak udeleženec pa bo dobil v spomin na to prireditev tudi značko OK Bled.

Morebitni čisti izkupicek te prireditve je namenjen klubu kot pomoč za vzgojo in treniranje igralcev in igralic odbojke.

Odbojkarški klub Bled vabi k čimvečji udeležbi. Vstopnice lahko zainteresirani rezervirajo v prodajni službi hotela Park (tel. 77-590).

1. MEDNARODNI TURNIR MEŠANIH EKIP (MIXED TURNIR)

V soboto, 26. septembra, bo na Bledu 1. mednarodni turnir mešanih ekip. Turnir bo v telovadnici osnovne šole na Bledu s pričetkom ob 9. uri.

Na turnirju lahko nastopijo samo mešane ekipe, oziroma ekipe sestavljene iz igralcev in igralcev — v igri na igrišču morajo vedno biti najmanj tri igralke. Med igro lahko ekipo sestavljajo tudi štiri igralke in dva igralca, ali pa pet igralcev in en igralec.

Zagotovljena je udeležba ekip iz Celovca, Beljaka, Gorji in Bleda, ni pa še znana udeležba ekip Jesenic.

Prve ekipe bodo prejele pokale. Odbojkarški klub Bled vabi, da si ta zanimivi turnir ogleda čimveč ljubiteljev odbojke.

Srečo S.